

YENİ ÇAĞ

- **G. Husak:** Dünya tarihinde yüce bir aşama
- **xx:** İkinci Dünya Savaşının istatistiği
- **xx:** Çağımızın Marksist-Leninist partisi
- **H. Mis:** Federal Alman Cumhuriyetinde sosyal çatışmalar artıyor
- **V. Perlo:** Birleşik Amerikada ekonomik çelişkiler sertleşiyor
- **K. Zarodov:** Leninizm ve devrimci utkunun güçlenmesi sorunu
- **G. Vays:** Prensipsiz birlik

Özel sayfalar

- **A. Saydan:** Faşizm ve neo-faşizm (2)
- **A.S.:** Türkiye İşçi Partisinin Programı (1)

5(131)

Mayıs

1975

Dünya tarihinde yüce bir aşama

Gustav Husak

Çekoslovakya Komünist Partisi MK Genel Sekreteri

Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti de bütün dünya halklarıyla birlikte faşizm üzerinde Utku Günü'nü kutluyor. Otuz yıl önce, Sovyet Ordusu, ülkemizin başkenti Prag'da, Hitler faşizminin İkinci Dünya Savaşında bir Avrupa üssü ve atlama tahtasına çevirdiği topraklarımızda yüce kurtarıcı misyonunu tamamladı.

Hitler Almanyasının yenilgisiyle Çekoslovakya halkının altı yıl süren ulusal kurtuluş savaşı da utkuyla sonuçlandı. Böylece, halkımız, faşizmin karagericilik ve kıyıcılığına karşı yürütülen büyük uluslararası savaşa, ulusal özgürlük ve devlet bağımsızlığını yeniden kazanma savaşına şerefli bir katkıda bulunmuş oldu.

Faşizm üzerinde kazanılan utku, savaşın gidişi boyunca ulusal kurtuluş, demokrasi ve ilerilik güçleri arasında meydana gelen geniş enternasyonal birliğin, ön saflarında işçi sınıfının ve komünist partilerinin yürüdükleri bu birliğin ortak utkusuydu. Başında Hitler Almanyası ile militarist Japonyanın bulunduğu faşist blokun karşısında saldırıya uğrayan ülkelerin anti-hitler koalisyonu yer alıyordu. Bu koalisyon, toplumsal düzenleri ayrı devletlerin ortak düşmana karşı silâhlı savaşta yapabilecekleri başarılı işbirliğinin inandırıcı örneği olarak tarihe girdi. Bu işbirliği zorunluydu ve olanağı da bulundu, çünkü o zamanlar gitgide büyümekte olan faşist saldırı birçok Avrupa ülkesi için ulusal ve devletsel bir felâket oluşturuyor, bu ülkelerin öz varlığını tehdit eden bir tehlikeyi de beraberinde getiriyor, bütün dünya uygarlığı üzerine ölümcül bir tehlike çöktüyordu.

Batı devletleri yönetici çevreleri bile (kenarda kalma, karışmama politikasının rezil iflâsından sonra, Münih deneyinden sonra, Çekoslovakyanın

bölünmesinden ve işgal edilmesinden sonra, Polonyaya saldırıdan ve Fransa'nın hezimetinden sonra, Hitler ordularının Balkanlara dalmasından sonra, Kuzey Afrikadaki yenilgilerden sonra), ensonu, faşist saldırının kendilerini de mahva sürükleyebilecek bir güçler oranı meydana geldiğini anladılar. Ve bu tehlikeyi gidermenin biricik olanağının, son çözümden Nazmin yayılıcı emellerinin başlıca hedefi olan sosyalist Sovyetler Birliği'yle askersel işbirliği yapmak olduğunun bilincine vardılar.

İkinci Dünya Savaşının ana içeriği de, özellikle bundan, uluslararası emperyalizmin en gerici, vurucu gücü sıfatıyla faşizmin, dünyanın ilk sosyalist devletine karşı silâhlı saldırıya geçmesinden ibaretti. Bu tarihi sınıfsal çarpışmada, Sovyetler Birliği, bütün dünya önünde, yalnız ordusunun savaş gücünü ve sanatını değil, aynı zamanda sosyalist düzenin yenilmez gücünü, yaşamsallığını, üstünlüğünü de gösterdi.

Bir burjuva propagandasının 1930 yıllarında yaymaya çalıştığı söylentileri, Sovyet toplumunun bir savaşın bütün sınavlarına dayanamayacağı teranelerini gayet iyi hatırlıyoruz. İkinci Dünya Savaşı başladığı zaman, bazı ünlü burjuva politikacıları, Kızıl Ordunun Hitler bloku orduları karşısında iki aydan fazla dayanamayacağını savlıyorlardı. Ne var ki, Sovyet toplumu bu sözde kâhınların ağızlarının payını verdi. Sosyalist düzen, Komünist Partisi etrafında sınıksız kümelenmiş olan Sovyet halkının, düşmanı, hem de SSCB'ye saldırdığı sırada hemen hemen bütün Avrupa kıtasının ekonomik ve askersel potansiyeline sahip olan bir düşmanı bozguna uğratmak üzere memleketin bütün güçlerini seferber etmesine olanak veren sağlam bir temel olduğunu gösterdi.

Kahraman Sovyet halkı ve Sovyet Ordusu, İkinci Dünya Savaşının asıl yükünü omuzlarında taşıdılar, çok büyük kayıplar verdiler, faşizmin ezilmesinde ve Çekoslovakya da içinde olmak üzere birçok ülkenin kurtarılmasında kesin bir rol oynadılar. Hitler Almanyası, bilindiği gibi, en büyük sayıda askeri gücünü, askerlerinin ve savaş taktiğinin en seçkin bölümünü Sovyet cephesine yığdı. Bu yıkıcı ve alçak, o kadar da güçlü düşmanla çarpışmalarda 20 milyon Sovyet yurttaşı can verdi. Sovyet Ordusu önce Moskova önlerinde, sonra Stalingrad'da başarıyla sonuçlandırdığı stratejik utkusallık hareketi Berlin savaşıyla ve Hitler Almanyasının kayıtsız şartsız teslim oluşuyla tamamladı. Böylece, yalnız Büyük Anayurt Savaşında değil, tüm İkinci Dünya Savaşında temelli dönümün sağlanmasında kesin rolü oynamış oldu.

Faşizme karşı halkların yürüttükleri âdil bir kurtuluş savaşına dönüşen İkinci Dünya Savaşı, özü bakımından, devrim ile karşı-devrim arasında, toplumsal ilerilik ile gericilik arasında, demokrasi ile terörist diktatörlük arasında, barış güçleri ile saldırı güçleri arasında bir savaştı. Bu savaş, yalnız Alman faşizminin ve Japon militarizminin bozguna uğratılmasıyla değil, aynı zamanda tüm kapitalist dünyanın zayıf düşmesiyle sonuçlandı

ve kapitalizmin ve onun sömürgecilik sisteminin genel bunalımında, tü-
müyle burjuva toplumunun derin bunalımında yeni aşamayı koşulladı.

Öte yandan, savaşta üstün gelmiş olması, Sovyetler Birliğinin uluslara-
rası otoritesinin büyük ölçüde yükselmesine, sosyalist fikirlerin etkisinin
artmasına yardım etti; ulusal kurtuluş hareketinin, demokratik ve anti-
emperyalist hareketin görülmedik bir hız ve atılım kazanması sonucunu
doğurdu. Tarihin bu en kanlı harbinin en gerici emperyalist çevrelerce
izlenen yağma ve talan politikasının ürünü olduğu gerçeğinin anlaşıl-
ması, milyonları aşan halk yığınlarının daha da aktifleşmesine, sınıf güç-
lerinin yeniden gruplaşmasına ve birçok memlekette geniş anti-faşist ve
anti-emperyalist halk cepheleri kurulmasına yol açıyordu.

Yine iyice hatırlardadır ki, harpten önce, Avrupa kıtasında çoğu bur-
juva rejimleri, halklarını faşizm boyunduruğu altına sürmekle veya buna
karşıkoyma yeteneğinden tamamiyle yoksun olduklarını göstermekle göz-
den düşmüşlerdi. İktidardaki burjuvazinin önemli bir bölümü, harp dö-
nemi içinde bile, faşist işgal kuvvetleriyle uzlaşarak ihanet politikasına,
halk düşmanı politikasına devam ediyordu. Yirmi yıllık egemenliği bo-
yunca, ne halkımızın hayati sorunlarını çözebilen, ne de ulusal özgürlü-
ğün ve devlet bağımsızlığının savunulmasını güven altına alabilen Çekos-
lovakya burjuvazisi de tamamen aynı batağın içindeydi.

Çekoslovakya emekçileri, öncelikle işçi sınıfı, bu gelişmeden ve bu
trajik olaylardan gereken ibret dersini aldılar. Faşizme karşı savaşta sos-
yalist Sovyetler Birliğinin oynadığı kesin rol, sosyalist fikirlerin çekim gü-
cünü daha fazla artırdı, halk yığınlarının köklü toplumsal dönüşmeler ge-
rekliliğini kavramalarına yardım etti. Ulusal kurtuluş hareketinin devrimci
hattı, belirlenip uygulanmasında öncelikle komünistlerin iletken oldukları
bu hat, yığınların gitgide kesinleşen kararına, harpten önceki eski düze-
nin harpten sonra da canlandırılmasına yol vermeme, gelecekte gerek
ulusal, gerekse devletsel felâketlerin tekrarlanmasına olanak vermiyecek
güvenceler sağlama azmine uygun düşüyordu. Ulusal ve sosyal kurtuluş
ödevlerini bir bütünde birleştiren bu hat, anti-faşist savaş süreci boyunca,
burjuvazinin görüşleriyle uzlaşmaz bir çelişkiye girdi. Burjuvazi, halk
yığınlarını gelecek toplumsal ilişkilerin düzenlenmesine katılma ola-
nağından uzaklaştırmak istiyor ve daha önceki sınıfsal temel üzerinde
harbe kadarki düzeni canlandırmayı tasarlıyordu.

Ne var ki, burjuva idaresinin sonuçları, Münih ihanet ve teslimiyeti,
cumhuriyetin parçalanması ve uğranılan faşist işgali, ulusal özgürlük ve
devlet bağımsızlığımızın kurtarılması için memleketin içinde ve dışında
yığıtçe savaşan Çekoslovakya halkının uyanıklığını artırdı. Parçalanmış
cumhuriyetin iki ana bölümünde (Çekoslovakya ve Slovakya) anti-faşist
direnişin en kesin, azimli ve ardıcıl gücü gizli komünist partisiydi. Komü-
nist Partisi, somut savaş koşullarında, başında Kliment Gotvald'ın bulun-

duğu yurtdışı yönetim grupunun politik hattını yaratımlı olarak uyguluyordu.

Devamı boyunca partimizin devrimci politik hattının üstün geldiği ulusal kurtuluş savaşı, uç veren Slovak Ulusal Ayaklanmasıyla başlayan bir anti-faşist, ulusal ve demokratik devrime dönüştü. Bunun sonucu olarak, düşman işgalinden kurtarılan topraklarda Çekoslovakya Cumhuriyetinin yeni temeller üzerinde tekrar canlandırıldığı ilk defa ilân edildi ve toplumun devrim yoluyla yeniden kurulmasına başlandı. Ulusal-demokratik devrim, bundan sonra Sovyet Ordusu tarafından sırayla kurtarılan kesimlerde ve Çek halkının Prag Ayaklanması'nda da devam etti. Bu devrim, ilk aşamada, tüm memleket ölçüsünde yeni, demokratik-halk egemenliğinin kurulması ve güçlendirilmesiyle tamamlandı. Halk demokrasinin yerleşip tutunması, uluslarımızın, halkımızın, devletimizin tarihinde önemli bir aşama oldu.

İkinci Dünya Savaşının ikinci ve son aşaması Avrupada devrimci ve demokratik güçlerin topyekûn ilerlemeleri koşulları altında geçiyordu. Çekoslovakya'da olduğu gibi, Orta ve Güney-Doğu Avrupanın kurtarılan ülkelerinde ve aynı zamanda Fransa, İtalya, Belçika'da ve diğer devletlerde komünistlerin de katılımıyla yeni hükümetler kurulmuştu.

Şu var ki, Batı Avrupada gerici emperyalist kuvvetler 1945 yılından sonra devrimci ilerlemeyi durdurabildiler. Ulusal kurtuluş savaşının son safhada doğrudan doğruya Sovyet Ordusunun kurtarıcı misyonu ile birleştiği Orta ve Güney-Doğu Avrupa ülkelerinde (Japon militarizminin hezimetinden sonra da bazı Asya ülkelerinde) ise, devrim dalgası daha fazla kabarıyordu. Buralarda köklü toplumsal dönüşümler, ulusal-demokratik devrimlerin sosyalist devrimlere yükselip geçmesine yol açıyordu.

Bu ülkelerde Marksist-Leninist partilerin önderlik ettikleri işçi sınıfının politikası, yığınların yaşamsal menfaatlerini gözetken bu politika, beklenebileceği gibi, iç gericiliğin direnişiyi karşılaştı. Bu direniş, giderek, uluslararası emperyalizmin desteğiyle, karşı-devrimci darbe denemelerine döküldü. Çekoslovakya'da böyle oldu; öteki halk demokrasiyi Avrupa ülkelerinde de aynı durum görüldü. Fakat gerek memleketimizde (1948 Şubatında), gerekse o ülkelerde, açık sınıfsal çatışmalar, politik iktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesiyle sonuçlandı, ve bu da sosyalizme götüren yoldan ilerleme olanağını sağladı.

Sovyetler Birliğinin İkinci Dünya Savaşında üstün gelmesi, halk demokrasiyi devletlerin kurulması, kapitalist ülkeler işçi sınıfının bilincinde önemli değişimlerin oluşması, sömürgecilik sisteminin bunalımı ve gitgide yıkılması sonucu olarak, dünya güçler dengesi sosyalizm yararına süratle değişiyordu. Dünya kapitalizmi, bu değişmeye, anti-hitler koalisyonunun düşmesine, iki sistem arasındaki ilişkilerin gerginleşmesine yol açan bir politikayla karşıkoymaya kalkıştıyordu.

Dolayısıyla halk demokrasili ülkeler içindeki politik çarpışmalar, uluslararası çaptaki sınıf savaşının bileşen bir bölümüydü. İç gericilik, dünya emperyalizminin anti-sovyetik ve anti-komünist politik hattında destek buluyordu. Harpten sonraki ilk zorluklu yıllar, Sovyetler Birliğinin varoluşunun genç halk demokrasili ülkeler için ne büyük bir önem taşıdığını gösterdi. Sovyetler Birliği daha ilk günden itibaren onların desteği, gerici emperyalist kuvvetlerin entrikalarına karşı sağlam savunucusu oldu. Sovyetler Birliğinin ardıcıl enternasyonalizmi, kendisi de harbin büyük zararlar verdiği halk ekonomisini kaldırmak üzere ertelenmez sorunlar ve gereksinimlerle karşı karşıya olduğu halde, karşılık gözetmeden ekonomik yardımda bulunma cömertliğinde de kendini gösterdi. Burada ibret verici bir örnek olarak, sadece, Sovyetler Birliğinin Çekoslovakya'ya yüzlerce ton hububat göndermesini ve böylece halkımızın 1947 yılındaki kuraklık felâketinin üstesinden gelmesine, bu güç durumdan gericilerin yararlanmaya kalkışmaları olanağı önlemesine yardım etmiş olmasını anlamakla yetineceğim.

Orta ve Güney-Doğu Avrupa ülkelerinde sosyalist devrimlerin üstün gelmesiyle dünya sosyalist sistemi kuruldu. Bu olay, yeryüzündeki sınıf güçleri oranında sosyalizm yararına yeni bir nitel değişme anlamına geliyordu. Bugün sosyalist devletler topluluğu, ağır bosan bir uluslararası güç haline, dünya tarihinin güçlü motoru haline gelmiş bulunuyor.

Faşizm üzerinde kazanılan utku, memleketimizde köklü demokratik ve sosyalist dönüşümler yapılması için elverişli koşullar yarattı, dünyayı barbarlıktan ve Çekoslovakya halklarını yokolmaktan ancak sosyalizmin kurtardığı bilinciyle kanatlanan emekçilerin yaratıcı güçlerini özgürlüğe kavuşturdu.

Ulusal kurtuluş savaşına ve altı yıllık işgal yüzünden yıprayan memleketin kalkındırılmasına yönelik çabalara Komünist Partisinin yönetmenliği altında işçi sınıfı önderlik etti. İşçi sınıfı, emekçi köylüler ve ilerici aydınlarla sağlam bir bağlaşma kurarak ve sınıf düşmanının direnişini kırarak, yeni Çekoslovakya'yı kurmaya başladı. Bu sınıf 1948 yılı Şubatında devrimci kazanımları savunmaya yönelik kesin eylemleriyle, memlekette sosyalist gelişme yolunu açtı, sosyalizm kuruluşuna ilişkin Leninci plâni yaratımla uygulama temeli üzerinde Komünist Partisi tarafından belirlenen politik hattı, yani yeni toplumu kurma genel hattını hayata geçirmek üzere emekçileri birleştirdi.

Sovyet Ordusu tarafından kurtarıldıktan sonra, önünde sosyalist raylara geçme olanağı açılan Çekoslovakya, büyük sayıda bir aydınlar yığınınına, zengin demokratik ve kültürel geleneklere sahip bir memleketti. Yeni hayat kuruculuğu, bu gibi koşullarda da, sosyalizmin, kapitalizme kıyasla tartışma götürmez üstünlüklerini en inandırıcı biçimde ortaya koyduğunu gösterdi. Yeni düzen, varolageldiği yıllar boyunca, kapitalizmin

çözmekten âciz olduğu başlıca ulusal, devletsel ve sosyal-ekonomik problemleri çözüme kavuşturmayı başardı.

Sosyalizm artık işçi sınıfının ve emekçilerin egemen ve kendi kaderlerine buyruk oldukları memlekette hayatın toplumsal-sınıfsal temellerini değiştirdi. Sosyalist düzen, kapitalizm âfeti çeşitli güçlerinin oyunları yerine, memleketimizde milyonlarca insanın pratiğine amaca yönelik ve plânlı bir yeni hayat kuruculuğu prensipini getirdi. Üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyet ve plânlı iktisat yönetimi, üretim güçlerinde Çekoslovakyanın daha önce eşini görmediği bir gelişme sağladı.

Sosyalizm kuruluşu yıllarında memleketin endüstriyel temeli epeyce geliştirildi. Sanayi üretimi hacmi hemen hemen 9 defa arttı. Bununla beraber, sosyalist Çekoslovakya'da sanayi malları artış tempoları çoğu gelişmiş kapitalist ülkelerindekinden daha yüksek bir düzeye çıktı.

Köyün sosyalist temeller üzerinde yeniden kurulması, kooperatiflerde ve devlet çiftliklerinde en etkin teknik ve teknolojinin elbirliğiyle uygulanması temeli üzerinde iri köy ekonomisi üretimine geçilmesine olanak verdi. Köy ekonomisinde emek verimliliği, burjuva cumhuriyeti dönemindekine kıyasla dört defadan fazla yükseldi. Biz kabul edilen hattı, başlıca gerekse maddeleri tüketimindeki artışı, öz çabalarımızla, özel köy ekonomisi üretimini artırarak başarıyla uyguluyoruz.

Ulusal sorunun, özellikle Çek'ler ve Slovak'lar arasındaki ilişkilerde ulusal sorunun çözümü, ÇSSC'nde sosyalizm kuruculuğunun söz götürmez başarılarından biridir. Leninci federe devlet-hukuk kuruluş prensiplerini uygulayışımız, her iki kardeş ulusun ve diğer halk gruplarının yaratıcı güç ve kabiliyetlerinin büsbütün gelişmesi için olabildiğince elverişli koşullar yarattı. Slovak halkı, kardeş Çek işçi sınıfının yardımıyla gelişmiş bir endüstri-tarım temeli meydana getirdi. Günümüzde Slovakya'da sanayi üretimi 1937 yılındakine kıyasla 33 defadan fazla artış gösterdi. ÇSSC'nin sanayi üretimi içinde Slovakyanın payı yaklaşık olarak % 8'den artık % 25'e çıktı. Bu artış devam ediyor.

Plânlı ekonomik gelişme, sosyalist endüstrileşme, kent ve köylerimizin büyük ölçüde yeniden kuruluşu ve kültürel gelişme, memleketimizin bazı kesimleri arasında tarihsel olarak beliren yüzyıllık ayrımların bir kuşağın hayatını geçmiyen bir süre içinde giderilmesine olanak verdi. Yoksulluk, açlık ve işsizlik halkın hayatından tamamen silindi.

Halkımızın hayat seviyesinin yükselmekte olması sosyalist Çekoslovakyanın başarılarının parlak bir kanıtıdır. İnsan başına kişisel tüketim üç defadan fazla arttı. Toplumsal tüketim daha büyük bir hızla artıyor ve halkın bütün tüketiminin hemen hemen üçte birini kapsıyarak, bütün kapitalist ülkelerdeki düzeyi aşıyor. Bütün yurttaşlarımız parasız sağlık yardımından, öğrenim hakkından yararlanıyor, ihtiyarlık ve hastalık yardımı görüyorlar. 1937 yılına kıyasla memleketimizde sosyal yardım harcamaları

yaklaşık olarak on defa, nüfusa göre doktor sayısı üç defa artmış bulunuyor.

Kültürde ve öğrenimde eşi görülmedik gelişme halkımızın hayat seviyesinin yükselişinin göstergesidir. İşçi sınıfı, emekçiler, çok dikkatli bir seçim yaparak, önceki kuşakların kalıtımı mânevi zenginliğin bütün değerlerini korudular; memleketimizde gelişme halindeki kültür değerleri bütün emekçilere açıktır. Parti ve devlet, kültür ve sanatın geliştirilmesine ve bunların sosyalist içeriğinin derinleştirilmesine büyük bir önem veriyorlar. Sosyalist eğitim-öğretim ve kültür-eğitim daireleri sistemi bilim ve tekniğin başarılarına dayanıyor. Bilim ve teknik, sosyalizmin üstünlükleriyle bağdaştırılarak, emekçilerin menfaatlerine, kültür düzeylerinin yükseltilmesine, kol ve kafa emeği arasındaki ayrımların giderilmesine hizmet ediyor. Bugün, harpten öncekine kıyasla, orta okullara üç misli daha fazla öğrenci devam ediyor, yüksek okulları hemen hemen beş defa daha büyük sayıda genç bitiriyor. Memleketimizde geniş bir bilimsel araştırma temeli yaratılmış bulunuyor. Sosyalizm fikri ve bizim sosyalist gerçekliğimiz halkımızın bilincine iyice yerleşiyor. İşçi sınıfının dünya görüşü (Marksist-Leninist ideoloji), Çekoslovakya emekçilerinin düşünce ve davranışlarında gitgide daha çok kökleşiyor.

Sosyalist kuruculuğun sonuçlarını dünyanın kapitalist kesiminin gelişmesiyle kıyaslarken, sadece ekonomide daha büyük artış, maddi ve kültürel hayat seviyesinde daha büyük yükseliş tempolarıyla ilgili saptamalar çerçevesinde kalmak elbette doğru olmaz. Memleketimizde sosyalizmle gerçekleştirilen bütün değişimlerin, insanlar arasında yeni ilişkilerin, yeni, sosyalist hayat tarzının oluşması, sosyalist insanın oluşması gibi kendine özgü ve tarihsel açıdan da daha yüksek ve titiz ölçütleri vardır.

Komünist Partisinin yönetmenliği altında gerçekleştirilen devrimci dönüşümler, memleketimizde işçi sınıfı etrafında örülü ve uzlaşmaz zıtlıklara yabancı bir yeni toplum meydana getirdi. İşçi sınıfının kendisi de sayıca büyüdü, yaratıcı kabiliyet ve yeteneklerini geliştirdi ve kültürel-tekniik düzeyini alabildiğine yükseltti. Bir yandan, bu sınıfa sıkı bağlarla bağlı yeni bir sınıf, kooperatifçi köylüler sınıfı meydana geldi. İlerici geleneklere ve sosyalist ideallere sadık en iyi aydın temsilcileri, toplumda işçi sınıfıyla saf tutarak yaraşık yerlerini aldılar ve emekçiler arasından halkla sıkı sıkıya bağlı olan kümeli bir yeni aydınlar zümresinin yetiştirilmesine yardım ettiler.

Sosyalizm kuruculuğu boyunca işçi sınıfının ve halk yığınlarının derin demokratizmi de geliyor. Sosyalist üretim ilişkilerinin gelişmesi, toplumumuzun moral-politik birliğinin oluşmasına, sınıfların ve sosyal zümrelerin yavaş yavaş yakınlaşmalarına, sosyal süreçlerin yönetilmesine emekçilerin aktif olarak katılmalarının (ki bunun kapitalizmde gerçekleştirilmesi olanaksızdır) sağlanmasına yardım ediyor.

Yeni Çekoslovakya'yı kurma yolunda geçilen otuz yıl, bugünlerde sonuçlarını haklı bir gururla hesaplamakta olduğumuz bu yol, elbette güçlük-süz ve kolay geçilmedi. Tarihin en büyük toplumsal dönüşümü, doğal olarak, sürekli aramalarla, güçlüklerle, geçici başarısızlıklarla, aynı zamanda sınıf düşmanının yararlandığı sübjektif hatalarla ve pahalıya malolan nice ibret dersleriyle geçiyor, oluşuyordu. Ne var ki, her hatadan, her kusurdan sonra, işçi sınıfı ve bu sınıfın Marksist-Leninist partisi, kendi hatalarından ders alarak, belirli devrimci hedefleri uğrındaki savaşa daha büyük bir enerjiyle devam ediyorlardı.

Biz memleketimizde artık sosyalizmin temellerini kurmuş bulunuyor ve şimdi halkın en geniş ölçüde desteğiyle, ÇKP XIV. Kongresinin politik hattını, yani ülkemizde gelişmiş sosyalist toplumu kurma hattını başarıyla hayata geçiriyoruz. Bugün artık güvenle diyebiliriz ki, bir kuşağın hayatı dönemi içinde sosyalizmin bizim hayatımıza getirdiği değerler, kapitalizm koşullarında koca bir yüzyıl boyunca ulaşılanı her bakımdan kat kat aşıyor. Sosyalizm, her emekçinin serbest ve etraflı aktif eylemi için, sosyalist kişiliğin oluşması için, insanın yaratıcı yeteneklerinin, moral gücünün ve kültürünün serpilip gelişmesi için reel koşullar yaratmış bulunuyor.

Çekoslovakya'da ve diğer kardeş ülkelerde sosyalist yaşamın üstünlükleri, kapitalist devletler ekonomisindeki bunalım sarsıntılarıyla, politik ve moral kararsızlık belirtileriyle, kapitalizmin en önemli çağdaş toplumsal problemlere çözüm getirme yeteneğinden yoksun oluşuyla kıyaslanarak gözden geçirildikçe daha da belirginleşiyor. Bu kıyaslamanın da gösterdiği üzere, sosyalizm, geleceğin kendisine ait olduğunu her adımında kanıtlayarak başarıyla ilerliyor.

Sosyalist gelişme, karmaşık ve geniş devrim sorunlarını başarıyla çözmenin ana koşulunun Komünist Partisinin yönetmenlik rolü olduğunu, olmaya devam ettiğini ve edeceğini kesinlikle gösteriyor. Biz de kendi deneyimizle, ancak iç hayatında ve tüm eylemlerinde Leninci normları kılavuz edinen, halkımızla ve aynı zamanda uluslararası komünist ve işçi hareketiyle sınıksız bağlı olan, tek, yekpâre, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmine sadık bir partinin toplumu devrimci temeller üzerinde yeniden kurma dâvasını başarıyla çözebileceği kanısına varmış bulunuyoruz.

Toplumsal ana gücü, sonuç belirleyici gücü olan işçi sınıfı, kendi Marksist-Leninist öncüsünün yönetmenliği altında çalışarak, Çekoslovakyanın hayatına bütün bir kompleksi oluşturan köklü değişimler getiriyor, böylelikle de sosyalizm kuruluşuna önderlik ederek tarihsel ödevini başarıyla yerine getiriyor. Bu tarihsel sürecin akışı boyunca, işçi sınıfı, düşmanla savaşta ve yaratıcı çalışmada olağanüstü devrimci niteliklerle kendini gösterdi. Bu sınıf yalnız maddi nimetlerin yaratıcısı değil, aynı zamanda

kendi memleketinin gerçek hükümdar ve efendisi, sosyalist egemenliğin ve devrimci kazanımların temel garantisidir.

İşçi sınıfının devrimciliği, örgütlülüğü ve bilinçliliği, sosyalist üretim sisteminde ve toplumsal ilişkilerdeki durumu, toplumda onun yönetmenlik rolünü durmaksızın yükseltme gereğini objektif olarak belirlemektedir. Çekoslovakya Komünist Partisi, XIV. Kongrece onaylanan politik hattı gerçekleştirerek, işçi sınıfının yönetmenlik rolünün daha fazla güçlendirilmesini, öğrenim düzeyinin, politik ve sınıfsal bilinç düzeyinin yükseltilmesini, memleketin çokyanlı gelişmesi için, sosyalist yaşam tarzı için savaşta başlıca devrim gücü sıfatıyla öneminin daha da artırılmasını sağlamaktadır.

Memleketimizde devrimci sürecin daha ilk çıkış noktasında geniş emekçi yığınları işçi sınıfının etrafında birleştiler. İşçi sınıfı, kooperatifçi köylüler ve aydınlar bağlaşıklığı, toplumumuzun sınıfsal temeli oldu; şehir ve köy emekçilerinin politik birliği olan Milli Cephe'nin temeli oldu. Diğer sosyalist memleketlerde olduğu gibi, Çekoslovakya'da da, sosyalizmin bizzat halk yığınlarının dâvası olduğu düşüncesi, bu Leninci fikir hayata geçirilmiş bulunuyor. Hayat, emekçilerin, sosyalizmi kendi yaşamsal dâvaları olarak, harcadıkları kolektif emek çabalarının sonucu olarak ne kadar tam benimsiyorlarsa, partinin politikasının gerçekleştirilmesi için de olanca güçleri ve yetenekleriyle o kadar çok çalıştıkları gerçeğini doğruluyor.

Bugün, işçilerin, öteki emekçilerin, kadınların ve gençlerin giderek artan politik aktifliği, onların devlet ve ekonomi yönetimine çeşitli katılım biçimleri, yurttaşlarımızın yenilikçilik hareketi ve rasyonalizasyon girişimlerinin gelişmesi, ulusal komitelerin seçim programlarının gerçekleştirilmesine ve toplumsal örgütlerin eylemine yurttaşların geniş ölçüde katılımı, toplu görüşmelerde ve sosyalist yaşam tarzına ilişkin sorunların çözümünde kolektiflerin ve tek tek kişilerin gösterdikleri girişim Çekoslovakya'da sosyalist düzenin demokratizminin karakteristik çizgileridir.

Çekoslovakyanın dış politikada Sovyetler Birliği'yle sağlam bir bağlaşma yönelimi, eski burjuva cumhuriyetinin batıp gitmesinden halkımızın çıkardığı tarihsel ibret dersinin bir belirtisidir. Bu bağlaşmanın halkımız için yaşamsal bir önemi vardır. Bunun böyle olduğunu, İkinci Dünya Savaşı dönemi, memleketimizde sosyalizmin temellerini attığımız yıllar, yani emperyalist devletlerin «soğuk harp»i dayattıkları, ayrımcılık, ekonomik ambargo, politik baskı ve zorlama metotlarıyla hareket ettikleri dönem ve daha sonraki sosyalizm kuruluşu yılları apaçık ortaya koymuştur. Çekoslovakya'da sosyalizmin güçlenmesi, gelişmesi ve savunulması bakımından bu bağlaşmanın önemini bugünkü hayatımız da doğrulamaktadır.

ÇKP XIV. Kongresinde de tekrar belirtildiği gibi, Sovyetler Birliği'yle ve diğer sosyalist ülkelerle kardeşçe işbirliği, dostluk ve bağlaşıklık ilişkileri

partimizin ve devletimizin dış politika hattının sağlam temelidir. Biz Ekonomik Yardımlaşma Konseyi ve Varşova Antlaşması Örgütü çerçevesi içinde bu kardeşçe işbirliğinin tüm yarılarıyla daha da gelişmesi için, tüm sosyalist topluluğun birlik ve gücünün artırılması için, kurtarıcımız ve en sadık dostumuz olan Sovyetler Birliği'yle sağlam dostluk ve bağlaşılmamızı daha da ilerletmek için elimizden gelen hiç bir çabayı esirgemiyoruz.

İkinci Dünya Savaşının sonuçları, bütün dünyada, Avrupada, tek tek memleketlerde ve Çekoslovakya'da, belirgin çizgiler olarak eşi görülmedik, geniş ve derin değişimlerle kendini gösteren otuz yıllık tüm ileri gelişme, sosyalizm, demokrasi, toplumsal ilerleme ve barış güçlerinin yüce etkusudur. Bunlar aynı zamanda bütün ülkeler ulusları ve halkları için, şimdiki ve gelecek kuşaklar için tarihsel bir ibret dersidir.

Bu son otuz yıl boyunca dünyanın politik haritası büsbütün değişti. Çağdaş durum, başlıca karakter çizgileri olarak, sosyalizmin ilerlemesiyle, uluslararası devrimci işçi hareketinde güçlü bir yükselişle, ulusal kurtuluş devrimlerinin geniş bir atılım gücü kazanması ve birçok halkların artık toplumsal ilerleme, politik ve ekonomik bağımsızlık yoluna çıkmalarıyla, eylemsel barış savaşıyla oluşuyor.

Harpten sonraki dönemde gerçekleştirilen köklü toplumsal ve politik dönüşümlerde, yaşadığımız çağın, yani ana içeriği devrim yoluyla kapitalizmden sosyalizme geçmek olan çağımızın kesin objektif yasallıkları özellikle kendini gösterdi. Avrupa, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkelerindeki sınıf kavgaları bu önüne geçilmez sürecin çeşitli safhalarını meydana getiriyor.

Söz konusu sürecin devrimci gelişmesine yardım eden büyük maddi-mânevi güç, ideolojik-politik güç dünya sosyalist sistemidir. Ve dünya sosyalist sistemi, uluslararası komünist ve işçi hareketinin en önemli kazanımıdır, barış ve toplumsal ilerleme savaşında onun dayanağı ve kesin etkenidir.

Dünya sosyalist sistemi, bütün dünyada her ölçüyü aşan büyük otoriteyle çağımızın kudretli sosyalist devleti olan Sovyetler Birliğinin muazzam politik, ekonomik gücüne, savunma gücüne dayanmaktadır.

Bugün, Avrupanın faşizm üzerinde otuzuncu zafer yıldönümünü barış koşulları içinde kutlamasında, uluslararası ilişkilerde daha ileri olumlu değişimler için kıtanın reel perspektiflere sahip olmasında her şeyden önce Sovyetler Birliğinin ve öteki sosyalist ülkelerin söz götürmez bir hizmeti vardır. SBKP XXIV. Kongresinin kabul ettiği Barış Programı, diğer sosyalist ülkelerin tam ve aktif desteğiyle Sovyetler Birliğinin boyuna artan çabalarla gerçekleştirmekte olduğu program, özellikle Avrupada güvenlik ve barışın sağlanması için eşi görülmedik olanaklar açmaktadır.

Ne var ki, insanlık için bu elverişli ve mutlu durum içinde de, burjuvazinin en gerici çevrelerinin tarihsel gerçekleri, İkinci Dünya Savaşı'nın hedeflerini ve gidişini tersyüz etme, Sovyetler Birliği'nin kurtarıcı rolünü ve komünist partilerince yönetilen anti-faşist direnişin önemini küçümsemeye yönünde sayısız denemelerde bulundukları gözden kaçırılmamalıdır.

Burjuva propagandasının, tam da faşizmin hezime uğratılmasının 30. yıldönümü öncesinde çabalarını artırması dikkate değer. Federal Alman Cumhuriyetinde, kamuoyunu bu yönde işlemek, bu yönde beyin yıkamak için, özellikle, Münih öncesinde ve harbin bitmesinden sonra bazı Almanların sözümona kovuşturulmasıyla ilgili olarak açılan bir kampanyaya hayli önem verildiği göze çarpıyor. Gerçekteyse, hiç şüphesiz, faşizmin canavarlıklarından dikkatleri başka yana çekmek, bu suretle neo-faşizm bakımından uyanıklığı körletmek, faşizm tarafından işlenmiş olan cinayetleri örtbas etmek, sorumluluğu sadece Hitler'in ve hüküm giymiş diğer birkaç harp suçlusunun üzerine yıkmak sözkonusudur. Ve bunun arkasında, sosyalizmin barış taarruzu boyunca ulaştığı bütün başarıları şüphe altına alma, sosyalist topluluğu ve uluslararası komünist hareketini gözden düşürme, bunların ilerici ve en insancıl ideolojisini kötüleme çabası gizlenmektedir. Bundan ötürü, ideolojik ve politik alanda düşman propagandayı yalıtma, uluslararası gerginliği daha da azaltma, devletler arasında işbirliğini genişletmek amacıyla, İkinci Dünya Savaşına, sonuçlarına ve verdiği ibret derslerine ilişkin tarihsel gerçeği yaymanın çok büyük bir önemi vardır.

Barışın güçlendirilmesi ve gerginliğin bundan sonra da azaltılması, daha çok, sosyalist topluluğun birlik ve gücünün artmasına, bütün dünyada ilerici ve barışsever güçlerin gösterecekleri etkenliğe bağlıdır. Sosyalist Çekoslovakya halkı bütün bunlara her şeyden önce kendi ülkesinde sosyalizmi başarıyla geliştirerek yardımda bulunuyor. Biz ana ödevimizi ve gerçekten enternasyonal borcumuzu bunda görüyoruz. Sosyalist ekonominin hızla gelişmesi ve memleketimizin genel kalkınması, sosyalist ülkelerin barış taarruzuna gitgide daha aktif biçimde katılmamıza olanak veriyor.

İnsanlığı kanatlandıran ve onun önünde iyimser bir yaşama ve barış perspektifi açan dünya sosyalizminin tekvücut birlik temelini kardeş sosyalist ülkelerin ve bunların komünist partilerinin uyumlu eylemleri oluşturuyor. Buna da, hepsinin ortak olduğu Marksist-Leninst ideoloji, sınıf menfaatlerinin, sosyalizmi ve komünizmi kurma hedeflerinin birliği, Leninci karşılıklı ilişki normları, Sovyetler Birliği'nin deneyiyle, son otuz yıl boyunca da diğer sosyalist ülkelerin deneyiyle sınavdan geçmiş olan sosyalizm kuruluşu ortak yasalıkları basamak oluyor. Sosyalizmi elbirliğiyle savunma gerekliliği de önemli bir rol oynuyor, zira emperyalizmin en gerici güçleri mevzilerini kaybetmiş olmaya katlanamıyor ve olanağını bulduk-

ları her araçla durumu kendi çıkarlarına değiştirmeye çalışıyorlar. Ensonu, bizleri bir de objektif olarak anti-sosyalist ve gerici güçlerin değirmenine su taşıyan her soydan ve boydan oportünistlere ve revizyonistlere karşı ortak savaşımız birleştiriyor.

Çekoslovakyanın 1968–1969 dönemi deneyi, «Partide ve toplumda ÇKP XIII. Kongresinden sonraki bunalımlı gelişmeden çıkarılan ibret dersleri» başlıklı dokümanda bir sentezi yapılmış olan bu deney, sosyalizmin kurulmasında genel kapsamlı yasallıkları küçümsemenin, oportünizmle savaşta yetersizlik göstermenin, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi mevzilerinden gerilemenin sosyalizm için doğrudan doğruya bir tehlike doğurduğunu apaçık gösterdi. Çekoslovakya'da bir karşı-devrim tehlikesinin büyümesi boyunca, tek bir memlekette sosyalizmin yazgısına öteki sosyalist bağlaşıklarının ilgisiz kalamıyacakları, Çekoslovakya'da tehlikeye düşen sosyalizmi savunmanın bir enternasyonal yardım belirtisi olduğu meydana çıktı. Bu da, kuşkusuz, dünya sosyalizminin mevzilerini güçlendirdi.

Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti ve partimiz, en iyi enternasyonal gelenekleri sürdürerek, eylemlerini sosyalist topluluk üyesi diğer ülkelerle, onların partileriyle uyumlaştırıyorlar. Karşılıklı konsültasyonlar, buluşmalar ve dayanışma toplantıları, gösterdiğimiz uluslararası politik çabaların gelişmesine, sosyalist ülkelerin ve kardeş partilerin etraflı işbirliğinin genişlemesine yardım ediyor.

Biz topluluğumuzun bundan sonra da başarıyla gelişmesi olanağını, esas itibarıyla, elbirliğiyle işlediğimiz sosyalist ekonomik entegrasyon komple programının, karşılıklı ekonomik ilişkilerin en yüksek safhasını oluşturan bu programın gerçekleştirilmesinde görüyoruz. Bu işbirliği, memleketlerimizden her birinin kendi ekonomik olanaklarını daha iyi kullanmasına olanak veriyor, gücümüzü artırıyor, bütün bu işbirliğine katılanların çıkarlarına cevap veriyor.

Sosyalizm giderek daha da olgunlaşıyor, deney ediniyor, güçleniyor; insanlığa güven ve iyimserlik aşıyor. Bu süreci SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev XXIV. Kongrede şöyle nitelemiş bulunuyor: «Sosyalizm dünyası tümüyle hareket halindedir ve durmaksızın yetkinleşmektedir.»

Biz, Çekoslovakyanın, dünya sosyalist sisteminin bileşen bir bölümü olmasıyla kıvanç duyuyoruz. Halkları yüzyıllar boyunca ulusal ve devletsel varoluş kazanmak ve kabul ettirmek için savaşmak zorunda kalmış olan memleketimiz, geçmişte sınırları ve ulusal yazgısı kapitalist dünya güçlerinin keyfine bağlı tutulmuş olan memleketimiz, dünya sosyalist sistemi içinde, artık kendi güvenliğinin, sükûn içinde yapıcı çalışmasının, serbest ulusal gelişme ve ekonomik kalkınmasının garantisine kavuşmuş, kardeş sosyalist halklar ailesinde yaraşık olduğu eşit haklı üye yerini almış bu-

lunuyor. Çekoslovakya da bu halklarla birlikte barış savaşçılarının, toplumsal ilerleme öncülerinin en ön saflarında yürümektedir.

Bizler de, Çekoslovakya'da, otuz yıl önce faşizm üzerinde kazanılan tarihsel utkuya büyük bir önem vererek, dünya sosyalizminin güçlenme ve gelişebilmesi için, gücümüzün ve olanaklarımızın yettiği ölçüde bundan böyle de aktif olarak çalışacağız.

Gelişmiş sosyalist toplumu kurmada SSCB'yle ve diğer sosyalist ülkelerle sağlam dostluk ve bağlaşıklığa doğru yönelim, devletimizin gücünü artırıyor, halkımızın ekonomik, kültürel ve politik hayat seviyesini yükseltiyor, Çekoslovakya'ya tutarlı bir uluslararası durum sağlıyor. Başarılı sosyalizm kuruculuğunun sonucu olarak, izlediğimiz barışsever politika ve birçok ülkeyle normal politik ilişkiler ve iyi ticaret ilişkileri sayesinde, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyetinin itibarı bütün barışsever ve ilerici güçlerin gözünde arttıkça artıyor.

Biz, ÇKP XIV. Kongresi tarafından belirlenen ve onaylanan politikamızla, utkusal anti-faşist savaşın ulusal kurtuluş savaşının ölümsüz belgilerini hayata geçiriyor, faşizm üzerinde kazanılan zaferin sonuçlarını, sosyalist Çekoslovakyanın bundan sonraki yükselişi yararına ve bütün dünyada sosyalizm ve barışın selâmeti adına, daha da pekiştiriyor ve geliştiriyoruz.

İkinci Dünya Savaşının İstatistiği

Askersel harcamaların bol bol yer aldığı insanlık tarihinde, altı yıl süren İkinci Dünya Savaşı'ndan daha uzun harpler de vardır. Fakat tarihte bu kadar kıyasıya, kanlı ve yıkıcı bir başka harp gösterilemez. Bu savaşta yalnız Avrupa halkları daha önceki 350 yıl boyunca görülen bütün harplerdeki kayıpların iki mislinden fazla kayıp verdi. Kırk kadar devletin toprakları savaş alanı oldu. Savaşa, toplam nüfusu 1.700 milyon, yani yeryüzü nüfusunun % 80'i kadar olan 61 memleket katıldı. 110 milyon kişi silâh altına alındı. Yalnız 6 devlet resmen tarafsızlık tutumunu benimsediklerini ilân ettiler.

FAŞİZM HARP DEMEKTİR

İkinci Dünya Savaşı'nın dolaysız tertipçisi Alman faşizmidir. Harbe öna-yak olma sorumluluğu bütünüyle toplumsal sistem olarak emperyalizme düşmektedir.

Hitler'i Alman tekelleri iktidara getirdiler ve sonuna kadar da desteklediler. Hitler onların iradesini gerçekleştiriyordu. En büyük sanayicilerin girişimiyle özel bir «Hitler için Alman endüstrisi fonu» meydana getirilmişti. Yalnız 1933 yılı içinde bu fona yatırılan para 30 milyon markı buldu. Harpten önceki altı yıl boyunca Almanyanın askersel harcamaları 92 milyar markı geçti; silâh ve askersel donatım üretimi 12,5 defa arttı. Faşist darbenin yapıldığı yıl, «Krupp»un askersel üretim yapan demir-çelik konserni ekonomik güçlükler yüzünden safi kâra geçememiş durumda-yken, 1934–1939 yılları döneminde 380 milyon mark kadar kâr sağladı. 1933 yılından 1937'ye kadar çelik tröstünün kârları iki mislinden fazla, «Mannesmann» sanayi konserninin kârları da 1933–1940 yılları arasında beş defa arttı.

Almanyanın silâhlanmasında hem Amerikan, hem İngiliz tekellerinin çıkarları vardı. Alman sanayiinde Amerikan sermaye yatırımları 1 milyar doları buluyordu. En az 278 Alman firması ABD kumpanyalarının kontrolü altındaydı. Amerikan tekelleri, Almanyaya, artık faşistleştikten sonra, sen-tetik yakıt ve diğer stratejik materyaller üretimini örgütlemesinde yardımcı esirgemediler, havacılık alanında en yeni buluşların patentlerini ona peş-keş çektiler ve önemli miktarda silâh sattılar.

Bu materyalin hazırlanmasında, SSCB Savunma Bakanlığına bağlı Askeri Tarih Enstitüsü tarafından sağlanan verilerden ve aynı zamanda basında verilen bilgilerden yararlanıldı.

Büyük Britanya'nın en büyük firmaları, İngiliz Bankası'nın garantisi altında, Hitler Almanyasına bakır, alüminyum, nikel ve diğer stratejik hammaddeler sağlıyorlardı. 1934 yılı sonunda aynı banka Alman Devlet Bankası'na 750 bin İngiliz lirası tutarında kredi verdi. Büyük Britanya Almanya'ya büyük miktarda silâh satıyordu.

Almanyanın saldırısını doğuya yöneltmeye çabalıyan diğer emperyalist devletlerin teşvik edici tutumuna dayanarak, Hitler, 1939 yılından çok önce yayılma plânlarını gerçekleştirmeye başladı. «Yatıştırma» politikasının tepe noktası Münih oldu. 1938'de Çekoslovakya paramparça edilmek üzere Hitler'e peşkeş çekildi. 1 Eylül 1939'da faşist Almanya Polonya'ya saldırdı. Böylece İkinci Dünya Savaşı başladı.

BATI AVRUPA HİTLER'İN PENÇESİ ALTINDA

Almanyanın Polonya'ya saldırmasından sonraki ilk sekiz ay boyunca, Büyük Britanya ve Fransa Münih politikalarına devam ediyor ve Hitler silâhlı kuvvetlerine karşı sözümona «yan savaş» yürütüyorlardı.

Fransanın 110 tümeni vardı. Büyük Britanya kıtaya 5 tümen gönderdi. Fakat bağlaşıklık devletler aktif eylemden kaçınıyorlardı. 1939 yılı Aralık ayı sonuna doğru Fransız Ordusunun kayıpları 1.433 ölü ve yaralıdan ibaretti, İngilizler 3 kişi kaybettiler. Alman faşist silâhlı kuvvetleriye 696 ölü ve yaralı verdiler. Vermaht Başkomutanlığı Batı Cephesi'nde yalnız 23 tümen bıraktı ve bütün esas gücüyle Polonya üzerine çullandı. İngiliz-Fransız komutanlıklarının hareketsizliğinden yararlanan faşist orduları Danimarka'yı işgal ettiler, Norveç'e daldılar, sonra yol üzere Belçika, Hollanda ve Lüksemburg'u ele geçirerek Fransaya girdiler. Danimarka bir gün içinde, Hollanda 5 gün, Belçika 19 gün, Fransa 44 gün içinde işgal edildi. Norveç'teki askeri harekât 63 gün sürdü.

Hitler Almanyası 1941 Nisanı ile Haziran arasında Yugoslavya ve Yunanistanı işgal etti ve Girit adasını da ele geçirdi.

Alman faşist ordusu Polonya'yla savaşta ölü, yaralı, esir ve kayıp olarak 44.303 kişi, Fransa'yla savaşta 156.501 kişi, Balkanlarda ve Girit'te 12.207 kişi, Kuzey Afrikada, Danimarka ve Norveç'in ele geçirilmesinde, Atlantik'te ve İngiltere'nin bombalanmasında da 80 bin kişi kaybetti. Böylelikle Hitlercilerin kayıpları toplamı 300 bin kişiyi buluyordu.

1940 Ağustosunda Hitlerciler Büyük Britanya'ya karşı hava harbine başladılar. İngiltere şehirlerine ve askersel hedeflerine yapılan hava akınlarında 1.200'den fazlası bombardıman uçağı olmak üzere 2.200 kadar uçak kullanıldı. Ne var ki, Hitlerciler İngiltereye asker çıkarmaktan vazgeçtiler, Böyle bir şeyin, güttükleri başlıca amacı, Sovyetler Birliği'ne karşı saldırıyı engelliyeceğini biliyorlardı.

SALDIRGAN HITLER ALMANYASI SOVYETLER BİRLİĞİNE KARŞI SEFERBERLİĞE GEÇİYOR

Hitler Almanyası Sovyetler Birliğine saldırmaya hazırlanırken, 1940 Eylülünde İtalya ve Japonya'yla bağlaşma kurdu ve dünyayı üç etki alanı halinde bölüşmek üzere «Üçlü Antlaşma»yı imzaladı. Bu saldırı paktına Finlandiya, Romanya, Macaristan, Slovakya, İspanya, Bulgaristan hükümetleri ve Mandçukuo kukla hükümeti de katıldılar.

Avrupada işgal ettiği ve kendisine bağımlı kıldığı memleketlerin bütün kaynaklarına el koyan faşist Almanya, askersel ve ekonomik gücünü önemli derecede artırdı.

Göstergeler	Almanya (1937 sınırları içinde)	Uyduların ve işgal edilen ülkelerin kaynaklarıyla birlikte
Nüfus (milyon kişi)	70,2	290,0
Sanayi (işçileri) mil. kişi)	10,0	28,0
Kömür üretimi (mil. ton)	257,4	400,0
Petrol üretimi (mil. ton)	0,9	7,5
Çelik üretimi (mil. ton)	20,8	31,8

Hitlerciler diğer ülkelerin işçilerini zorunlu olarak çalıştırma uygulamasından da geniş ölçüde yararlanıyorlardı. Daha 1940 Aralık ayında zorla Almanyaya sevk edilen bu gibi işçilerin sayısı 1,3 milyonu buluyordu.

Almanyanın harp sanayii üretimi 1940 yılında 1939 yılına kıyasla $\frac{0}{10}$ 76 oranında, 1933 yılına kıyasla da 22 defa arttı. Bundan başka Alman faşist orduları, 30 Çekoslovakya, 92 Fransız, 12 İngiliz, 22 Belçika, 18 Hollanda ve 6 Norveç tümeninin silâh, cepane ve donatımına ganimet olarak el koydular.

Ve 1 Haziran 1941'e doğru, harbin başlangıcındaki duruma kıyasla Almanyanın silâhlı kuvvetleri iki defadan fazla arttı:

	1 Eylül 1939'a doğru	1 Mayıs 1940'a doğru	1 Haziran 1941'e doğru
Tümen sayısı	103	156	214
Bu sayı içinde tank tümeni	6	10	21
Bu sayı içinde motorlu tümen	8	8	14
Orduda tank sayısı	3.200	3.387	5.640
Savaş uçağı	4.405	5.900	10.000

İkinci Dünya Savaşının sonuç belirleyici cephesi

Faşist Almanyanın Sovyetler Birliğine saldırısından yenilgiye uğratılmasına kadar, Sovyet-Alman cephesi İkinci Dünya Savaşı'nın sonuç belirleyen cephesi oldu.

Sovyet-Alman cephesinde uğradığı büyük kayıplar, Hitler orduları başkomutanlığını bütün savaş boyunca buraya Batı Avrupadan yeni yeni tümenler aktarmak zorunda bırakıyordu. Netekim, 1941 yılında 17 tümen, 1942'de 69 tümen, 1943'te 46 tümen, 1944'te 80 tümen, 1945'te 56 tümen, yani toplam olarak 268 tümen aktarıldı (bunların içinde 80 tümen iki cephe arasında yer değiştirdi).

Sovyet orduları, kuzeyden güneye uzunluğu 3.000 km ile 6.200 km arasında değişen, derinliği de 2.000 ile 3.000 km arasında değişen bir cephe üzerinde tam 1.418 gün boyunca düşmanla göğüs göğüseye çarpıştılar. Kuzey Afrika ve İtalya cephesinin uzunluğu 300–350 kilometreyi, Batı Avrupa cephesinin uzunluğu da 800 kilometreyi geçmiyordu. Sovyet-Alman cephesinde aktif savaş harekâtı 1.320 gün, yani bütün silâhlı savaş süresinin $\frac{0}{0}$ 93'ü boyunca, Kuzey Afrika cephesinde 309 gün (bu cephedeki askersel eylemler süresinin $\frac{0}{0}$ 29'u boyunca), İtalya cephesinde 492 gün ($\frac{0}{0}$ 74), Batı Avrupa cephesinde 293 gün ($\frac{0}{0}$ 87) devam etti.

Sovyet-Alman cephesinde faşist Alman ordusunun ana güçleri yenilgiye uğratıldı. Sovyet Ordusu toplam olarak 506,5 Alman faşist tümenini ezdi, yenilgiye uğrattı veya esir aldı. Oysa Hitler Orduları 1941 Haziranında bunun ancak üçte biri kadar bir kuvvetle Sovyetler Birliği topraklarına girmişlerdi. Sovyet-Alman cephesinde ayrıca Almanyanın uydusu olan ülkelerin 110 tümeni yokedildi (İngiliz-Amerikan silâhlı güçleri kendi cephelerinde 176 tümeni yenilgiye uğrattılar ve esir aldılar). Toplamı olarak, faşist Almanyanın silâhlı kuvvetleri Doğu Cephesi'nde 10 milyon kişi (bütün İkinci Dünya Savaşı boyunca verdikleri kaybın $\frac{0}{0}$ 77'si kadar); 62 bin uçak ($\frac{0}{0}$ 62); 56 bin kadar tank ve zırhlı araç (yaklaşık olarak $\frac{0}{0}$ 75); 180 bin dolayında top ve havantopu ($\frac{0}{0}$ 74 kadar) kaybettiler. Sovyet orduları faşist Alman donanmasının 2.500 kadar savaş ve taşıt gemisini yokettiler.

SAVAŞTA SOVYET PARTİZANLARI

Büyük Anayurt Harbi yalnız cephede değil, aynı zamanda Alman cephelerinde, faşist saldırganların işgal ettikleri Sovyet topraklarında da

1941-1945 yılları döneminde faşist Almanya ve uydularının kara kuvvetleri dağılımı¹

Tarih	Sovyet-Alman cephesinde							Öteki cephelerde (tümenler)	İşgal ülkelerinde ve Alman-yada (tümenler)
	Tümenler			İnsan (milyon)	Top ve havantopu (bin)	Tank ve zırhlı araç (bin)	Uçak (bin)		
	Almanya	Uyduları	Hepsi						
22 Haziran 1941'e doğru	<u>153</u> 70,3	37	<u>190</u> 72,6	<u>4,6</u> 77,0	<u>44,0</u> 52,0	<u>3,7</u> 66,0	<u>4,0</u> 60,0	<u>2</u> 0,9	<u>63</u> 28,8
1 Kasım 1942'ye doğru	<u>194</u> 72,0	72	<u>266</u> 78,3	<u>5,0</u> 72,0	<u>56,0</u> 81,0	<u>6,4</u> 67,0	<u>2,6</u> 60,0	<u>4</u> 1,5	<u>71</u> 26,5
1 Haziran 1943'e doğru	<u>196</u> 66,0	36	<u>232</u> 70,0	<u>4,8</u> 73,0	<u>51,0</u> 70,0	<u>5,6</u> 58,0	<u>2,7</u> 60,0	<u>8</u> 2,7	<u>93</u> 31,3
1 Ocak 1944'e doğru	<u>201</u> 63,4	44	<u>245</u> 66,9	<u>4,2</u> 63,0	<u>46,7</u> 71,4	<u>5,3</u> 53,4	<u>2,8</u> 56,0	<u>21</u> 6,6	<u>95</u> 30,0
1 Haziran 1944'e doğru	<u>182</u> 55,5	58	<u>240</u> 62,1	<u>3,2</u> 48,0	<u>38,7</u> 71,5	<u>4,9</u> 57,0	<u>2,4</u> 51,3	<u>26</u> 7,9	<u>12</u> 36,6
1 Ocak 1945'e doğru	<u>179</u> 57,1	17	<u>196</u> 59,2	<u>2,8</u> 52,4	<u>27,3</u> 67,7	<u>3,8</u> 63,3	<u>1,7</u> 47,6	<u>118</u> 37,6	<u>17</u> 5,3

¹ Eylemsel tümenler gözönüne alınmış ve sayılar yuvarlak hesap verilmiştir. Kesirli sayıların pay'ında kesin rakamlar, paydasında genel sayı yüzdesi veriliyor. Kadro ve silâh sayıları yalnız faşist Almanyaya aittir.

yürütülüyordu. Savaş boyunca saflarında 1 milyon 300 bin kişi toplanabilen partizan hareketi çok büyük ölçüler aldı. Sovyet partizanları 20 binden fazla katırı dinamitleyip devirdiler. 58 zırhlı treni havaya uçurdular, 10 binden fazla lokomotif ve 110 binden fazla vagonu hizmetten çıkardılar, 12 bini aşkın demiryolu ve şose köprüsünü yıktılar ve ateşe verdiler, 65 bin motorlu taşıt aracını yokettiler, 2.300'den fazla tankı ve zırhlı aracı dinamitliyerek saftan çıkardılar, uçak alanlarında (yerde) 1.100 kadar uçağı kullanılmaz hale getirdiler. Savaş boyunca, partizanlar ve gizli eylemciler 1,5 milyon eri, subayı, işgal sistemi memurunu ve bunların hizmetine giren vatan hainlerini öldürdüler, yaraladılar ve esir aldılar.

İşgal kesimlerinde verilen savaş Komünist Partisi örgütleri yönetiyordu. Örneğin, Ukrayna'da 23 bölge, 685 şehir ve semt komitesi ve 4.300'den fazla taban örgütü gizli olarak eylem gösteriyordu. Belorusyada ise, gizli eylem halindeki bölge parti komiteleri 10'u, bölgelerarası, şehir ve semt komiteleri de 185'i buluyordu.

SOSYALİST EKONOMİNİN ZAFERİ

Harp yıllarında, Sovyetler Birliğinin sosyalist ekonomisi, memleketin ordusu ve cephegerisi için gerekli her şeyi sağlayarak, ne büyük ve ne kadar üstün bir güce sahip olduğunu kanıtladı.

Hitlercilerin saldırısını izliyen ilk aylarda SSCB birçok önemli sanayi ve tarım bölgelerini kaybetti. 1941 Haziranından Kasımına kadar memleketin sanayi üretimi 2,1 defa azaldı.

Sovyet halkı en ağır koşullar altında ekonomisini askersel raylara bindirmek, askersel raylar üzerinde yeniden kurmak zorundaydı. 1941–1942 yılları döneminde milyonlarca insan ve 2.500 sanayi işletmesi memleketin daha içerilerine göçürüldü. Doğu kesimleri başlıca askersel silâh deposu haline getirildi. Daha 1942 yılı ikinci yarısında, Sovyet sanayii artık Almanyada üretildiğinden daha fazla silâh ve donatım üretmeye başladı. Ural, başlıbaşına tüm askersel üretimin % 40'ını veriyordu. Harp yılları boyunca, Sovyet sanayii 137 bin uçak, 104 bin tank ve 488 bin top yaptı. Tek sözle, Sovyetler Birliği faşist Almanyadan daha fazla savaş aracı ürettiyordu.

Sovyetler Birliği ayrıca ABD'den ve Büyük Britanya'dan belirli miktarda savaş aracı: 9,6 bin top (Sovyet yerli üretiminin % 2'si kadar), 18,7 bin uçak (% 12'si kadar), 10,8 bin tank (% 10) aldı. Bu yardımın en önemlisi askersel taşıt araçlarıydı: Sovyetler Birliği ABD ve Büyük Britanya'dan 414,4 bin otomobil aldı. Kısacası, İngiliz-Amerikan silâh yardımı toplam hacmi, Sovyetler Birliğinin kendi üretiminin % 4'ü kadardı.

AVRUPA HALKLARINA ENTERNASYONAL YARDIM

Sovyetler Birliği, Avrupa halklarına faşist işgalcilerin boyunduruğundan kurtulmak için yürüttükleri savaşta etraflı politik, maddi ve askersel yardımda bulundu.

Yabancı ülkelerdeki partizanlara Sovyet silâhı, cephanesi, ilacı sağlandı, radyo istasyonları verildi. Yalnız 1944 yılı içinde uzak mesafe eylemli Sovyet hava kuvvetleri Yugoslavya'ya kadar 1.460 uçuş yaptılar ve Yugoslavya Halk Kurtuluş Ordusu'na 3 milyon ton kadar askersel donatım ve gereç sağladılar. Aynı yıl içinde Çekoslovakya anti-faşist direniş güçleri de Sovyetler Birliğinden 10 binden fazla tüfek, otomatik silâh, bin kadar makineli tüfek, 7 milyon mermi ve yüzlerce tanksavar tüfek aldılar. Polonya partizanlarına da 53 otomobil, 5 uçak, 18 radyo istasyonu, 4.270 otomatik tabanca, 8.600 tüfek, 234 makineli tüfek, 52 havantopu, 137 tanksavar tüfek ve ayrıca 120 ton patlayıcı madde, donatım, eşya ve yiyecek verildi. Sovyet hava kuvvetleri Bulgaristana, Yunanistana, Arnavutluk'a ve diğer ülkelere de büyük miktarda askersel donatım, gereç vb. sağladılar.

Harp yıllarında dünya komünist hareketinin birçok ünlü militanı Sovyetler Birliğinde bulunuyor, nice komünist ve işçi partilerinin dış büroları Sovyet topraklarında çalışıyorlardı. Ukrayna Partizan Hareketi Kurmaylığı ile eylem koordinasyonu sağlama amacı ile, Çekoslovakya, Macaristan ve Romanya komünist partileri temsilcileri burada bulunuyorlardı. 1944 yılı Nisanında, Ukrayna Partizan Hareketi Kurmaylığı, Polonya partizan hareketi kurmaylığının meydana getirilmesine yardım etti. Bu kurmaylıkta birçok değerli ve deneyli Sovyet direniş örgütçüleri görev aldılar. Kardeş komünist partilerinin ve ulusal anti-faşist örgütlerin ricası ile, Ukrayna Partizan Hareketi Kurmaylığı'nda, düşmanın cephegerisine gönderilen ve orada partizan hareketi örgütliyen özel gruplar yetiştiriliyordu.

SSCB topraklarında başka ülkelerin askeri birlikleri de kuruluyor ve bunlar da faşizme karşı Sovyet ordularıyla birlikte savaşlara giriyorlardı. Savaş yıllarında, genellikle, SSCB'nin yardımı ile Polonya, Çekoslovakya, Yugoslavya, Romanya, Macaristan ve Fransız güçlerinden oluşan 2 karma savaş ordusu, 3 karma ve birer tank ve hava tugayı, 30 piyade, topçu, uçaksavar ve hava tümeni, çeşitli hizmet amaçlı 31 tugay ve 182 alay, 9 askeri okul, 19 subay okulu, kursu ve eğitim merkezi, ayrıca büyük sayıda özel taburlar ve hava filoları kuruldu. Savaşın sonuna doğru bunların saflarını oluşturanların sayısı 550 bin kişiyi buluyordu. Bu gücün donatımı için 690 bin kadar tüfek, karabina ve makineli tabanca, 40.627 makineli tüfek, 16.502 top ve havantopu, 1.124 tank, 2.346 uçak ve diğer savaş aracı verildi. Bundan başka, 1944–1945 yılları döneminde, Sovyetler Birliği, Bulgar Ordusu'nun yeniden örgütlenme ve donatılmasına, ke-

za Yugoslavya Halk Kurtuluş Ordusu'nun, Arnavutluk Halk Kurtuluş Ordusu'nun yeniden örgütlenip silâhlandırılmalarına aktif olarak katıldı.

1944 Martı sonuna doğru, Sovyet silâhlı birlikleri SSCB-Romanya sınırına dayandılar, Temmuz ortasında da Sovyet Polonya sınırına vardılar ve artık birçok Avrupa halkını doğrudan doğruya faşist saldırganlardan temizleme harekâtına giriştiler. Bir yıldan fazla bir süre boyunca, 7 milyon kadar Sovyet askeri, Romanya, Yugoslavya, Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Avusturya, Finlândiya, Norveç, Almanya ve Danimarka topraklarında Hitlercilerle göğüs göğüseye doğuştular. Bulgaristanı kurtarma seferini Sovyet silâhlı birlikleri başardılar.

Sovyet askerleri diğer ülkelerin halklarını faşizmden kurtarma harekâtı içinde büyük kayıplar verdiler. Sovyet ordusunun yurt sınırları ötesinde uğradığı kayıplar 3 milyon kişiyi (1 milyondan fazlası ölü) buldu. Öyle ki, Polonyayı kurtarma savaşlarında 600 bin, Çekoslovakya'da 140 bin, Macaristanda 140 binden fazla, Romanyada 69 bin, Avusturyada 26 bin, Yugoslavyada 8 bin, Almanya topraklarında ve Berlin harekâtında 102 binden fazla Sovyet askeri düştü.

Bu dönem içinde Sovyetler Birliğinin kendisi önemli ekonomik güçlükler çekmekte olsa da, savaştan ve savaş yıkımından doğan bu güçlüklerle boğuştuğu sürece, bir yandan kurtuluşa kavuşturulan halklara elden geldiğince yiyecek-giyecek ve sağlık yardımında bulunmaktan geri durmadı. Bu cümleden olarak, faşistler tarafından yakılıp yıkılan Varşova'nın açlık çeken ahalisine derhal 60 bin ton hububat, büyük miktarda hayvansal ve bitkisel yağ, sebze ve kuru meyva yetiştirildi. Viyana ahalisine 92 bin ton ekin ve bulgur, 6 bin ton şeker, 8 bin ton et 2,5 bin ton yağ; Prag ahalisine 9 bin ton ekin; Brno ahalisine 4,4 bin ton ekin ve 375 ton şeker; Moravya Ostrava şehri ahalisine 3,6 ton ekin ve 325 ton şeker sağlandı. Yugoslavya'ya 53 ton kadar ekin ve diğer besin maddeleri gönderildi. Romanya, Macaristan ve Finlândiya'nın, ayrıca bizzat Almanya'nın nice şehirleri ahalisine de maddi yardım gösterildi. Savaş sona erermez, Berlin'e hemen 105 bin ton hububat, 18 bin ton et ve konserve, 4,5 ton yağ, 6 bin ton şeker ve ayrıca büyük miktarda patates, tuz, kahve vb. sağlanması kararlaştırıldı ve bu karar uygulandı.

İŞGAL ALTINDAKİ AVRUPA'DA DİRENİŞ HAREKETİ

İşgal altına alınan Avrupa ülkeleri halklarının yürüttükleri anti-faşist savaş, direniş hareketi, İkinci Dünya Savaşı'nın ayrılmaz bir parçasıdır.

Bu anti-faşist savaşın, bu direniş hareketinin örgütçü ve yöneticileri her şeyden önce komünist partileridir. Bu partiler, faşist istilâcılara karşı ulu-

sun bütün yurtsever güçlerini kurtuluş savaşı bayrağı altında toplamak üzere, kendi memleketlerinin koşulları uyarınca ulusal kurtuluş savaşı, anti-faşist savaş programları hazırladılar. Ve sağcı burjuva elemanları aykırı çekmiş, karşıkoymuş olsalar da, bu partiler, sınıfsal mensubiyet, politik ve dinsel inanç ve düşünce ayrımı gözetilmeksizin, halkın çeşitli katmanlarının temsilcilerini birleştiren ulusal cepheler, vatan cepheleri yaratmaya ve bu cepheleri yönetmeye muvaffak oldular. Böylece, direniş, sınıfsal özlüğü bakımından geniş bir demokratik hareketi oluştuyordu.

Bazı Avrupa ülkelerinde (Yugoslavya, Polonya, Slovakya, Fransa, Belçika, İtalya, Yunanistan, Arnavutluk) direniş hareketi, faşist işgalcilere karşı ulusal kurtuluş savaşı haline geldi. Hollanda, Danimarka ve Norveç'te başlıca savaş biçimleri grevler ve yığınsal anti-faşist gösteriler, Almanyada ise illegal anti-faşist grupların gizli eylemleri ağır basıyordu.

Faşist işgalcilere karşı milyonlarca partizan savaşıyor, ulusal kurtuluş güçlerini oluşturan milyonlarca savaşçı çarpışıyordu. Fransada partizan hareketine 500 bin kişi, İtalyada 462 bin, Polonyada 350 bin, Bulgaristanda 250 bin, Yunanistanda 140 bin kişi katılıyordu. Harbin sonuna doğru Yugoslavya Ulusal Kurtuluş Ordusu'nun kadrosu 800 bin kişiyi buluyordu.

Faşizme karşı savaşta en çok komünistler kurban verdiler. Fransada 75 bin komünist, Yugoslavyada 50 binden fazla, Çekoslovakya'da 25 bin, Almanyada 26 bin komünist can verdiler. Binlerce komünist İtalyada, Yunanistanda, Bulgaristanda, Romanyada, Avusturyada, Belçikada ve diğer ülkelerde kahramanca savaşarak düştüler.

Sovyet ordusunun kesin başarıları ve Fransaya bağışık İngiliz-Amerikan güçlerinin çıkarılması, direniş hareketine güçlü bir atılım kazandırdı. Birçok ülkede yığınsal silâhlı ayaklanmalar bu direniş hareketinin son safhası oldu. Arnavutluk, Belçika, Bulgaristan, Yunanistan, İtalya, Polonya, Romanya, Fransa, Çekoslovakya, Yugoslavya halkları böylece ayaklandılar. Alman faşist ordularına karşı savaşın son safhasına kendi ordularıyla Bulgaristan ve Romanya da katıldılar.

Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde anti-faşist ulusal kurtuluş hareketinden utkusal halk devrimleri doğru. Batı Avrupada anti-faşist savaş işçi hareketinin ve demokratik hareketin bir hayli güç kazanmasına ve hız kazanmasına basamak oldu.

İkinci Dünya Savaşı'nda komünistlerin halk yığınları üzerindeki etkisi arttı ve safları dolgunlaşarak büyüdü. 1939 yılında dünyada üye toplamı 4 milyonu geçmiyen 61 komünist partisi varken, 1 Eylül 1945'e doğru komünist ve işçi partileri sayısı 76'ya, bunların üyeleri toplamı da 20 milyona çıkmış bulunuyordu.

ANTI-HITLER KOALİSYONU

Faşist blok devletlerine karşı savaşın devamı boyunca, tarihte ilk defa olarak, sosyal-politik düzenleri karşıt devletler arasında bir bağlaşma meydana getirilebildi.

Sovyetler Birliği ile Büyük Britanya arasında «Almanya'ya karşı savaşta ortak eylemler anlaşması» 12 Temmuz 1941'de imzalandı. Bu ruhta Sovyet-Polonya, Sovyet-Çekoslovakya anlaşmaları da imzalandı. 1941 yılı sonunda, Moskova'da, SSCB, ABD ve Büyük Britanya temsilcileri arasında, silâh, donatım, araç ve gereç, hammadde, yiyecek maddeleri vb. sağlanması sorununun görüşüldüğü ve karara bağlandığı bir konferans yapıldı. 26 Mayıs 1942'de, Londra'da, Sovyetler Birliği ile Büyük Britanya arasında, Hitler Almanyasına ve Avrupalı yardımcılarına karşı savaşta bağlaşmayı, savaştan sonra da işbirliği ve yardımlaşmayı öngören bir antlaşma imzalandı. 11 Haziran 1942'de, SSCB ve ABD temsilcileri, saldırıya karşı savaşın yürütülmesinde yardımlaşma prensiplerini saptayan bir antlaşma imzaladılar.

Böylece anti-hitler koalisyonunun kurulmasıyla, ortak düşman üzerinde tutkunun önemli ön koşulları yaratılmış oldu.

Sovyetler Birliği bu koalisyonun baş gücüydü. SSCB tarafından önerilen uluslararası sorunların demokratik çözümü programı, üç büyüklerin (SSCB, Büyük Britanya ve Birleşik Amerika) Tahran, Kırım ve Potsdam Konferanslarının aldığı kararlara temel oldu.

Ne var ki, ABD'nin ve Büyük Britanya'nın askersel ve politik stratejilerinde kendilerine özgü emperyalist plânları öne çıkıyordu. Bu, onların İkinci Cephe sorununa yanaşmalarında, Hitler Almanyasının bozguna uğratılmasını çabuklaştırmamanın en etkin çaresi olarak bu cephenin açılması probleminin çözümündeki tutumlarında apaçık kendini gösterdi.

İkinci Cephenin açılması gerektiği sorunu Sovyetler Birliği tarafından daha 18 Temmuz 1941'de ortaya konulmuştu. Bağlaşık devletler, 11 ay sonra, sözkonusu cepheyi 1942 yılı sonuna doğru açma vaadiyle cevap verdiler. Gerçekteyse, bilindiği üzere, Fransaya asker çıkarma işi ancak 1944 Haziranında başladı. Yeni bağlaşık devletler önem bakımından ikinci dereceli cephelerdeki harekâtle yetinirlerken, Sovyetler Birliği üç yıl boyunca düşmanla başabaş savaşmak zorunda kaldı. 1944 yılı yazına kadar, Alman faşist komutanlığının, İngiliz-Amerikan silâhlı güçlerine karşı savaşa ancak 2 ile 21 tümen, yada bütün kara kuvvetlerinin 0,9-1,0 % 6,6'sı kadarlık bir bölümünü sürmekle yetinmesi rastgele değildi.

İkinci Cephe, artık Sovyetler Birliğinin, birçok memleketteki halk kurtuluş hareketlerinin de desteğiyle, Hitler Almanyasını kesin yenilgiye uğ-

ratabileceği ve tüm Avrupayı kurtarabileceği iyice anlaşıldıktan sonra açıldı. Bağlaşık devletlerin silâhlı kuvvetleri 11 aylık bir savaş süresi içinde, Fransıyı, Belçikayı, Hollandayı, Lüksemburgu, Danimarkayı ve Almanyanın batı kesimini ele geçirdiler. Batılı bağlaşıklarla SSCB silâhlı kuvvetlerinin ortak eylemleri, savaşın sona ermesini çabuklaştırdılar ve anti-faşist blokun yaşamsal gücünü ve kudretini gösterdiler.

EMPERYALİZMİN EN BÜYÜK CİNAYETİ

İkinci Dünya Savaşı eşi görölmedik kurbanlara ve maddi kayıplara maloldu. Bu savaş, emperyalizmin insanlığa karşı en büyük cinayeti idi.

Savaşın ateşleri içinde 50 milyon insan öölüp gitti. Yalnız Avrupada, o zamanki ederiyle 260 milyar dolar tutarında yıkım ve maddi kayıba yol açıldı.

En büyük kayıba uğrayan Sovyetler Birliğı oldu. Yirmi milyondan fazla Sovyet yurttaş, savaş alanlarında, faşist bombardımanlarda can verdiler, işgalciler tarafından kurşunlandılar veya toplama kamplarında yokedildiler. Büyük Anayurt Harbi cephelerinde 3 milyon Sovyet komünisti telef oldu.

Alman faşist silâhlı birlikleri, 1.710 Sovyet şehrini veya şehir konumlu yerleşim yerini yakıp yıktılar, 70 binden fazla köyü yerle bir ettiler, 32 bin sanayi işletmesini yıkıp işlemez hale getirdiler, 65 bin kilometre demir-yolunu bozdular, 98 bin kolhozu, 1876 sovhozu ve 2.890 makine-traktör istasyonunu talan ettiler. Memleket ulusal servetinin % 30'unu yitirdi. Sovyetler Birliğinin uğradığı maddi kayıpların tutarı 128 milyar dolar olarak hesaplanıyor. Buna askersel harcamalar da katılırsa, İkinci Dünya Savaşının Sovyetler Birliğine toplam 485 milyar dolara malolduğu biliniyor. Bu miktar, Birleşik Amerika, Büyük Britanya ve Fransanın harcamaları toplamından bir hayli daha fazladır.

Hitlerciler 6 milyon 28 bin Polonya yurttaşının ölümüne sebep oldular. Bunlar arasında yalnız 644 bini cephe savaşlarında düştüler, geri kalanı işgalciler tarafından yokedildiler.

Savaş boyunca, Yugoslavya 1 milyon 700 bin kişi, yani tüm nüfusunun % 10,8'ini kaybetti. Bunlar arasında ulusal Kurtuluş Ordusu'nun kayıpları 306 bin kişidir. Geri kalanlar faşist baskı ve teröre kurban gitmişlerdir.

Büyük Britanya, Fransa ve diğer Avrupa ülkeleri halkları da ağır kayıplara uğradılar.

Alman halkının başına gelen ulusal felâketin sorumlusu da Hitler faşizmidir. Almanya bu savaşta 6 milyon kadar öölü verdi; bunların 5 milyon

kadarı cephelerde, 410 bin kadarı hava bombardımanlarında telef oldular, 200 bin kadarı da faşist teröre kurban gittiler.

Avrupada harbin sona ermesi üzerinden geçen 30 yılın deneyi, bu harbin bize verdiği acı derslerin insanlık için yabana gitmediğini gösteriyor. Halkların bütün tarihte eşi görülmedik ölçüde geliştirdikleri barış hareketi bunu kanlıyor. Bu hareketin en başında sosyalist ülkeler yer alıyorlar. Dünyanın bütün memleketlerinde milyonlarca insan, bugünlerde, İkinci Dünya Savaşı'nda düşmüş olanların parlak anısı önünde saygıyla eğilerek, ve bugün uluslararası gerginliğin azaltılması için, silâhsızlanma için, yeni harpler çıkması tehlikesini gidermek için canla başla çalışanların uzak görüşlülük ve yiğitliğini takdirle anarak, «O acı deney bir daha tekrarlanmamalıdır!» diyor.

Çağımızın marksist-leninist partisi

Uluslararası fikir değiş tokuşunun sonuç yazısı

Dergimize bağlı Parti Çalışması Deneyi Alışverişi Komisyonu tarafından «Çağımızın Marksist-Leninist partisi» konusu üstüne bir fikir değiş tokuşu örgütlenmesinden maksat, dünya komünistleri tarafından kendi ülkelerinin değişik koşullarında biriktirilen parti kuruluşu deneyinin genelleştirilmesine, komünist partisine işçi sınıfının yenileyici devrimci eylemini başariyle yönetme olanağı veren ve toplumsal gelişmede bu sınıfın rolünün yükseltilmesine katkısı olan niteliklerin daha açık olarak belirtilmesine yardım etmektir. Örgütlenen bu fikir değiş tokuşu tartışması boyunca yayımladığımız oniki yazı ⁽¹⁾, partilerin somut deneyinin anlatımıyla teorik analizi bağdaştırarak, parti kuruluşunda Marksist-Leninist fikirlerin pratik olarak nasıl uygulandığını, bunların nasıl gelişip zenginleştiğini göstermektedir.

«Devrimci eylemin örgütçüsü» (A. Sobolev, SSCB), «Toplumu sağlamlaştıran ve dönüştüren güç» (A. Dobeşevski, Polonya), «Devrimci prensiplere bağlılık» (O. Sançes, Guatemala) başlıklı yazılar, devrimci eylem partisinin ayırıcı vasıfları olan niteliklerin çözümlenmesine ve işçi hareketinde parti kuruluşuna da yansıyan reformist eğilimlerin eleştirisine hasredilmişti. «İşçi sınıfının öncüsü, yığınların örgütçüsü» (R. İskaro, Arjantin), «İşçi sınıfının öncüsü ve toplumsal gelişme dinamiği» (H. Volf, ADC), «Ahval iktidarları ve komünistlerin iradesi» (L. Sançes, Nikaragua) gibi yazılarda ağırlık daha çok, parti, sınıf, yığınlar problemi üzerine verilmişti. «Yaratıcı Marksizm-Leninizm» (G. Hol, ABD), «Yeni yollar araştırma, prensiplere bağlılık» (I. Nörlund, Danimarka), «Teori savaş yolunu aydınlatıyor» (B. Metyüz, Büyük Britanya) gibi yazılar, partinin Marksist-Leninist fikirlerle silâhlanma, teorik çalışma ve yığınlara sosyalist bilinç iletme sorunlarını ele alıyordu. «Emekçilerin örgütlü kolu» (T. Varela, Kolumbiya) ve «Parti hücreden başlar» (M. R. Paredes, Honduras) başlıklı yazılarda, parti kuruluşunun temel örgütsel prensipleri tahlil ediliyor ve bunların devrimci savaş koşulları içindeki yaratımlı uygulanışı üzerinde duruluyordu. «Enternasyonalistlerin örgütü» (K. G. Şröder, FAC) başlıklı yazı da, partinin eyleminde ulusal ve enternasyonalin diyalektiğine ve aynı zamanda partinin enternasyonalizm kriteriumlarına hasredilmişti. Bu konu diğer yazılarda da önemli bir yer alıyordu.

Tartışma okuyucular arasında geniş yankılar uyandırdı. Dergimize gön-

(1) Bu yazılardan «Yeni Çağ»da yayımlananlar. Bak: sayı 2, 5, 6, 10, 1974; Sayı 2, 1975.

derilen nice mektupta, çağımızın Marksist-Leninist partisinin en önemli nitelik çizgilerinin analizine katkıda bulunma çabası göze çarpıyordu. Örneğin, V. Savenko (SSCB), birçok parti tarafından temel niteliklerden biri olarak ulaşılan yığınsallık hakkında, çağdaş parti kadrolarının yüksek olgunluk düzeyi hakkında, ulusal gelişmenin başlıca sorunlarının çözümünde komünistlerin sorumluluk yükümlenme kabiliyeti hakkındaki düşüncelerini yazıyordu. V. Metzger (Batı Berlin), semt («Tiergarten-Süd») parti grubu adına imzaladığı mektubunda, partiye gönüllü olarak giriş prensipleriyle disiplin istemlerinin bağdaştırılması sorununa değiniyordu. İ. Bando (Bulgaristan), mektubunda, işçi sınıfının ilerici moralinin, komünist moralinin iletkenleri sıfatıyla parti üyelerinin yüksek ahlaki niteliklerinin Marksist-Leninist partinin ana nitelik çizgisi olduğunu belirtiyordu. N. Himariotis (Yunanistan), partinin önemli bir nitelik çizgisi olarak, ayrıksız, bütün savaş biçimlerini, bunların hiç birini mutlak saymadan, başarıyla uygulama hünerinden söz ediyordu.

Komisyonumuz, bu tartışmayı sona erdirirken, birçok komünist ve işçi partisinin dergimiz yazı kurulundaki temsilcilerine başvurarak, şu soruya cevap vermelerini rica etti: Fikir değiş tokuşu boyunca artık söylenmiş olanları dikkate alarak, çağımızın Marksist-Leninist partisinin karakteristik çizgileri konusunda ek olarak söylemek istediğimiz bir şey var mı?

Onların yanıtlarını yayımlıyoruz.

PAVEL AUERSPERG (Çekoslovakya Komünist Partisi temsilcisi):

Her şeyden önce, çağımızın Marksist-Leninist partisinin en önemli çizgilerinin, daha önceki sosyal-demokratik örgüte kıyasla ilkesel yeni temeller üzerinde kurulan Leninci Bolşevikler Partisinin yaratılması süreci içinde oluştuğunu belirtmek isterim. ÇKP'nin tarihi, başarıların ve başarısızlıkların, utkuların ve geçici yenilgilerin, her zaman, Leninci parti kuruluşu prensiplerinin ve parti hayatı normlarının ne denli ardıcılıkla gerçekleştirildiğine bağlı olageldiğini inandırıcı biçimde göstermektedir.

Bilindiği gibi, partimizin Leninci temeller üzerinde kuruluşu süreci 1920 yıllarında aktif olarak geliyordu. ÇKP XIV. Kongresinde G. Husak yoldaşın belirttiği üzere, «... (memleketimizde) devrimci işçi hareketi, burjuvaziye ve sömürüye karşı savaşta üstün gelebilmek için, sosyal-demokratik reformizmle politik, ideolojik ve örgütsel bakımdan ilişkisi kesmesi ve Rus bolşeviklerinin örneğince yeni tipten devrimci partiyi yaratması gerektiğinin bilincine erdi». (2) Parti yönetimini K. Gotvald yoldaşın ele aldığı

(2) Çekoslovakya Komünist Partisinin XIV. Kongresi. Prag, 25–29 Mayıs 1971. Moskova, 1971, s. 15.

1929 yılında bu sürecin sona ermesi, partimizin tarihinde artık nitel bakımdan yeni bir safhanın başlamış olduğu anlamına geliyordu. 1929–1933 yılları ekonomik bunalımı koşullarında, cumhuriyeti tehdit eden Alman faşizmi tehlikesi karşısında, yüzkıartıcı Münih diktasına karşı savaşta, parti emekçilerin gerçek öncüsü haline geldi. Ve bu misyonunu, Alman faşizmine karşı ulusal kurtuluş savaşı boyunca da (ÇKP'nin hemen hemen her iki üyesinden biri can verdi), 1945–1948 yıllarındaki sınıfsal ve politik savaş boyunca ve sosyalist toplumun kuruluşu döneminde de şerefle yerine getirdi.

Deneyimiz aynı zamanda Leninci parti kuruluş ve eylem prensiplerinden her gerilemenin partinin yığınlar üzerindeki etkisinin zayıflamasına yol açtığını kanıtıyor. 1968 yılı öncesi dönemde, ÇKP içinde Leninci parti hayatı normlarının, demokratik santralizm ve parti-içi demokrasi prensiplerinin sübjektif davranışlarla bozulduğu görülüyordu. Sağcı ve revizyonist güçler, sosyal-demokratik parti kuruluş prensipleriyle ilişkiyi süyüzüne çıkaran eğilimlerin alıp yürüdüğü 1968 ve 1969 bunalım yıllarında bu hatadan yararlandılar. Revizyonist «demokratik sosyalizm» modelinin tamamıyla Sosyalist Enternasyonalî'nin dokümanlarından alınmış olması da rastgele değildi. ÇKP Merkez Komitesi Birinci Sekreterliğine G. Husak yoldaşın seçildiği ve parti yönetiminde köklü değişimlerin yapıldığı 1969 Nisanından sonra, ÇKP MK Mayıs Plenumu (1969), Marksist-Leninist ilkesel temeli üzerinde ve Leninci parti kuruluş ve eylem normları üzerinde partimizin birliğinin sağlanmasını en önemli ödev olarak ortaya koydu. Ve bu ödev başarıyla yerine getirildi.

İkinci önemli nokta şudur: Çağımızın Marksist-Leninist partisinin en karakteristik çizgilerini belirlemeye çalışırken, bu çizgilerin kendi aralarında kopmaz bir bağı olduğunu gözönünde bulundurmalıyız. Bu partinin, temel nitelik çizgilerinin birinden, örneğin örgütsellikten veya enternasyonalizmden vazgeçebileceği, yada teorinin işlenmesinde umursamazlık gösterebileceği ve yine de işçi sınıfının gerçekten savaş gücüne sahip öncüsü olarak kalabileceği düşünülemez. Bunu böylece belirtiyorum, zira her soydan ve boydan oportünistler, bize boyuna ya bir ayağımız yada öteki ayağımızla topallamayı «salık veriyorlar». Şu da var ki, partinin şu veya bu nitelik çizgisinin, somut gerçeklikten, işçi sınıfının savaşının her yeni aşamasındaki koşullardan ve sorunlardan kopuk olarak ele alınması da doğru olmaz. Parti capcanlı ve gelişme halinde bir organizmdir. Parti, temel örgüt tipini koruyarak, zamanımızın dinamik koşullarında işçi sınıfının ve bütün emekçi yığınlarının dönüştürücü devrimci eylemini başarıyla yönetmesine olanak veren yeni çizgiler, yeni nitelikler kazanır.

Partimiz, gerek uluslararası, gerekse memleket içi somut gerçekliği bilsel açıdan somut ve etraflı olarak tahlil etmeyi kendi eyleminin temeli sayıyor. Şimdiki koşullarda, saflarımızın fikir bakımından sıkı birlik ve

beraberliği gibi, toplumsal gelişmenin yönetiminde bilimsellik, kararlarda somutluk ve bunların gerçekleşmesi için savaşta azimlilik gibi niteliklerin parti için özel bir önemi vardır. ÇKP MK Kasım Plenumu (1974), toplumsal süreçleri aralıksız olarak tahlil etmenin, belirli sorunları ele alma ve ardıcıl biçimde çözüme kavuşturmanın, gelişmiş sosyalist toplumu kurma döneminde partinin temel niteliği olması gerektiğini belirtti.

Sözlerimi bitirmeden, bu fikir değiş tokuşuna katılanlardan birçoğunun konuşmalarında geliştirilen bir düşüncenin güncelliğine de değinmek istiyorum. Bu, komünist ve işçi partilerinin öncülük rolünü güçlendirmek, geniş demokratik cephelere ve bağlaşımlara katılmalarında komünistlerin sınıfsal mevzilerindeki belirginlik ve kesinliğin yitirilmesine olanak vermemek düşüncesidir. Partimizin deneyi (öncelikle 1945–1948 yılları döneminin deneyi), bunun, demokratik ve ilerici güçlerin eylemlerinde birlik ve etkinliğin güçlendirilmesi bakımından, yeni başarılarla ulaşma ve devrimci sosyalist dönüşümler davasının kesin utkusunu bakımından ne kadar önemli olduğunu kanıtlamaktadır.

IDRİS KOKS (Büyük Britanya Komünist Partisi temsilcisi):

Fikir değiş tokuşu dizisinin başlangıcı olan yazıda, diğer ana tezler arasında, proletarya enternasyonalizminin önemi hükmü de geliştiriliyordu. Birçok komünist partisi yöneticileri bu konuyu artık dergi sayfalarında ele aldılar. Fakat ben uluslararası dayanışmanın kesin önemini bir kez daha belirtmek istiyorum.

Büyük Britanya Komünist Partisi, 1920 yılında «Çekin elinizi Rusyadan!» şiarı altında yürütülen geniş kampanyanın ateşi içinde oluştu. Parti, bütün işçi hareketi ve ilerici hareketle birlikte bu kampanyaya aktif olarak katılıyordu. Savaş, Büyük Britanya gerici emperyalist hükümetinin yeni Rusyadaki karşı-devrimi desteklemede daha ileri gitme plânlarına karşı yürütülüyordu. Yığinsal protestolar, hükümeti bu plânlardan vazgeçmek zorunda bıraktı; fakat Britanya emperyalizmi (1941–1945 yılları döneminde politika hattında yapılan geçici değişiklik bir yana) dünyanın ilk işçi-köylü devletine karşı düşmanca davranmakta devam etti.

Büyük Britanya Komünist Partisi daha kuruluş gününden (55 yıl önce) itibaren, daima yığınları Sovyetler Birliği'yle dayanışma ruhunda, iki memleket halkları arasında yakın dostluk ruhunda eğitmeye çalıştı ve yığınları her zaman barış içinde yanyana yaşama için savaşa seferber etti.

1947 yılına kadar, Büyük Britanya yeryüzünün dörtte birini kapsayan geniş bir imparatorluğun merkeziydi; gezegenimizin her dört kişisinden biri bu imparatorluğun sınırları içinde yaşıyordu. Britanya komünistleri, Hindistan, Mısır, Irak, Güney Afrika halklarının, Karaip Denizi havzası

lkelerinin ulusal kurtuluş savaşıyla dayanışma kampanyaları tertipliyorlardı. Komünistler, bunun, bütün ülkelerde ve Büyük Britanya'nın kendi içinde ortak düşmana, yani Britanya emperyalizmine karşı savaş demek olduğuna inanıyorlardı.

Komünistler, aynı zamanda Birleşik Amerika'da zencilerin ve diğer ezilen halkların isteklerini desteklemek üzere, Amerikan emperyalizmine karşı da aktif bir savaş yürütüyorlardı. Demokratik Yunanistan için, hür ve bütünlüğü zedelenmemiş bir Kıbrıs için, İspanya'da ve Portekiz'de faşist rejimlerin ortadan kaldırılması için savaş da Büyük Britanya'da aktif dayanışma eylemlerine yol açtı.

Ne var ki, *proletarya enternasyonalizmi* yalnızca diğer ülkelerin savaşan halklarıyla dayanışma eylemlerine indirgenemez; bu aynı zamanda Britanya emperyalizmiyle kendi ininde savaşı gerektirir. Komünist ve işçi partilerinin 1969 yılında yapılan Uluslararası Dayanışma Toplantısı, bizlere Lenin'in düşüncesini hatırlatarak, şunları belirtti: «Kapitalizm kaşullarında savaşmakta olan komünist partisinin, sosyalizm ve proletarya enternasyonalizmi dâvasına en büyük katkısı, işçi sınıfı ve bağlaşıkları tarafından iktidarın ele geçirilmesi olacaktır.» ⁽³⁾ İşçi sınıfının ve bağlaşıklarının uluslararası savaşına bizim şimdiki esas katkımız, İngiltere'de yalnız ekonomik alanda kalmıyan, politik alanı da kapsayan ve günden güne büyüyen yığınsal savaştır. Çoğu hallerde İngiliz emekçilerinin ekonomik aksiyonları politik bir nüans, tutucu veya leybirist olduğuna bakmaksızın, hkmete karşı bir eylem karakteri kazanıyor. Komünistler giderek büyüyen bu hareketin n saflarında yürüyorlar; onların ulusal savaşı diğer ülkeler emekçilerinin savaşıyla birleşiyor ve bu da işçi sınıfının ve komünist hareketinin uluslararası birliğinin güçlendirilmesine bir katkı oluyor.

LUIS PADİLLA (*Bolivya Komünist Partisi temsilcisi*):

Bolivya'da, general Tores ilerici hükümetinin yerine şimdiki devlet başkanı Banser'in faşist rejiminin getirilmesinden (21 Ağustos 1971) hemen önce ve sonraki olaylar, partimizin politikasının ve işçi sınıfı partisinin kılavuz edindiği Marksist-Leninist prensiplerin doğruluğunu apaçık gösterdi. Bu prensiplerden biri, devrimci stratejinin reel durum ve koşullara uygun kıvrak bir taktikle, yani politik olayların akışında görülen (bazan çok keskin ve beklenmedik) değişmelerden doğan problemlerin ortaya çıkarılıp çözülmesine olanak veren bir taktikle bağdaştırılmasıdır.

Darbeden sonra, diktatörlüğün hemen kıyıcı bir baskıya girişmesi zerine, Bolivya komünistleri, ülkede güçler dengesini gerçekçi açıdan değer-

⁽³⁾ «Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısı. Moskova, 1969, s. 41.

lendirdiler ve savaş perspektiflerini dikkate alarak savunuya geçtiler, yığınsal çıkışları kestiler. Bu tedbir, örgütü koruyabilmek, rejime karşı direnişten ona karşı hücumla geçmeyi sağlayacak koşulları yaratabilmek amacıyla alındı. Halen Bolivya devrim hareketi, Bolivya Komünist Partisi ertelenmez iki ödevle karşı karşıya bulunuyor: Birincisi, diktatörlüğe karşı savaşı bütün toplumsal katların ve politik akımların eylembirliğinin temelini atmak ve bu birliğin memleket menfaatlerini, Bolivya halkının yaşamsal menfaatlerini yansıtan bir program temeli üzerinde oluşmasını sağlamak; ikincisi, emekçilerin anti-emperyalist eylemlerini teşvik etmek, en önemli gereksemelerin giderilmesi için savaşı, devrimci, yurtsever ve demokratik bir karakter kazandırarak geliştirmek ... Biz bu ödevleri yerine getirmeye çalışırken, yakın geçmişin ibret derslerini, yani bir yandan partinin bağlaşımlara ve geniş demokratik hareketlere katılma prensiplerine ilişkin genel Marksist-Leninist yargıları pekiştiren, öte yandan bize yeni bir yerli deney kazandıran derslerini unutmuyoruz.

Tores hükümetinin düşürülmesinden birkaç ay sonra, bir anti-emperyalist halk cephesi kurulmuştu. Ve o zaman Bolivya'nın çoğu sol partileri faşizme karşı eylembirliğinin yolunu bulmuş görünüyordular. Ne var ki, bazı aşırı sol gruplar, bu halk cephesini kendi sübjektif, serüvenci, anti-komünist ve anti-sovyetik emellerini gerçekleştirme aracına çevirmeye kalkıştılar. Komünist Partisi ve diğer sol örgütler bu yöndeki çaba ve savları reddettiler. Aşırıların en belirgin çabası, sol güçlere, kolektif bir politik yönetim yerine «askersel yönetim»i dayatma denemeleri oldu ve bu da cephenin eylemde dağılmasına yol açtı. Ve bu pratik deney, bu ibret dersi, birleşik demokratik hareketin yaratılmasında *ortak program* üzerinde az veya çok karşılıklı anlaşmaya varmanın yeterli olmadığını; tekcepheye katılan çeşitli güçlerin devrimi gerçekleştirme *yollarına* ilişkin görüşlerinin de pratikte uygunlaşması gerektiğini, stratejik sorunların çözümü *biçimleri* üzerinde ve belirlenen hedeflere ulaşma *araçları* üzerinde anlaşmaya varmanın da gerekli olduğunu gösterdi. Hayat, bu savaş yolları, biçimleri ve araçlarının, her şeyden önce *Bolivya işçi sınıfının devrimci deneyinin* sonucu olduğunu da (bu sınıfın yönetmenlik rolü cepheye katılanlarca kabul ve ilân ediliyordu) ortaya koydu. Öte yandan, olaylar, çağdaş Lâtin Amerika'da ve özellikle Bolivya'da, hiç bir devrimci hareketin, dünya işçi hareketinden izole oldukça, dünya emperyalizmine karşı savaşta sosyalist ülkelerin ve öncelikle Sovyetler Birliğinin rolü konusunda düşmanca görüşleri savundukça, utkusal bir perspektifi olamıyacağını açıkça gösterdi.

Bugün, Komünist Partisi, Bolivya'da devrimci, demokratik ve ilerici güçleri birlikte eyleme çağırarak, yığınları geniş bir anti-faşist cephe meydana getirmeye yöneltirken, bu deneyi ve aynı zamanda diğer ülkeler işçi sınıfının, komünistlerinin devrimci savaş deneyini gözönünde bulunduruyor.

ADEL HABA (Irak Komünist Partisi temsilcisi):

Bolşevik Partisinin kuruluşu ve onun eylemine ilişkin teorik hükümlerin işlenmesi, proletaryanın öğretmeni ve önderi V. İ. Lenin'in olağanüstü büyük hizmetidir. Onun yarattığı yeni tipten partinin başlıca nitelik çizgilerinden biri enternasyonalizmdir: «Biz ulusal düşmanlığa, ulusal çekişmelere, ulusal ayrılma yandaşlığına karşıyız. Biz enternasyonalistiz.»⁽⁴⁾ Bu yargı Bolşeviklerin ulusal sorunu çözmedeki başarısının kaynağı, çok-uluslu bir ülkede emekçilerin kardeşliği belgisinin üstün gelmesinin garantisidir.

Partimiz ve kurucusu Fahid yoldaş, daha kuruluş gününden itibaren hep bu prensipi kılavuz edindiler, şovnist ve dar milliyetçi eğilimlere karşı savaştılar. Bunu çıkış noktası yapan IKP, 1950 yılları ikinci yarısında, Leninci bir azimle hareket ederek, Irak Kürdistan'ında IKP'den ayrı ve katkısız bir Kürt örgütü yaratılması yönündeki oportünist ve milliyetçi çağrılara karşı çıktı. Bu gibi çağrılar, Rusya'da emekçilerin enternasyonal kardeşliği belgisiyle çelişen Bund'çuların tutumunu andırıyordu. Irak Komünist Partisi, her partinin geleceği için, tüm uluslararası devrimci hareket için kaçınılmaz olarak ciddi bir tehlike yaratan her gerilemeyi, proletarya enternasyonalizminden hertürlü gerilemeyi şiddetle suçluyor.

Bir başka önemli problem, sınıfsal bağlaşma ve Marksist-Leninist parti problemi üzerinde de durmak istiyorum. IKP ve onun ölümsüz kurucusu Fahid yoldaş «kendi partinizin örgütünü güçlendiriniz, ulusal hareketin örgütünü güçlendiriniz» şiarını ileri sürdü. Deney, hiç bir ulusal hareketin, Marksist-Leninist parti katılmadığı takdirde, başarıyla gelişemeyeceğini gösteriyor. IKP böyle bir partinin önemini küçümseyen akımları ve görüşleri daima suçlamış ve reddetmiştir. Partimiz, aynı zamanda, diğer devrimci güçlerle bağlaşıklık içinde kendi ideolojik, politik ve örgütsel bağımsızlığını koruma gerekliliğinden hareket ediyor. Bu bir bütün olarak devrimci sürecin gelişmesi üzerinde ve bağlaşmanın etkinliği üzerinde olumlu bir etki yapıyor. Irak'ta İlerici Ulusal-Yurtsever Cephe'nin, Arap Sosyalist Uyanış Partisi (Baas) ile Irak Komünist Partisi arasında bağlaşmanın kurulmuş olması bu görüşlerin doğruluğunu ortaya koyuyor.

Partimiz, birçok ekonomik problemin çözümü için, Irak'ın gelişme yolunda karşılaştığı güçlüklerin yenilmesi için doğru yolları bularak İlerici Ulusal-Yurtsever Cephe dâvasına katkıda bulunuyor, bu suretle de sömürgeciliğin ve yeni-sömürgeciliğin ağır kalıntının ortadan kaldırılmasına yardım ediyor. Partimiz, özellikle sanayide devlet sektörünü geliştirme yollarına ilişkin önerilerde bulundu. Bu öneriler, ulusal ekonomide plânlama pratiğinin esas tutulmasını, Irak'ın kapitalist pazarlara, uluslara-

(4) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 40, s. 43.

rası kapitalist işbölümüne bağımlılığına son verilmesini öngörüyor. Parti sosyalist ülkelerle ekonomik ilişkileri güçlendirmenin amaca uygun olduğunu, kapitalist dünyada sürekli derinleşen bunalımların etkisinden kaçınılmasına olanak vereceğini kanıtlara dayanarak ortaya koyuyor.

Şunu da belirtelim ki, «çağımızın Marksist-Leninist partisi» konulu fikir değiş tokuşu ve bunun devamı boyunca kardeş partiler arasında yapılan deney alışverişi, hiç kuşkusuz, hepimizi, bu arada Irak Komünist Partisini de deney bakımından zenginleştirmiş bulunmaktadır.

VASILIS VENETSANOPULOS (Yunanistan Komünist Partisi temsilcisi):

Yunanistan Komünist Partisinin deneyi de, yeni tipten partiye ilişkin Leninist öğretinin kalımlı önemini korumakta olduğunu gösteriyor. Bu da doğaldır. Zira bu öğreti Marksizmin kurucularının bilimsel yargılarına dayanıyor ve kapitalizmden sosyalizme geçiş çağının, yaşadığımız çağın tarihsel koşullarını gözönünde bulunduruyor. Partimizin deneyi, Lenin'in iki yargısını tanımlıyan sözlerin altını çizerek belirtmemizi gerektiriyor:

– İşçi sınıfının bağımsız partisinin yaratılması, toplumsal gelişmede proletaryanın tarihsel misyonu tarafından dikte edilen bir objektif zorunluktur;

– Partinin, oportünist ve revizyonist akımlara karşı, aynı zamanda bunlarla sıkı sıkıya bağlı olarak proletarya enternasyonalizmi prensiplerinden gerilemelere karşı ardıcıl bir savaş yürütmesi de objektif bir zorunluktur.

Tam bir güvenle söyleyebiliriz ki, eğer Yunanistan'da işçi sınıfının bağımsız politik örgütü olmasaydı, memlekette emekçi halkın dâvası uğrunda, yurdun Alman-faşist boyunduruğundan kurtarılması uğrunda, askersel-faşist diktatörlüğün devirilmesi uğrundaki çetin ve büyük savaş, partinin varolduğu 57 yıl boyunca görüldüğü kadar güçle gelişemezdi. Geçen yıl askersel-faşist diktatörlüğü devirdikten sonra, halkımız, artık emperyalizmin ve NATO'nun zincirlerinden azat bir Yunanistan için, gerçekten özgür bir anayurt için, demokrasi için, sosyalizm için savaşa devam ediyor. Bu savaş da işçi sınıfının bağımsız politik örgütü sıfatıyla Yunanistan Komünist Partisinin varlığı ve eylemi dışında düşünülemez.

Gerici güçlerin YKP'yi ortadan kaldırmak için her araca başvurmaları rastgele değildir. YKP onlara «engel oluyor». Fakat iktidarda el değiştiren burjuva partilerinin geçmişteki hiç bir baskısı ve şimdiki hiç bir entrikası, komünistleri memleketin politik hayatından uzaklaştırmadı ve uzaklaştıramıyacaktır. Partimiz, yeni tipten bir parti olarak, öyle bir örgütsel yapıya sahip bulunuyor, öyle prensiplere dayanıyor ve öyle çalışma metotları uyguluyor ki, bunlar onun açık ve gizli çalışma koşullarına ken-

dini uydurmasını kolaylaştırıyor, bütün güçlükleri yenmesine olanak veriyor.

Revizyonistler ve likidatörler, partimizi içinden yozlaştırıp çökertmeye, onun karakterini değiştirmeye, onu demokratik santralizm prensipi ve proletarya enternasyonalizmi prensipi gibi temellerinden yoksun etmeye çalışagelmışlerdir. Eğer bunlara karşı sürekli ve çetin bir savaş vermemiş olsaydı, partinin azim ve metaneti, savaşkanlığı ve giderek kendi varlığı da sözkonusu olamazdı. Oportünizmin, ardıcıl ve uzlaşmaz sınıf savaşı partisini sosyal-demokrat partisine, sınıfsal işbirliği partisine dönüştürme çabaları bugün de meydandadır. Yakın geçmişin deneyi bunun bilincine varmanın ne kadar önemli olduğunu gösterdi. YKP MK VIII. Plenumu (1958), daha sonra YKP VIII. Kongresi (1961) tarafından da onaylanan hatalı bir karar almıştı. Bu karar, komünistlerin, sol ve demokratik güçler politik bloku EDA'ya (Yunanistan Tek (birleşik) Demokratik Sol Partisi) geçmeleri dolayısıyla YKP örgütlerinin dağılmasını öngörüyordu. Uygulamada YKP Merkez Komitesi ve bazı örgütler korunmuş olsa bile, bu karar partinin bağımsız varlığını ve eylemini adamakıllı vurdu ve zedeledi. YKP IX. Kongresinde (1974) yapılan ilkesel değerlendirmede belirtildiği üzere, parti örgütlerinin dağılması, fabrika ve işletmelerde, devlet kurumları ve diğer kuruluşlarda YKP'nin örgütlerinin olmaması, partinin büyük bir güç olarak politik alanda eylem olanağından yoksun kalması anlamına geliyordu; zira yalnız Merkez Komitesi, birkaç parti örgütü ve tek tek komünistlerin başlıbaşına çalışmaları elbetteki bütün örgüt basamaklarında meydana gelen boşluğu doldurmaya yeterli değildi.

YKP'de 1958–1968 yılları döneminde görülen durum, parti saflarında oportünist ve revizyonist elemanların etkisinin yaygınlaşması sonucu olarak meydana gelmişti. Bu elemanlar, etkileri yaygınlaştıkça, sosyal-demokratik prensiplere yönelen ve liberal burjuvazinin plâtfomuyla birleşen kendilerine özgü bir politik ve örgütsel plâtfom dayatmışlardı. YKP MK XII. Plenumu (1968) revizyonizmine ağır bir darbe indirdi. Revizyonizme karşı savaş devam ediyor. Revizyonizm idelojik plânda birbiri ardınca yenilgiye uğratılıyor. Partimiz proletarya enternasyonalizmi prensiplerini savunuyor ve enternasyonalizmi günah sayan ve bundan sakınarak kendilerini «iç» komünistler diye adlandıran elemanların bütün hücumlarını püskürtüyor. Yunanistan (iç) Komünist Partisi adını taşıyan oportünist grup, bu gösterişli adıyla yalnız memleket içi ve uluslararası anti-komünistlerin desteğini kazanabiliyor. Oportünizme karşı savaş YKP'yi güçlendirmekte, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin eylem etkinliğini yükseltmektedir.

HAMİD SAFARI (*Iran Halk Partisi temsilcisi*):

Çağımızın Marksist-Leninist partisinin ilkesel temelleri, dergide yayım-

lanan bir dizi yazıyla bilimsel gerekçe ve kanıtlara dayanılarak belirtildi. İran Halk Partisi (Tude), yeni tipten bir parti olarak işçi sınıfı öncüsünün bütün nitelik çizgilerini korumakla beraber, memleketimizin tarihsel gelişme özelliklerinden ve bir yere kadar da örgütümüzün illegal eylemin-den ileri gelen bazı özel nitelik çizgilerine de sahip bulunuyor.

Bilindiği gibi, partinin legal çalışma dönemi gayet kısaydı. Parti bir süre yarı-legal çalıştı. Bugün de çetin gizlilik koşullarında eylemini sürdürmek zorundadır. İşte bundan ötürü, partinin yapılışı, gelişmesi, çalışma stil ve yöntemleri kendine özgü bir karakter taşıyor.

Bu durum ve koşullar altında, partinin kendisinin somut örgütlenme biçimleri ve emekçiler arasındaki çalışması ayrı bir önem kazanıyor. Zira başlıca amacımız yığınsal bir devrimci hareket temeli meydana getirilmesidir. Biz insanların daha iyi bir hayat yaşama doğal emelini bilimsel teoriyle birleştirerek, Leninci prensipler gereğince hareket ediyoruz. Fakat en ilkel demokratik hakların da bulunmadığı yerde, bu politik hattı kendine özgü buluşlarla uygulamak, bütün savaş biçimlerinden ve devrimci güçlerin tüm örgüt çeşitliliğinden yararlanmak, böylece de meydana gelen her yeni duruma bağlı olarak, emekçilerin etkinlik ve girişim kabiliyetini geliştirmeye ve devrimci çarpışmalara yaklaştırılmalarına olanak veren savaş biçimine ve örgüt türüne üstünlük kazandırmak gerekmektedir.

Partimiz, yığınların bilincinin sınıf savaşlarında olgunlaştığını gözönünde bulundurarak, daima emekçilerin savaşta güçlerini denemeleri, pratik deney edinmeleri olanağını arıyor. Gericî rejimin namulularının yalnız devrimci hareketlere değil, aynı zamanda demokratik hareketlere karşı yöneltmiş olduğu bir memlekette, nispeten genç ve gelişme halinde bir işçi sınıfı için böyle bir deney edinmek uzunca bir süreçtir. Bunun için partimizden sabırlılık, dayanıklılık ve kahramanlığa eşit kolektif girişim ve başarı bekleniyor. Komünistlerin en iyi devrimci gelenekler ruhunda, parti davasına, bu dâvanın haklı olduğuna inanç ruhunda eğitilmelerinin büyük önemi de bundan ileri geliyor. Prensipçilik, disiplin titizliği, dürüstlük, fedakârlık, içtenlik, düşmanlarla uzlaşmazlık ve halkın yazgısından sorumluluk, bir komünistin sahip olması gereken en önemli karakter çizgileridir. Bu olmadan, parti varlığını sürdüremez.

Uzun yıllar verdiğimiz savaş boyunca, memleketimizde nice komünistler işkenceler altında can verdiler veya kurşuna dizildiler. Onlar, Harp Divanı sanık kürsülerini ve zindan hücrelerini de, ölümsüz fikir ve idealimizin propagandası için, gericiliğin ve emperyalizmin içyüzünü açığa vurmak için kullanmakta kusur etmediler. Bu uğurda bir kat daha işkenceye uğramayı kabullenmekle kalmayıp, ölümü de göze alabildiler. Ölüm karşısında bu yiğitlik, bu inanç bütünlük ve sadakati yalnızca devrimcilere özgü metanetle açıklanamaz. Onlar toplumsal gelişme kanunla-

rını tanımakla, en insancıl fikirlerle, Marksist-Leninist öğretinin utkusuna sarsılmaz bir inançla da silâhlıydılar ve asıl gücü bundan alıyorlardı.

Bizim deneyimiz, partinin acar savaşçılarının canlı örneğinin geniş halk çevreleri üzerinde büyük bir etki yaptığını gösteriyor. Son çözümde, bu kazanım, toplumda köklü bir dönüşüm yaratmak üzere geniş bir savaş cephesi yaratılmasına yardım ediyor.

Komisyon, fikir değiş tokuşunu böylece sona erdirirken konu üzerindeki incelemeyi tamamiyle bitmiş saymıyor. Zira zamanımız koşullarında işçi sınıfının Marksist-Leninist partisinin gelişmesini tahlil etme, parti kuruluşu deneyini genelleştirme, partilerin çokyanlı eylemine ışık tutma işi dergimizin çalışmasının en önemli doğrultularından birini oluşturuyor.

Kapitalizmin bunalımının yeni çizgileri

Avrupa komünist ve işçi partilerinin yapacakları konferansın öncesinde komünistlerin üzerinde durdukları problemler arasında en önemlilerinden biri, kapitalizmin şimdiki bunalımı ve bunun uluslararası ilişkilerin gelişmesi ve kapitalist memleketlerdeki sınıf savaşı üzerindeki etkisi problemi. Bu da anlaşılır şeydir, zira kapitalizmin genel bunalımında şimdiki aşamanın ve bunun çeşitli ülkelerdeki belirış biçimlerinin Marksist-Leninist tahlili, çağdaş aşamada devrimci savaşın strateji ve taktiğinin belirlenmesi bakımından olağanüstü bir önem taşımaktadır.

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» («Yeni Çağ») dergisinin bu yılki ikinci sayısında, Avusturya Komünist Partisi Başkanı F. Muri'nin, çağdaş kapitalizmin temel çelişkisini tahlil ettiği ve şimdiki bunalımın gelişmesinde bunun belirtilerinden söz ettiği bir yazısı yayımlandı. Biz, Muri'yle başlayan bu yazı dizisine, bu sayıda, çağdaş emperyalizmin kaleleri olan FAC'de ve ABD'de giderek derinleşen bunalım durumlarının gelişmesini inceleyen iki yazıyla, Alman Komünist Partisi Başkanı H. Mis'in ve Amerikan ekonomisti V. Perlo'nun yazılarıyla devam ediyoruz.

FEDERAL ALMAN CUMHURİYETİNDE SOSYAL ÇATIŞMALAR ARTIYOR

Herbert Mis

Alman Komünist Partisi Başkanı

Devlet-tekel sistemi övgücülerinin Federal Alman Cumhuriyetini güya bunalımsız kapitalist gelişme örneği olarak gösterdikleri zamanlar 1974'te kesinlikle sona erdi. Diğer kapitalist devletlerde olduğu gibi, FAC'de de, sosyal çelişme ve çatışmalar artmakta, kapitalizmin genel bunalımı şiddetlenmektedir.

Önceleri bir hayli iyimser olan burjuva politikacı ve fütürologları, artık geleceğe korkuyla bakıyorlar. Hükümet daire ve kurumlarında, kapitalist sisteme sadık partilerin yönetim kurullarında, bilimsel kurumlarda ve yığinsal enformasyon organlarında, büyük sermaye egemenliği üzerine kurulmuş toplumsal düzenin korunmasına ve sağlamlaştırılmasına yardım

edebilecek bir yeni «bunalımı önleme stratejisi» arama havası esmektedir.

Diğer komünist ve işçi partileri gibi, Alman Komünist Partisi için de, kapitalizmin genel bunalımının keskinleşmesi, her şeyden önce emekçi halkın menfaatleri için savaşta yeni dönem anlamına gelmektedir. Şimdi bize hayatın kendisi, emekçilere bunalımdan çıkış yolunu göstermek, önlerinde sosyal ilerleme savaşı için yeni ufuklar, sağlam ve sürekli barış yolunda ilerlemeyle kendini gösteren olanaklar açmak gibi ertelenmez bir ödev yüklüyor.

Şimdi memleketteki ekonomik ve politik süreçlerin tam tahlili, değişen koşullarda AKP için gerçekçi bir savaş programı hazırlamanın gerekli koşuludur. FAC'de kapitalizmin genel bunalımının yeni çizgilerini incelemede, partimiz, eskisi gibi bugün de, Batı Alman büyük sermayesinin kendi ekonomik kudretine dayanarak Batı Avrupada gitgide daha güçlü yayılcı ve hegemonist emeller güttüğünü de gözönüne almak suretiyle, büyük bir dikkatle hareket etmektedir.

Bugün, Hitlerci faşizmden kurtuluşun 30. yıldönümünde, Batı Alman emperyalizminin gelişmesinde bazı eğilimleri tahlil etmenin yararlı olacağı kanısındayız. Faşist Almanyanın yenilmesi ve dünya sosyalist sisteminin meydana gelmesi, bütünüyle emperyalizmin, öncelikle de (doğal olarak) Alman emperyalizminin tarihsel yenilgisi demektir. Bu emperyalizmin ekonomik potansiyeli harp yıkımı sonucu olarak adamakıllı zayıflamıştı. On yıl boyunca askeri gücünden yoksun edilmişti. Alman emperyalizmi topraklarından bir bölümünü, aynı zamanda önemli sermaye yatırım alanları ve sürüm pazarları kaybetti. Fakat yediği daha büyük darbe, Almanyada anti-faşist ve anti-emperyalist ve daha sonra sosyalist bir devletin, ADC'nin kurulması oldu. Alman toprağında toplumsal-politik düzenleri ayrı iki devletin ortaya çıkması olayı, dünya ölçüsünde varolan çelişkiyi, emperyalizmle sosyalizm arasındaki çelişkiyi yansıttı.

Ne var ki, Alman emperyalistleri, Birinci Dünya Savaşı yenilgisinden sonra yaptıkları gibi, şimdi de, tarihin tekerleğini geri çevirmeye çalışıyorlar. «Başlıbaşına hareket» için kendi güçleri yeterli olmadığı için de, dünya sosyalizmini «reddetmek» ve öncelikle ADC'yi ortadan kaldırmak ümitleri içinde diğer ülkelerin emperyalistleriyle bir bağlaşma kurdular. Fakat bu güçlü emperyalist bağlaşma bile, yeni bir askersel saldırıya geçmeye cesaret edemedi. Çünkü dünyadaki reel durum bunların başarılı olacaklarına güvenmesine olanak vermiyordu. Sosyalist topluluğun hızlı ekonomik kalkınması ve gücünün giderek artması, sömürgecilik sisteminin çökmesi ve kapitalist memleketlerde emek ile sermaye arasındaki çelişkinin sertleşmesi sonucu olarak, dünya güçler oranı, emperyalizmin zararına değişmeye devam ediyordu. Bununla birlikte, Batı Alman em-

peryalizminin yakın geçmişteki tarihsel olayların kendisi için özellikle ağır sonuçlarını değıştirme olanakları de sınırlanıyordu.

Bu durum ve koşulların baskısı altında, FAC egemen sınıfının etkili çevreleri (biraz gecikmeyle de olsa), kendilerini uyarlama stratejisine geçtiler ve dış politika alanında daha gerçekçi mevziler almaya başladılar. Batı Alman emperyalizminin iç niteliğinde hiç bir eylemsel değışme olmadı. Fakat FAC yönetici çevreleri, «soğuk harp» politikasının memleketi çıkmaz sokağa sürüklediğini anladıktan sonra, sosyalist ülkelerin, öncelikle Sovyetler Birliğinin yapıcı dış politika önerilerini kabul etmek zorunda kaldılar. Sonuç olarak SSCB'yle, PHC, ADC ve ÇSSC'yle antlaşmalar imzalandı. Bu antlaşmaların, aynı zamanda diğer faktörlerin etkisi altında, toplumsal düzenleri ayrı devletler arasında barış içinde yanyana yaşama prensipi uluslararası ilişkilerin karakterini gitgide daha çok belirlemeye başladı.

Kapitalizmin genel bunalımında yeni safhanın başladığı günümüzde, Batı Alman büyük burjuvazisinin önemlice bir bölümü, biraz ikircimle olsa da, koşullara uyma amaçlı dış politikayı, sosyalist ülkelerle ilişkilerde daha gerçekçi yanaşımı yeğlemeye yatkınlık gösteriyor. Burjuvazi, FAC'nin olanaklarını bir hayli aşan önüne durulmaz silâhlanma yarışının emperyalist ekonomi sisteminin temellerini sarstığını kabul ve ona göre hareket etmek zorunda kalıyor. Koşullara uyma stratejisini aynı zamanda burjuvazinin dış ticaret çıkarları, sosyalist sistemle savaşta daha elverişli mevzilere yerleşme çabası dikte ediyor.

Öte yandan, son zamanlarda bir başka dış politika görüşü de günden güne açıklığa kavuşuyor. Tekelci sermayenin en saldırgan, gerici çevreleri, değışen güçler dengesini sineye çekmek istemiyor, iç bunalım sarıntılarından çıkış yolunu, sosyalizmin FAC üzerindeki olumlu etkisini bloke etme olanağını gerginliği artırma politikasında arıyorlar.

Bu iki grup arasında bir savaştır gidiyor. Memleketimize barış için tehlikeli bir dış politika hattı dayatmaya çalışan gerici güçlerin etkinliği, Batı Alman emperyalizmi bakımından daima dikkatli ve uyanık bulunmak gereğini hatırlatıyor. Bundan ötürü, partimiz, emekçilere bunalımdan çıkış yolu göstermeye çalışırken, onların sosyal ve demokratik hakları için yürütülen savaşın, uluslararası yumuşamaya dönüşsüz bir karakter kazandırma, politik yumuşamayı askersel yumuşamanın izlemesini sağlama savaşıyla, silâhsızlanma yolunda engelleri temizleme ve FAC'nin Sovyetler Birliği'yle, ADC ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkilerini normalleştirme çizgisini aktif olarak sürdürme amaçlı savaşla daha sıkı biçimde uyumlaştırılma ve birleştirilmesi gereğini belirtiyor.

Batı Alman emperyalizminin ana gücü şüphesiz ki ekonomidir. FAC yüksek gelişimli üretim potansiyeli, büyük altın ve döviz rezervleri sayesinde, Avrupanın kapitalist kesiminin ekonomik bakımdan en güçlü ülke-

sidir. FAC'nin uluslararası politik ağırlığını daha çok ekonomik etkenler belirliyor. Ekonominin diğer kapitalist ülkelere kıyasla daha istikrarlı gelişmesi, yakın geçmişe kadar, tekelci sermaye egemenliğinin politik oturmuşluğunun olağanüstü önemli temeliydi. Bu açıdan bakılırsa, FAC büyük burjuvazisi, diğer emperyalist ülkeler burjuvazisine oranla çok daha elverişli durumdaydı. Ekonomide bunalım durumlarının şiddetlenmesi, FAC'de egemen sınıfı, sadece ekonomik problemler olmayan, alabildiğine ciddi problemlerle karşı karşıya getirdi.

Şimdiki ekonomik durum ve koşullar, her şeyden önce bu defa çoğu kapitalist ülkelerde çeşitli bunalım durumlarının aynı zamanda ortaya çıkması yüzünden, korkutucu bir karakter taşıyor. İhracatı artırma gibi bunalımı önleme tedbiri ancak sınırlı ölçüde uygulanabilir, zira bunalımın dokunduğu bütün ülkeler hayli daralan dünya kapitalist pazarına hep birden yöneliyorlar. Buna kalkınma safhası sürekliliğinin azalma eğilimi göstermesi durumu da eklenmektedir. FAC'de 1966–1967 düşüş döneminden sonra, gayrisafi toplumsal gelirin artışındaki nispeten yüksek tempolar (% 5,8'den 8,2'ye kadar) sadece üç yıl boyunca korunabildi. 1971 ve 1972 yıllarında bu tempolar sırasıyla % 3 ve 3,4'e düştü. Daha sonraki kalkınma yalnız bir yıl sürdü: 1973 yılında büyüme % 5,3'tü, 1974 yılındaysa % 0,4'e indi. 1974'te sermaye yatırımları % 2,5 oranında azaldı. (1)

Paraların enflasyonist biçimde değer yitirmesinde artışın, düşüş dönemleri de dahil olmak üzere ekonomik gelişmenin daimi yol arkadaşı olması dikkate değer. 1929–1933 yılları ekonomik bunalımı sırasında, Almanyada en geniş tüketim malları fiyat endeksi % 23'ten fazla düştü. Bir düşüşün görüldüğü 1967'deyse, endüstri mallarının satınalma fiyatları yalnız % 0,9 azaldığı halde, hayat pahalılığı endeksi % 1,7 yükseldi. 1973 Eylülünden 1974 Eylülüne kadar FAC'de fiyatlar sırasıyla % 7,3 ve 14,2 oranında arttı. (2)

Demek oluyor ki, üretimin büyüme tempolarında azalma sonuçları ayrıca enflasyon yüzünden de ağırlaşıyor. Şimdiki bunalımdan elbette ki yığınla işten çıkarmalar ve kısa çalışma günü uygulamaları yüzünden işlerini yitiren yada aylıklarının bir bölümünden yoksun edilen işçiler ve hizmetliler en çok zarar görüyorlar. 1975'in Ocak ayında FAC'de 1 milyon 154 bin işsiz vardı, 900 bin kişi de kısa çalışma günü uygulanan işletmelerde çalışıyorlardı. İşsiz kalanlar çalışabilir durumdaki yurttaşların % 5,1'ini oluşturuyordu. 1958 yılından beri bu düzeyde bir işsizlik görülüş değildi. Kısa işgünüyle çalışanların sayısı ise bütün FAC tarihinde

(1) «Wirtschaft und Statistik», Nr. 9, 1972, S. 479; Nr. 9, 1974, S. 607; «Frankfurter Allgemeine Zeitung», 9. Januar 1975.

(2) «Statistisches Jahrbuch für die BRD», 1971, S. 444f.; «Wirtschaft und Statistik» Nr. 10, 1974, S. 643, 648.

görülen en yüksek düzeye çıkmış bulunuyor. ⁽³⁾ Burjuva ekonomistleri bile, işsizlerin ve kısa işgünü çalışanlar sayısının bundan böyle de artmasının kaçınılmaz olduğu kanısındadırlar.

FAC'nin çeşitli ekonomi kollarında konjonktür gelişmesi son derece kararsızdır. Çelik döküm ve kimya sanayii ve aynı zamanda elektro-teknik ve makine yapım sanayiinin bazı kolları ihracatın artırılması sayesinde genişlemeye devam ediyorlar. Fakat geniş tüketim malları üreten çoğu sanayi kollarında, yapıcılıkta ve otomobil sanayiinde üretim azalıyor. Bir yandan perakende ticaret alışverişi düşüyor. Bu düşüşün doğal nedeni emekçilerin satınalma gücünün sınırlanmış olmasıdır. Bazı kollar da üretim azalması yapısal bunalımdan ileri geliyor. Bu her şeyden önce, geniş tüketim malları üretimi alanını, daha tam bir deyişle, 1973–1974 yıllarında üretimin üstüste % 10 oranında düştüğü ve en çok işletmenin kapatıldığı ayakkabı ve hazır giysi üretim dallarını kapsıyor. ⁽⁴⁾ Bu dallarda durum, ayakkabı ve hazır giysi üretiminin çoğu kez hemen hemen başka işletmenin bulunmadığı yerlerde yoğunlaşmasından ötürü kötüleşiyor. Bu gibi kesimlerde, sürekli işsizliğe yol açan endüstriyel «kurak» başgösteriyor. Bu kuraklık ve kıtlık ancak yeni sanayi kollarının meydana getirilmesiyle yenilenebilir. Bu da elbette yeni yatırımlarla bağlıdır.

Konut yapıcılığında da zorlu bir bunalım beliriyor. 1974 yılı ilk yarısında bu dalda çalışma süresi toplamı % 21,5 azaldı ⁽⁵⁾. Bir yandan FAC'de 350 bin kadar ev de boş duruyor; çünkü bunların kirası ev gereksinimi içinde olanların kesesine göre değildir (bir milyon kadar aile felâket denecek kadar elverişsiz evlerde ve kenar semt gecekondularında barınıyor).

Otomobil sanayiini alabildiğine ağır bir bunalım kasıp kavuruyor. Bu kolda tüm ekonomiye yansıyan oransızlıklar meydana çıkıyor. Kapitalizmde esenlik ve prestij simgesi olan özel otomobil, FAC'de uzun zaman esaslı bir ekonomik gelişme etmeniydi. Geçmişte bu kolda üretim haddinden fazla genişliyor, ne memlekette altyapı durumu, ne doğal çevreyi koruma düşünceleri, ne de enerji olanakları gözönüne alınıyordu. Yakıtın pahalılaştığı, otomobil yolları ve parkingleri yetersizliğinin belirginleştiği, sayısız otomobilin doğal çevre üzerindeki zararlı etkisinin büsbütün ortaya çıktığı ve en önemlisi emekçi halkın reel gelirlerinin artmaz olduğu günümüzde otomobil üretimi kesinlikle azaldı; 1974'ün on ayı içinde % 21 oranında düştü. Oysaki, FAC'de bütün işyeri toplamının en az % 5'i bu sanayi koluna bağlıdır. ⁽⁶⁾

⁽³⁾ «Frankfurter Allgemeine Zeitung», 8. Februar 1975.

⁽⁴⁾ «Wirtschaft und Statistik», Nr. 10, 1974, S. 617.

⁽⁵⁾ «Wirtschaft und Statistik», Nr. 8, 1974, S. 578.

⁽⁶⁾ «Wochenbericht des Deutschen Institut für Wirtschaftsforschung», Nr. 39, 1974, S. 335; «Frankfurter Allgemeine Zeitung», 27. November 1974.

Bütün bunlar, devlet-tekel biçimi düzenleme sistemiyle çağdaş kapitalizmin sağlam ve oranlı bir ekonomi gelişmesi sağlama yeteneğinden yoksun olduğunu gösteriyor. Emperyalizmin asalak karakteri ve çürümüşlüğü apaçık ortadadır. Geniş tüketim malları ve konut gerekmesinin eskisi gibi artmasına karşın, üretim için gereken fabrika ve işletmelerin de elde olmasına karşın, üretim azalıyor, giderilmesi tamamiyle mümkün gereksemeler giderilmiyor ve yüzbinlerce kişi işsiz kalıyor.

Kapitalizmin genel bunalımının keskinleşmesinin önemli bir yanı olan enerji bunalımı FAC'de belirli bir özellik gösteriyor. 1950 yılları ortalarına kadar memleketimiz enerji sağlama bakımından yeterince bağımsızdı. Örneğin, kendi zengin siyah ve kahverengi kömür rezervlerimizin kullanılması, tüketilen ilkel enerji kaynakları genel hacmi içinde ithal payının % 1,7 oranında korunmasına olanak verdi. Ama 1972 yılında ithalin payı artık % 54,1'e çıktı. Bunun yanısıra kömür çıkarımı 153 milyon tondan 103 milyon tona, ham ve kısmen işlenmiş petrol ithali ise 10 milyondan 125 milyon tona yükseldi. (7)

Petrolün nispeten ucuz olduğu zamanlarda, bu enerji politikası konsernlere çok büyük kazançlar sağlıyordu. Fakat şimdi kömür çıkarımının böylesine azalması ve hemen hemen büsbütün çokuluslu petrol tekellerine bağımlılık tüm ekonomiye gayet olumsuz biçimde yansıyor. Birkaç tekelin çıkarına ulusal enerji kaynaklarının önemsemeyişi yüzünden şimdi kapitalist sistemin kendisi zarar görüyor.

Enerji bunalımı kapitalist dünyayı çetin problemlerle yüzyüze getirdi. Her şeyden önce enerji sağlamanın güven altına alınması gereği sözkonusudur ve bu yapılmadan hiç bir ekonomik eylemin olanağı yoktur. Bundan başka, petrol ithal eden ülkelerin dış ticaret etkinliği de önemli derecede azaldı. Örneğin, 1960-1972 yıllarında FAC'de ithal malları fiyatları yalnız % 0,5, ihracat malları fiyatları da % 19,5 artış göstermişken, 1972'den 1974 Eylülüne kadar ithal malları fiyatlarındaki yükseliş % 46,6'yı, ihracat mallarındaysa % 27,8'i buldu. (8) Bu 1973 yılından beri görülmekte olan hammadde ve yakıt pahalılaşmasının sonuçlarından biridir. Batı Alman emperyalizmi için bu olgu ağır bir darbedir. Yalnız petrol fiyatlarındaki değişimler yüzünden FAC her yıl en az 14 milyar mark kaybetmektedir. (9) Bu para daha önceleri memleketin içinde ve dışında emperyalizmin mevzilerini güçlendirmek için harcanıyordu.

Şu var ki, bütün bunlara karşın, FAC ihracatını artırmak için ek çabalar harcıyarak, ticaret ve ödeme dengesi durumunu düzeltmeye muvaffak

(7) «Jahrbuch des Deutschen Bergbaus», 1963, S. 910, 913; 1966, S. 922; 1973, S. 944, 977, 982; «Jahrbuch für Bergbau, Energie, Mineralöl und Chemie», 1973, S. 936.

(8) «Monatsberichte der Deutschen Bundesbank», Nr. 11, 1974, S. 68.

(9) «Monatsberichte der Deutschen Bundesbank», Nr. 9, 1974, S. 38.

oldu. 1974 yılının ilk üç aylarında ticaret bilânçosu aktif saldo'su (gelir-gider farkı) 36,9 milyar marka çıktı (bütün 1973 yılında 22,8 milyar marktı), ödeme dengesi aktifi de 7,2 milyar marktan 17,1 milyar marka yükseldi. FAC, ticaret bilânçosu açığını uzun süre kapatmaya olanak verebilecek 130 milyar mark ölçüsünde döviz rezervlerine (altının şimdiki pazar fiyatı temeli üzerinde) sahip olduğu için de nispeten daha elverişli bir durumda bulunuyor. ⁽¹⁰⁾

Diğer gelişmiş kapitalist ülkelere gelince, bunların çoğu ticaret ve ödeme bilâncosunu büyük açıklarla kapatıyorlar, döviz rezervleri de azalıyor. 1974'ün ilk üç aylarında Büyük Britanyanın ödeme dengesi 19,5 milyar Batı Alman markı açıkla kapanmış, İtalyanın ticaret bilânçosu açığı 22,6 milyar markı bulmuştu. ⁽¹¹⁾ Bu dengesizlik uzun süre devam edemez. Ya kapitalist ülkeler bu çok büyük farkları giderme yolunu bulacaklar, yada iş ticarette sınırlamalara dayanacaktır. Bu şıklardan biri de, öteki de FAC için tehlikeli bir perspektiftir, zira iç pazar sınırlı olduğu zaman ihracat en önemli ekonomik gelişme kaynağını oluşturur. Hemen söyleyelim ki, ihracat, FAC sanayi alışverişi gelirin bir çeyreğidir. ⁽¹²⁾ İhracatın azalması iç konjonktürü kesin bir dayanaktan yoksun eder.

FAC için memleket ekonomisinin istikrarını ciddi olarak sarsmış bulunan döviz bunalımının söz götürmez tehlikesi bundan ileri geliyor. Sabit alışveriş kursunun (borsa fiyatı) reddedilmesi, altın fiyatlarının sıçramalı yükselişi, paranın enflasyonist biçimde değer yitirmesinin artması dünya ticaretini ve uluslararası sermayenin hareketini güçleştirmektedir.

Bütün bunlar hiç de artık elimizi kolumuzu kavuşturup, kapitalizmin «otomatikman batma»sını beklememiz gerektiği anlamına gelmez. Eğer FAC'de kapitalizmi gözönüne alırsak, bunun hâlâ önemli potansiyeli vardır. Fakat ekonomide şimdiki durum konjonktür düşüşüne varmıştır ve bu düşüş olağan ölçünün çok üstündedir. FAC'nin şimdiye dek eşi görülmedik bir bunalım derinleşmesi içinde olduğu söz götürmez. Bir başka deyişle, kapitalizmin ekonomik temelinde ve bu arada FAC'de bunalım apaçık ortadadır. Ve bunalım, şüphesiz ki, iç ve dış politikanın bütün alanları üzerinde büyük bir etki yapmaktadır.

Emperyalist devletler arasında karşılıklı ilişkiler sistemi tümüyle karmaşılaşıyor. Örneğin, enflasyon, döviz düzensizlikleri ve enerji sağlama güçlükleri Batı Avrupa'da uluslararası kapitalist entegrasyonun daha da ilerlemesi yolunda ciddi engeller yaratıyor. Böylece, Batı Alman emperyalizmi için alabildiğine önemli bir dış politika hedefine ulaşılması belirsiz bir süre için ertelenmiş oluyor.

⁽¹⁰⁾ «Monatsberichte der Deutschen Bundesbank», Nr. 1, 1975, S. 70, 74.

⁽¹¹⁾ «Frankfurter Allgemeine Zeitung», 15. November 1974; «Handelsblatt», 15.–16. November 1974.

⁽¹²⁾ «Wirtschaft und Statistik», Nr. 10, 1974, S. 613.

Bunalım, emperyalist devletlerin gelişme halindeki ülkelerle yeni-sömürgecilik politikasına dayanan ilişkilerini de kapsıyor. 1973 yılı «petrol bunalımı» ve uluslararası ticaretin daha sonraki gelişmesi bunu elle tutulurcasına gösterdi. Hammadde ve yakıt fiyatlarının yükselmesi yüzünden emperyalist memleketler yeni-sömürgecilik yöntemleriyle sağladıkları muazzam kazançlarını yitirdiler ve bundan ötürü de parasal manevra olanakları önemli ölçüde azaldı.

İç politika alanında, bunalım, her şeyden önce tekelci sermayenin, onun partilerinin ve hükümetinin işçi sınıfı ve örgütleri üzerindeki ekonomik ve politik baskısının artmasında kendini gösteriyor. Tekelci sermaye, bu sermayenin partileri ve hükümeti, bu baskıyla, sosyal ve demokratik hakları budamak, işçileri ve sendikaları «disipline sokmak», sola kaymalarını önlemek, politik ve toplumsal hayatın mihverini daha sağa kaydırmayı istiyebilecek olan güçleri desteklemek hedefini güdüyorlar. Bunun içindir ki, bunalımın yükünü emekçilerin omuzlarına yüklemek denemelerine karşı, enflasyonist fiyat yükselmeleri ve korkunç işsizlik karşısında gerekli savunma tedbirlerinin bir an önce gerçekleştirilmesi için yürütülen savaş, demokratik hakları savunma ve genişletme uğrunda, sosyalizme doğru yol açma uğrunda demokratik, anti-monopolist savaşla birleşiyor. Şimdi bunun AKP için olağanüstü büyük bir önemi vardır.

Kapitalizmin genel bunalımının yeni safhası koşullarında politik ve ideolojik savaş şiddetlendi. Ekonomik durumlarından hoşnut olmıyan emekçiler, önceki tutumlarına çeki-düzen veriyor ve yeni yollar arıyorlar. Bu arama çeşitli yönler alıyor. İşçi sınıfının bir bölümü ve aydınlar, kapitalizmin olanak ve yeteneklerine ilişkin hayallerden silkiniyor, kendi menfaatlerini savunma savaşına hazır olduklarını gösteriyorlar. Fakat sosyal-demokrasiye ve onun «reformlar politikası»na köklü inanış büyük ölçüdeki canlılığını hâlâ koruyor. Sosyal-demokrasi ve ona inanış, bu zümrelerin savaş gücünü zayıflatıyor, ve doğallıkla bunların «otomatikman solları»ından söz etmenin olanağı kalmıyor.

Halkın bir bölümü, HDS-HSB'nin gitgide güçlenen milliyetçi, anti-komünist ve sosyal-demagojik propagandasının etkisi altında sağa sapıyor. Son eyalet meclisleri seçimlerinde Batı Alman büyük sermayesinin bu ana partilerine verilen oy sayısının artması, kendine özgü ve sağ tehlike bakımından uyarıcı bir sinyaldir.

Şu var ki, bu seçimlerin sonuçlarına bakarak, sağcı güçlerin üstün geldiklerini ve FAC emekçilerinin sessizce bunalımın yükünü omuzlamaya boyun eğeceklerini düşünmek elbette yanlış olur. Hayır, bizim memleketimizde de, diğer başlıca kapitalist memleketlerdeki kadar olmasa bile, sınıf savaşı keskinleşiyor. Bu her şeyden önce grev sayısının artışında kendini gösteriyor. Sorun yalnız 1966 yılından 1974'e kadar yıllık ortalama grev sayısının 1959-1965 yıllarına kıyasla iki defadan fazla artmış olma-

sında değildir. Önemli olan, bu defa işçi sınıfının geçmişte pasif davranan bazı birliklerinin de savaşa çekilmiş, gerçekleşmesi için savaşılan işteker çevresinin genişlemiş olmasıdır.

Anlaşmazlık ve çatışmalar hayatın çeşitli alanlarını sarıyor. Üniversite öğrencilerinin giderek sıklaştan çıkışlarında, hem sosyal durumlarının iyileştirilmesi, hem de öğrenim sisteminde temel reformların gerçekleştirilmesi istekleri ileri sürülüyor. Altyapı, özellikle bunun doğal çevre korunması gibi önemli bir alanı da çetin bir sınıfsal savaşa sahne oluyor. Halk, suyun ve havanın kirlenmesine karşı, yoğun nüfuslu kesimlerde atom elektrik santralleri kurulmasına karşı sivil girişim grupları dediğimiz örgütleri meydana getirerek, mücadeleye aktif olarak katılıyor.

Doğaldır ki, kötüleşen ekonomik durumun etkisi altında bir bölüm emekçilerin yarın korkusuna kapılmaları, işçi sınıfı arasında da büyük sermayenin ve hükümetin baskısı altında gerilemeye yatkınlık halleri başgöstermesi gibi bir olayı gözü kapalı geçiştiremeyiz. İşveren birlikleri, burjuva partileri, sosyal-demokrasi sağcı yönetimi ve hükümet, işçi sınıfını «disipline sokmak» için insanların işyerlerini yitirme korkularını ustaca sömürüyorlar. Sendika birlikleri yönetim kurullarının sosyal partnrlüğe yönelen etkili çevreleriyse, gerçekte bu baskıya karşı direnmiyorlar.

Ve ne de olsa, sosyolog ve Ortak Pazar'ın eski komiseri R. Dahrendorf gibi Batı Alman büyük burjuvazisinin tipik bir temsilcisinin «gelecekte sosyal çatışmalar son 25 yıldaki çatışmalarla kıyaslanamayacak kadar daha sert olacaktır» biçimindeki öngörüsü tamamen doğrudur. Dahrendorf bu geleceği şöyle tasarlıyordu: «Gelecek onyılda güçlkle başa çıkabileceğimiz grevlerle karşı karşıya geleceğiz. Sosyal anlaşmazlık ve çatışmalar büyüyor. Bunlar daha da sertleşecek. Çünkü anlaşmazlıklar ne kadar sertleşiyorsa, çözüm olanakları da o kadar zayıflamaktadır. Bundan böyle parça-buçuk, tek tek sorunlarda uzlaşmalar değil, daima tüm sorun sözkonusu olacaktır» (13)

Emperyalist sistem için hiç de içaçıcı olmıyan bu perspektif, Başbakan H. Schmidt'in de paylaştığı bir ekonomik görüşe dayanıyor. Schmidt daha Maliye Bakanı iken şöyle demişti: «Problem gerçekte şudur: Sermaye yatırımları düzeyini yükseltmek ve bir yandan tüketicilere daha ılımlı bekleşleri telkin etmek. Gelgelelim, tüketicileri, bõrekteki paylarının geçici olarak artmıyacağı, tersine azalacağı düşüncesini kabule nasıl zorlayabiliriz?» (14)

Bu sözler FAC'nin ekonomi ve tüm iç politikasının ana problemini yanıtır. Bugün ortada olan bu problem, yarın daha da sertleşecektir.

(13) «Die Energiekrise. Episode oder Ende einer Ära», Hamburg, 1974, S. 82 f.

(14) Yine orada, S. 47.

Emekçilerin hayli yüksek tüketim ihtiyaçlarının giderilmesi, emperyalist sistemin iç politik istikrarını koruma mekanizmasının önemli bir halkasıdır. Oysa Batı Alman emperyalizmi artık önceki ekonomi politikasına devamı maddi bakımdan sağlamaya yetebilecek kaynaklardan yoksundur. Bu zemin üzerinde ileride sosyal ve politik karakterli birçok çatışma durumu ortaya çıkacaktır. Partimizin bu perspektifi zamanında gözönüne alarak hareket etmesi gerekmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, Batı Alman emperyalizminin manevra için parasal olanakları epeyce azalmış, öte yandan harcamalarla ilgili gereksemeler artmış bulunuyor. Yetkili uzmanlara göre, yalnız enerji alanında her yıl 40–45 milyar marklık bir ek yatırım (1973 fiyatlarıyla) gereklidir. ⁽¹⁵⁾ Durum, gitgide büyüyen bütçe açığı ve devlet borçlarının artmasıyla ilgili parasal güçlüklerin çoğalışı yüzünden karmaşıklıyor. Henüz kesin olmıyan ön hesaplara göre, FAC'nin 1974 yılı bütçe açığı 28 milyar markı aşacak, 1975. yılındaysa 53 milyar markı bulacak ve bunun yanı sıra devlet borçları 1975'te 250 milyar markı geçecektir. ⁽¹⁶⁾

Açıkça anlaşılıyor ki, üretimsel olmıyan silâhlanma harcamaları bundan böyle de kabarmaya devam ederse, giderek artan altyapısal sermaye yatırımı gereksemeleri ancak emekçilerin reel gelirlerinin azaltılması suretiyle karşılanabilecektir. Alternatif çözüm ise şudur: Harp politikasını baştanbaşa gözden geçirmek ve uluslararası gerginliğin azaltılması sürecine ardıcıl olarak katılmak; çokuluslu alanlar da dahil, tekellerin egemenliğini sınırlamak; işçi sınıfı ve demokratik güçler üzerinde hertürlü baskıdan sakınmak; toplumsal emek verimliliğinin artırılması sonucunda yaratılan nimetlerde emekçilerin payını ve bu pay üzerindeki tasarruf hakkını tanımak; köklü anti-monopolist, demokratik dönüşümler yapılması gerekliliğini kabul etmek . . .

FAC'nin gelecekte bu yolların hangisini tutacağı sorunu henüz çözülmüş değildir. Şu var ki, günden güne sertleşen savaşa bütün politik güçler katılmaktadır. Sonuç, eninde sonunda, Batı Alman işçi sınıfının, emekçilerinin kafalarını ve kalplerini kimin kazanmaya muvaffak olacağına bağlıdır.

Bu savaşta komünistler özel bir sorumluluk taşıyorlar. Komünistler, Alman Sosyal-Demokrat Partisi yönetiminde bir hükümetle, olası bir HDB-HSB hükümeti arasındaki ayrımı gayet iyi anlıyorlar. Ama buna karşın, sağcı sosyal-demokrat yönetimin, kapitalistlerden yana ekonomi politikasıyla, anti-komünizme verdiği sayısız ödünlerle işçi sınıfının bir bölümünün sağa kaymasına bir hayli yardım ettiği söz götürmez. Bu yönetim, büyük

⁽¹⁵⁾ Die Energiekrise. Episode oder Ende einer Ära. S. 47.

⁽¹⁶⁾ «Monatsberichte der Deutschen Bundesbank», Nr. 1, 1975, S. 58.
«Wochenbericht des Deutschen Institut für Wirtschaftsforschung», Nr. 36–37, 1974, S. 323.

sermayenin ve bu sermaye hizmetindeki HDB-HSB partilerinin en saldırgan güçlerinin baskısı karşısında gerilemektedir. Sosyal-demokrat yönetim FAC'nin ekonomik güçlüklerini dünya ekonomisindeki bunalımla ve bir yandan da sınırsız istekler ileri süren işçilerin eylemleriyle açıklamaya çalışmaktadır. ASDP sağcı yönetiminin bu yıkım politikasına edimsel bir karşılık verebilmek için, AKP'nin güçlenmesi ve yığınlar arasında etki ve itibarını genişletmesi gerekmektedir. Bu, FAC işçi sınıfı arasında, öncelikle ASDP üyesi işçiler arasında, anti-komünizme değil, eylembirliğine yönelik akımın, sömürenlerle sınıfsal işbirliği gibi çok zararlı bir politikadan vazgeçilmesinde direnen akımın üstün gelebilmesinin esaslı koşuludur. Bu politika artık Almanya tarihinde aşırı sağa defalarca iktidar yolunu açmış, güçler oranında işçi sınıfı ile bağlaşıkları yararına köklü bir değişimin sağlanması olanaklarını ortadan kaldırmıştır.

AKP, kendi ülkesinin emekçi halkı önünde sorumluluk ve dünya komünist ve işçi hareketi karşısında enternasyonal ödev bilinciyle, değişen durum ve koşullardan doğru sonuçlar çıkarmak ve bunları tanımlamak gerektiği kanısındadır. Kapitalizmin genel bunalımının yeni safhası koşulları içinde, partimiz, emekçi yığınlarının menfaatine hareket eden yapıcı bir eylem gücü olmak kararındadır. Partimiz en önemli sosyal ve demokratik isteklerin gerçekleştirilmesi için savaşıyor, anti-monopolist demokrasi ve sosyalizm yolunu göstermeye çalışmaktadır. Partinin amacı, işçi sınıfının eylembirliğine ve bütün anti-monopolist demokratik güçlerle bağlaşıklığına hizmet etmektir. Biz böylece hareket ederek, partimiz üzerinde gitgide artan baskıya karşı koyabilecek, FAC'de gericiliğin yenilmesine katkıda bulunabilecek ve aynı zamanda işçi sınıfının toplumsal ilerleme yolunu açmasına yardım edebileceğiz.

Birleşik Amerika'da ekonomik çelişkiler sertleşiyor

Viktor Perlo

Amerikan ekonomisti

Birleşik Amerika karmaşık ekonomik bunalımlar kompleksinin, enflasyonun, üretim fazlalığı bunalımı ve ABD emperyalizminin dünya ekonomisindeki mevzilerinde bunalımın kısılcacında bocalamaktadır.

1930 yıllarındaki «büyük durgunluk» döneminden beri, şimdiki üretim fazlalığı bunalımı en ağırdır. Diğer iki bunalım yeni bir olgudur. ABD yönetici sınıfı şimdiye dek bu bunalımlar kompleksinin bütün ağırlığını işçi sınıfının, zencilerin ve ezilen diğer halk tabakalarının sırtına yüklemeye muvaffak oluyor, halk yığınlarının hayat seviyesini adamaklılı sarsıyor ve üstelik zenginlik ile yoksulluk arasında, bir avuç azınlığın lüksü ile milyonlarca insanın acıları arasındaki uçurumu daha da genişletiyordu. Ne var ki, memlekette emekçilerin örgütlü direnişleri artıyor. Bunalımın doğurduğu problemler etrafındaki sosyal savaş, kaçınılmaz olarak, Amerikan politik yaşantısının en önemli çizgisi haline geliyor.

ABD'nin ekonomik bunalımları kapitalizmin genel bunalımının bir bölümü olarak, bunun derinleşmesinde yeni safhaya rastlıyor. Yeni safhanın diğerleri yanısıra bir karakter çizgisi de şudur: Gelişme halindeki ülkelerin doğal zenginlikleri gitgide daha büyük ölçüde ulusal kontrol altına geçmekte ve kendi mülkiyetleri haline gelmektedir. Bu ülkeler aynı zamanda dünya pazarlarında kendi hammaddelerine koruyucu fiyatlar sağlamaya çalışmaktadırlar. Bu durum, çağdaş emperyalizmin yeni-sömürgecilik yapısını temelinden sarsmakta, gelişme halindeki ülkelerin petrol, boksit, demir cevheri rezervlerini ve diğer hammaddelerini sömüren ve ABD'nin kontrolü altında bulunan çokuluslu korporasyonların egemenliğini zayıflatmaktadır.

Amerikan kapitalizminin daha önceki 1970–1971 yılları bunalımının temelinde yatan çelişkileri çözme denemeleri başarısızlığa uğradı. Bu çelişkiler sonraki yıllarda daha da sertleşti. İşte 1974 yılı üretim fazlası bunalımının uç vermesi de bundan ileri geldi. Yakın-Doğuda 1973 Ekim Savaşı, bunun ardından yabancı petrol kumpanyalarının millileştirilmesi ve daha çok petrol tekellerinin entrikaları yüzünden petrol fiyatlarının üstüste artırılması Birleşik Amerika'da çevrimsel bunalımın gidişini karmaşıktırdı, fakat temelini değıştirmede. Aşağıdaki cedvelde, 1974 Aralık ayına kadar, üretim fazlalığı bunalımının ve enflasyonun artışını gösteren veriler yer alıyor (perakende fiyatları endeksi hariç, bütün göstergeler mevsimlik fiyat değışmeleri gözönüne alınarak veriliyor):

Ekonomik göstergeler	En yüksek nokta veya Aralık 1973	Aralık 74	Değişme (yüzde)
Genel ulusal gelir, yıllık gösterge (1958 borsa fiyatına göre milyar dolar)	845,7 (1973 dördüncü üç aylığı)	803,7 (dördüncü üç aylık)	— 5,0
Sanayi üretimi (1967 yılı, — 100)	127,5 (Kasım 1973)	118,2	— 7,3
Başlanmış yeni konut yapımı yıllık gösterge (bin hesabiyle)	2.540 (Şubat 1972)	868	— 65,8
Tarım kesimi hariç, üç kişilik bir ailede işçi haftalığı: Vergisiz ve kesintisiz 1967 borsa (fiyatına göre dolar olarak)	97,50 (Ekim 1972)	89,16	— 8,6
İşsizlerin sayısı (bin hesabiyle)	4.364 (Aralık 1973)	6.535	+ 49,7
Perakende fiyatları endeksi (1967 yılı, — 100)	138,5 (Aralık 1973)	155,4	+ 12,2

* Kaynak: Survey of Current Business, December 1974, Business Statistics, 1973. Biennial Edition. ABD Çalışma ve Ticaret Bakanlıkları ve Federal Rezervler Dairesi yönetim kurulu basın bültenleri.

1974 yılının yarısından çoğunda, üretimde önemsiz ve düzensiz bir azalış göze çarpıyordu. Üretim fazlası krizinin keskin safhası, en büyük düşüşün görüldüğü ve işsizliğin en çok arttığı dördüncü üç aylıkta başladı. Bu keskin safha içinde bulunduğumuz yılda da devam ediyor. «First National City» bankası «Aylık ekonomik gazete»si, 1974 yılı olaylarının bundan sonraki ekonomik düşüşü artık beklenen hiç bir tedbirle giderilemeyecek biçimde güvenle programlaştırdığını yazıyor.

Şimdiki üretim fazlalığı bunalımının yepyeni karakter çizgileri vardır.

Birincisi, enflasyon yalnız devam etmekle kalmıyor, üretimin azalışı döneminde enflasyon tempoları daha da hızlanmış bulunuyor. 1974 yılında perakende fiyatları % 12,2 yükseldi ve 1973'teki fiyatları (% 8,8) epeyce geçti. Bu, sürüme girmiyen mallar biçimi altında dolaşımdan çıkarılan sermayelerin değersizleşmesi sürecini, ekonomide normal çev-

rimisel canlanmanın zorunlu koşulu olan süreci yavaşlatmakta ve bozmaktadır.

İkincisi, bunalım, bütün gelişmiş kapitalist ülkeleri birden sarmış bulunuyor ve bu yanıyla da bir kısım ülkelerdeki bunalımın sıradan ve harıl harıl ötekilere geçtiği İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki eski bunalımlardan ayrımlanıyor. Şimdiki bunalım bütün büyük kapitalist devletleri sarmakla kalmıyor, her yerde ve tam da 1974 yılı dördüncü üç aylığında en büyük keskinliğe varıyor. Sermayenin çok büyük ölçüde uluslararasılaşması (enternasyonalizasyon), milyarlarca doların süratle ve geniş ölçüde bir ülkeden diğerine aktarılması, uluslararası ticaret ilişkileri payının bir hayli artması, uluslararası devlet-tekel kapitalizmi parasal ve ekonomik örgütleri sayısının hızla yükselmesi, bütün bu olgular, şiddetlenen bunalımlar kompleksinin her yerde beraberce eylem göstermesi koşullarında bir bütün olarak dünya kapitalist ekonomisi üzerinde alabildiğine olumsuz bir etki yapmaya başlıyor.

Üçüncüsü, OPEC (Petrol İhraç Eden Ülkeler Birliği) üyesi ülkelerin kesin eylemleri sonucu olarak ve aynı zamanda diğer azgelişmiş ülkelerin benzer hareketleri dolayısıyla, ticaret koşulları büsbütün ABD ve üretim fazlası bunalımı yaşamakta olan diğer emperyalist merkezler aleyhine döndü. Bu durum ekonomik çevrimin akışını kesinlikle değiştiriyor, zira tekeliler, her zaman, yeniden canlanma zemini hazırlarken aldıkları tedbirler cümlesinden olarak, gelişme halindeki ülkelerin ihraç ettikleri hammaddelere daha düşük fiyatlar dayatma tedbirine de başvuruyorlar.

Dördüncüsü, İkinci Dünya Savaşından sonra işlenen metotlara, yani ekonomide devlet eliyle düzenleme metotlarına güven kalmamış bulunuyor. Son iki yılda ekonominin göstereceği gelişmeyi büsbütün yanlış olarak öngören burjuva ekonomistlerinin tam iflâsı apaçık ortaya çıktı. İstihdamı azaltmak suretiyle enflasyonla basit ve çevrimsel biçimde savaş artık sökmüyor. Burjuvazi, bir zamanlar, emekçilere daha yüksek fiyatlar ile daha yüksek düzeyde işsizlik arasında «seçim» yapmayı önerebiliyordu. Şimdiyse, daha da büyük ölçülerde olmak üzere, hem birini, hem de ötekisini öneriyor.

Öte yandan, daha önceki çevrimsel bunalımların ayırıcı vasfı olan olgular daha ciddi bir karakter alıyor. 1970–1971 bunalımı sırasında önemli bir rol oynamış olan parasal çelişkiler giderilmiş değildir. 1974 yılında faiz hadleri daha da yükseldi, korporasyonlarda paraya çevrilebilen gelirler yetersizliği de daha çok arttı. Milyarlarca aktif olan «Franklin National Bank» iflâs etti, «Consolidated Edison» dev enerji kumpanyası ve «Lockheed» ve «Pan American World Airways» gibi ünlü firmalar da ancak hükümet yardımları sayesinde batmaktan kurtulabildiler. Küçük firmaların pek çoğu iflâs ettiler, bankaların geri dönmesi ümitsiz krediler kaybı ise 1930 yıllarından beri görülmedik bir ölçüye ulaştı. New York'ta

nice gökdelenler yapıcılığını sürdürmekte olan firmaların parasal yıkımı sonucunda yüzmilyonlarca dolar yitirildi. 1974 yılı sonunda hisse senetleri borsa fiyatları, en düşük düzeyine kıyasla hemen ortalama % 50 düştü. Dünya ticaret ve üretiminde ABD'nin payı boyuna azalıyor, doların değeri düşmeye devam ediyor. Giderek, ödeme birimi olarak doların yerine başka dövizler kullanma eğilimi güçlendi, altının değeri ve stratejik önemi arttı.

Şunu da belirtmeliyiz ki, sermaye dünyasını saran krizler kompleksi, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi ülkeler topluluğuna önemli denebilecek bir etki yapmadı. Bu ülkelerin ekonomisi sosyalist plânlama ve yardımlaşma sayesinde düzenli ve kararlı olarak gelişmeye devam ediyordu ve ediyor. Kapitalist sistemin bunalımı, ekonomik güçler oranının sosyalizm yararına değişmesini bir hayli çabuklaştırdı. Birleşik Amerika'yla rekabette Sovyetler Birliği'nin elde ettiği başarılar, artık ulaşılan büyük üretim hacmi ve Sovyet halkının yaşama düzeyi gözönüne alınacak olursa, özellikle dikkati çekmekte ve büyük yankılar uyandırmaktadır.

Ekonomik bunalımlar kapitalizm dünyasında halk yığınlarının yaşama düzeyinin genellikle düşmesine ve yaşama koşullarının kötüleşmesine sebep oluyor. Birleşik Amerika tarihinde, 1930'ların başlarındaki en ağır durgunluk yılları bir yana, şimdiye dek, üretimde çalışan işçilerin reel ücretlerinde böylesine bir düşüş (son iki yılda % 9 oranında) görülmemiştir. Tekeller, enflasyonun hızlanması sürecine «katkı»da bulunarak, 1973–1974 kışında suni bir benzin ve yakıt yetersizliği, bir yıl daha sonra da şeker ve doğal gaz sıkıntısı yarattılar. Şimdi Ford yönetimi petrol, kömür ve elektrik kumpanyalarının kasalarına yeniden milyarlarca dolar «katmak» üzere, memlekette gerekli enerji ürünlerinin sağlanmasında sürekli güçlük ve sınırlamalar yaratmaya çalışıyor.

Şimdiki bunalım, Amerikan işçilerine, sanayi bakımından gelişmiş kapitalist ülkelerindeki işçilere indirdiği darbenin daha ağırlığını indirdi. Bu, ABD'de büyük sendika birlikleri önderlerinin teslimiyetçi politikalarının ve işçilerin yığınsal politik örgütten yoksunluklarının bir sonucudur. Bundan ötürü, Amerikan emekçileri enflasyon koşullarında ücret artırımını uğrunda ve toplu işçi çıkarmalara karşı savaş için daha az olanaklara sahip bulunuyor ve işlerini kaybetme halinde daha az ödenti alıyorlar. Amerikan işçileri, hükümetin, yoksulluk ve işsizlik yardımlarını kısıtlamasına engel olamadılar. Para, yiyecek vb. yardımlarını öngören hükümet programı da budanarak kuşa döndürüldü. Bu amaçlarla yapılan harcamaların tutarı değil, gereksemelerin ve fiyatların artması yüzünden yardımın gerçek değeri azaldı.

Böylelikle bunalım onmilyonlarca insana büyük acılar getirdi. Açlık yalnız güneydeki geleneksel yetersiz beslenme bölgeleri için değil, kuze-yin büyük kentleri için de olağan bir hal aldı. Yüzbinlerce aile, çoğu kez

% 50 ve daha da fazla artırılan elektrik ücretlerini ödeyemediklerinden karanlıkta kaldılar. Çoğu aileler akaryakıt bulamaz oldular; bazı yok-sullar da soğuktan dondular ve soğuktan hastalanarak kırılıp gittiler.

Şimdiki bunalım memleketin siyah derili ahalisi üzerinde bir balyoz etkisi yaptı. Daha bunalımın patlak vermesinden önce, Nikson yönetiminin ırkçı politikası, işverenleri ve bankerleri zencilere ekonomik ayırım uygulamasında daha ileri gitmeye teşvik ediyordu. Siyah ve beyaz ailelerin gelirleri arasındaki orantı 1970'te % 61,3'den 1973'te % 57,7'ye düştü. (1) Ne var ki, zenci ailelerinin zaman zaman ödemek zorunda kaldıkları daha yüksek fiyatlar gözönüne alınacak olursa, zenci ahali arasında adam başına düşen reel gelirin 1973'te beyazların gelirlerinin ancak % 45'ini teşkil ettiği görülmektedir.

Başkan Ford, örneğin Boston'da günler boyunca zenci öğrencilere saldıran kırım ve yağma kuduzu beyazların azıtmalarını dizginlemeye yanaşmamakla, Nikson'un ırkçı politikasını sürdürmek niyetinde olduğunu göstermiş bulunuyor. Başkan Ford bu insan kırımı saldırılarını suçlamaya bile zahmet etmedi. 1972 yılında işe alınmada eşit olanakları öngören ve siyah işçilere ayrımlı işlem yapılmasına son verilmesi çağrısını içeren kanunun kabulünden sonra Yüksek Mahkeme'nin aldığı kararlar esas itibariyle yerine getirilmedi. Bazı büyük sendika birliklerinde, yöneticiler, ırkçı politikanın gerçekleştirilmesi için işverenlerle aktif bir işbirliği yapıyorlardı.

Bu koşullarda kapitalistler siyah işçilere yönelik «ayır buyur» politikasını elbette hiç bir engelle karşılaşmadan yürütebilirlerdi. Bu politika «zenciyi işe en sonra al, işten en önce çıkar» tutumunu ana prensip edinmişti. Aynı zamanda geçmişte de ayrımlı işlem görmüş olan zenci işçilere karşı «kıdem ayrıcalığı sistemi» uygulanmaktadır. Öyle ki, bir işletmede eğer işçilerin dörtte biri veya yarısı işten çıkarılacaksa, bunların daima üç çeyreği yada daha fazlası zencilerden oluyordu. Böylece bir hayli kalabalık zenci toplulukları güvenilir bir gelir kaynağından yoksun bırakılıyordu.

1974 yılında işsizlik beyaz işçiler arasında % 2, zenci ve diğer renkli derili işçiler arasında % 4,2 oranında arttı; toplam olarak da beyaz işçiler arasındaki işsizliğin iki mislisini, yani % 12,8'i buldu. Sacede zenciler arasındaki işsizlik % 13,3'e çıktı. 1973 Aralık ayından 1974 Aralık ayına kadar, 16-19 yaşlarındaki, «siyah ve diğer renkli derili gençlik» arasında işsizlik % 28,7'den % 37,8'e çıktı. (2)

(1) U. S. Dept. of Commerce, «Current Population Reports», p. 60, No. 93, Table 1, p. 4, p. 23, No. 46, Table 7, p. 17.

(2) U. S. Dept. of Labor, Release, «The Employment Situation», December 1974, Table A-1.

Geçen yıl şiddetlenen enflasyon şunları açıkça gösterdi: Tekellerin egemenliği o kadar güçlenmiştir ki, daha önceleri suni fiyat yükselişlerine karşı etkili olabilen sınırlamalar artık işlemez olmuştur. Çiftçilerin ürünlerini sattıkları fiyatlarla tüketicilerin alım fiyatları arasındaki ayırım hiç bir zaman bu kadar çabuk büyümemiştir. Tüketim malları üreten tekeller, bir yandan üretimi kısıtlıyarak ve işçileri yığınla sokağa atarak, fiyatları hiç bir zaman böyle kaba ve küstahça artırmış değildirlir. Federal daireler, belediye hizmetleri üreticilerinin artırılmasına izin verirken hiç bir zaman böylesine «cömert» davranmamışlardır. Bir yıl içinde sanayi hammadde fiyatları % 17 düşmüş ⁽³⁾, yapım sanayiinde ve perakende ticarete kazançlar ise görülmedik ölçüleri bulmuştur.

Böylece eşine rastlanmadık bir durum ortaya çıkmakta, yani üretim azalırken, tekellerin kazançları alabildiğine artmaktadır. Bu artış (gelir vergisi ödemesine kadar) 1973 dördüncü üç aylığında % 28'i, yada 122,7 milyar dolar, 1974'ün üçüncü üç aylığındaysa 157 milyar dolara varmıştır. ⁽⁴⁾

Geçen yılın sonunda bunalımın alabildiğine keskinleşmesi, ne de olsa, tekellerin kazançlarının bir yere kadar azalmasına sebep oldu. Tek tek korporasyonlarla iş çevreleri arasında kazanç dağılımında görülen olağanüstü düzensizlik, artı-değerin gitgide daha büyük bölümünün krediler üzerinden faiz biçimi altında bankalar tarafından benimsenmesi, bu yıl kaçınılmaz bir iflâşlar dalgasının kabarmasına, nice fabrika ve mağazanın birbiri ardınca kapatılması, bir bölüm işletmelerin ister istemez ötekiler tarafından yutulması furiasının alıp yürümesine yol açtı. Patronlar, kâr oranlarının azalmasını önleme çabaları içinde, emek yegînlüğünü (çalışma hızı ve şiddeti) insafsızca artırıyor, bunu yaparken de, işlerini yitirmekten korkan ve sendikalardan da yeterince destek görmeyen işçilerin kayda değer bir direnişiyle karşılaşmıyorlardı. Bu durum topluca işten çıkarmaların ve işsizliğin artması sonucunu doğurdu. Yalnız 1975 yılı Ocak ayının ilk haftasında, rekor sayıda işçi 970 bin) ilk olarak işlerini yitirdiler ve işsizlik yardımı servislerine başvurdular. Bu gidişle, bütün çalışanların yarısından çoğu bu yıl içinde işsiz kalabilirlerdi. Belediye daireleri de birçok hizmetli ve memura yol vermeye başlıyorlar. Bu olgu geniş ölçüler alırsa, çok ciddi sonuçlar doğurabilir. Zira geçmişte bürokratik cihazın boyuna büyümesi, emekçilerin vergi yükünü ağırlaştırırken, bir yandan da ekonomik bunalımlar sırasında genel satınalma gücünün düşmesini yumuşatan kendine özgü bir çeşit «tampon» yaratıyordu.

Bunalımlar kompleksiyle savaşta devlet-tekel kapitalizminin güttüğü politika büyük ikircimlere açık bir karakter taşıyor ve tek tek sorunlarda yönetici sınıf arasında alabildiğine sert anlaşmazlık ve çatışmalar do-

⁽³⁾ «Business Week», January 20, 1975, p. 2.

⁽⁴⁾ «Survey of Current Business», December 1974, Table 6, p. 13.

ğuruyor. Daha 1974 yılı Ekim'inde, Başkan Ford, sosyal yardım programlarının kısıtlanması, kredilerin kısıtlanması vb. suretiyle «enflasyonla savaşı birincil ödev sayıyordu. Ford, «düşüş»ü yumuşatma veya durdurma yolunda tedbirler almak şöyle dursun, önce «düşüş»ün varlığını bile kabule yanaşmıyordu. Ama bunalımın keskin safhasının başlamasıyla, «düşüşle savaş» sorunu tezelden ön plâna alınırverdi. Ne var ki, gerçekte savaş enflasyona ve düşüşe karşı değil, tekelci sermayenin çıkarlarını koruma düşüncesiyle, işçi sınıfına ve ezilen halk zümrelerine karşı yönetildi. Bu savaşın taktiği bunalımın çeşitli belirtilerinin baskısı altında boyuna değişiyordu.

Durumun tekelci sermaye yöneticileri tarafından enine boyuna görü-şülmesinden sonra, hükümet politikasının merkezine, enflasyon ve üretim fazlası değil, ABD emperyalizminin uluslararası ekonomik mevzilerindeki bunalım, emperyalistler tarafından tersyüz yorumlanarak «enerji bunalımı» adı verilen yeni-sömürgecilik bunalımı alındı. Başkan Ford, «Memleketin durumu» hakkında bu defaki yıllık mesajının esas bölümünü «enerji programı»na hasretti. «New York Times» gazetesi, bu programın temel yargılarının ve kabul edilmesi yönünde Başkan Ford'un gösterdiği ısrarlı çabanın, ekonomik düşüncelerinden çok, dış politik düşüncelerden doğduğunu belirtti. Aynı gazete, Dışişleri Bakanının gerek bu programın genel karakteri, gerekse bazı somut yanları üzerinde kesin bir etki yarattığını yazdı.

Ford hükümeti, parasal oligarşinin en gerici ve saldırgan çevrelerinin iradesini yerine getirerek, petrol ihraç eden ülkelerle, öncelikle Arap ülkeleriyle cepheleşme politikasını kendi ekonomi programının ana çizgisi haline getirdi. Birleşik Amerika, petrolün millileştirilmesine, petrol veren ülkelerin bunun işlenmesi ve dağılımı üzerinde kontrol sağlama çabalarına, birçok tüketici ülkenin kendi petrol politikasını bağımsız olarak belirleme denemelerine karşı geliyor. Ve bütün bunları ABD emperyalizmi, kendi petrol tekellerinin muazzam kazançlarına ve son çözümde de çok-uluslu konsernlerin tüm denizaşırı imparatorluğunun çıkarlarına ket vurabilecek ciddi bir tehlike sayıyor (bu çokuluslu konserler Amerikan sermayesinin elinde bulunuyor ve yıllık alışverişleri tutarı 300 milyar dolara ulaşıyor).

Petrol ihraç eden ülkelerle cepheleşme politikası gütmekle, ABD emperyalizmi, kendisi için tehlikeli bir düşman saydığı ulusal kurtuluş hareketini vurmak istemektedir. Arapları başlıca düşman olarak karşısına alan Amerikan emperyalizmi, İsrail'in yürüttüğü işgal ve yayılma harpleri için destek kazanma peşindedir. Birleşik Amerikada tekelci sermayenin siyozizm yanlısı etkili çevreleri böyle bir dış politika doğrultusunun en tutkulu savunucuları rolünü oynuyorlar. Bunların yardakçıları, en önemli yerleri yalnız Rokfeller ailesinin çıkarlarını temsil edenlere bırakarak, Ford hükümetinin kilit noktalarında görev alıyorlar.

Bu politikanın askersel yanı, Ford ve Kissinger'in petrol üreten ülkelere silâhlı müdahalede bulunma olasılığı korkutmacalarında, Hint Okyanusunda ve İran Körfezinde eskisinden daha büyük bir ısrarla askersel üsler edinme plânlarında kendini gösteriyor. Politik alanda, bu strateji, petrol ihraç eden ülkelere karşı bir emperyalist devletler tekcephesi meydana getirme ve yeni-sömürgeci akınlarını hızlandıran ABD'nin içine düştüğü izole duruma son verme yolundaki ısrarlı, fakat boşuna çabalarda ifadesini buluyor.

Ekonomi politikası harbe doğru yön almaktadır. 1976 yılı askeri bütçenin bu yılki askeri harcamaları 16 milyar dolar aşacağı sanılıyor. ABD tarihi barış zamanında böyle bir askeri bütçe tanımıyor. Şimdi NATO ve bazı Yakın-Doğu ülkelerine silâh satma plânlarını desteklemek üzere korkunç bir kampanya açılmış bulunuyor.

«Bağımsızlık tasarısı» adı verilen hükümet plânı, ABD'nin başlıca çabalarının, iç enerji kaynakları gelişmesini teşvik suretiyle, petrol ithalini yavaş yavaş azaltmayı öngörüyor. Bu amaçla, yönetici sınıf, güya ABD'nin bağımsızlığını tehdit eden tehlikenin giderilmesi için, halkı fedakârlıklara katlanmaya çağırıyor. Petrol tekellerine ve diğer tekellere gelince, bu tasarısı onlar için, iç enerji kaynaklarını geliştirme etmeni olmak üzere, milyarlarca dolar karşılıksız yardımı öngörüyor. Özcesi, Başkan Ford, ithal edilen ve memleket içinde işlenen petrole büyük vergiler koymayı, petrol ve maden kömürü tekellerine yeğın bir işletmecilik için devlet topraklarını peşkeş çekerek, petrol ürünleri ve doğal gaz fiyatlarındaki bütün sınırlamaları kaldırmayı düşünüyor. Eğer plâna petrol ithali dolaysız sınırlamaları katılmıyacak olursa bunu Ford kabul edilmez buluyor, bu plânda memleket gerekmesini iç kaynaklardan sağlamaya geçişi teşvik edebilecek her hangi bir şey bulamıyacaktır. Buna karşılık, tekellerin kazançları adına halka fedakârlıklar dayatma bakımından böyle bir plânın etkinliği elbette söz götürmez olacaktır. Kongre'deki uzmanlar, öngörülen tedbirlerin hayata geçirilmesinin yılda 50 milyar dolar tutarında bir pahalılaşmaya sebep olacağını hesaplıyorlar. ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri Güs Hol, bu plânın da, tüm «enerji bunalımı»nın da «tekellerin elde edebileceği en büyük kazanç» ⁽⁵⁾ olduğunu söylemekle isabetli bir tanımlama yapmış oluyor. Kongre'deki çoğu demokratlar, Başkan Ford'un programının bazı ayrıntılarına karşı çıkmakla beraber, esas hedeflerini kabul ediyor, üstelik petrol ihraç eden Arap ülkelere Başkan'dan daha büyük bir öfkeyle dış biliyorlar. AFL-CIO'nun önderi, kaşarlı şovınist George Meany de aynı tutumu benimsiyor.

Başkan Ford, kişisel gelir vergisinin 16 milyar dolar azaltılmasını öneriyor (bu ayrıcalığın da, önemli bir bölümüyle, zengin vergi yükümlülerinin işine yarıyacağı söz götürmez). Başkanın bu jesti, bunalım koşul-

(5) «Daiy World», January 23, 1975.

larında halkın gelirlerinin büyük ölçüde azalması karşısında aldığı biricik karşı-tedbirdir. Fakat Başkan Ford'un önerdiği petrol ürünleri fiyatları artırımını, halk için, gelir vergisi indiriminden kazanacağından çok daha büyük bir yekûn tutacaktır. Öte yandan Başkan, işsizlere iş verilmesi için, yoksullara, ihtiyarlara, bütün işsizlik ve enflasyon kurbanlarına yardımda bulunulması için, hükümet programlarının genişletilmesine şiddetle itiraz ediyor. Bundan başka, artık elde bulunan programları da kısıtlıyor ve bunların kanun yoluyla daha çok sınırlandırmasını Kongrenin onaylamasını sağlamaya çalışıyor. Ne var ki, Başkan Ford, büyük tekellerin vergilerinin bir yere kadar indirilmesini önermeyi de unutmuyor. Vergi indirimleri, büyük vurgunları besleyen karşılıksız yardımlar ve askersel harcama artışları, hükümetin hesaplarına göre, devlet bütçesinde akıllara durgunluk verecek kadar büyük bir açık meydana getirecek, gelecek yılda bütçe açığı 50 milyar doları bulacaktır.

Kısacası, hükümetin programı, enflasyonun hızlanmasına ve durgunluğun daha da yoğunlaşmasına yardım edecektir. Bu programın, bundan böyle daha büyük kâr oranı ve daha büyük sermaye yatırımları temeli üzerinde ekonominin canlanmasına yol açıp açmayacağını, yığınların tüketim düzeyinin günden güne düşmesi koşullarında söylemek zordur. ⁽⁶⁾

Memlekette bunalımın kötücül sonuçlarına karşı yığinsal bir savaş geliyor. «Enflasyona ve işsizliğe karşı ulusal koalisyon» 1974 Kasımında 40 kadar kentte gösteriler düzenledi. Bu gösterilere katılanlar, fiyatların 1970'deki düzeye kadar indirilmesini ve işsizlere iş verilmesini istediler. Bu örgüt, aynı zamanda bazı istekleri saptayan bir dilekçeye imza toplamak üzere yığinsal bir kampanya açtı ve bu kampanya ile daha geniş bir destek kazandı. Şimdi aynı örgüt Nisan ayında Vaşington'da gösteriler tertiplemeye hazırlanıyor. Birleşik Amerika başkentine, omuzlarına bunalımın yüklediği yükün hafifletilmesini isteyen yığınla emekçi ulaşıyor. Ticaret işçileri sendikaları, otomobil ve uçak sanayii işçilerinin

(6) Burjuvazi, Ford'un hükümet programının sınıfsal karakterini övmekle beraber, onun içsel çelişkenliğini de görüyor. Bu sınıfın her katmanı, hükümet programında kendi zararına bir şey buluyor. Maliye gözlemcisi John Gerriti bununla ilgili olarak şunları yazıyor: «Halkın bütün katlarının, belki yalnız petrol ve gaz sanayii hariç olmak üzere, bütün ekonomik kollarının, getirilen vergi ve tarife değişikliği plânlarına kesinlikle itiraz ettiklerini başkan Ford bilmiyor mu acaba? Petrole ve gaza konulan büyük vergi ve gümrükler daha yüksek fiyatlar doğuracaktır. Bu da ağır bir yük olarak aile bütçeleri üzerine çökecek, sanayi mamulleri üretimi harcamalarını artıracak ve enflasyon ateşini daha da körüklüyecektir... Cumhurbaşkanı ile Kongre arasında uzlaşmaz zıtlık, yeni yeni sorunları kapsıyarak, özellikle yiyecek-giyecek, ve diğer sosyal yardımlar programlarını kısıtlayacak tedbirler alıp Güney Viyetnama yardımda bulunma niyetleriyle ilgili olarak daha da büyüdükçe, bizim Başkan âdeta hep aynı yönde politik unutulmaya gömülme yönünde bileet almak için çırpınır görünmektedir.» (Money Manager, January 27, 1975, pp. 1, 57).

sendika birliği ve bazı zenci örgütlerince ve aynı zamanda Viyetnama müdahalenin kesilmesi için, askersel kredilerin halk gereksemelerini gidermeye harcanması için savaşıan barışseverler tarafından örgütlenen çeşitli gösteriler özellikle çokşun ve etkili oldu.

İşsizlik yardımı listelerine yazılmak ve yardım alabilmek için saatlerce kuyruklarda beklemek zorunda kalanlar arasında da etkili bir ajitasyon eylemi yürütüldü. Sendikaların sıra üyeleri ve ilerici sendika önderleri, taşrada, yığınlar arasında eyleme geçtiler. İşçi hareketinin, Amerikan zencilerini kurtarma hareketinin bazı birlikleri ve Kongreden 20–30 kadar üye, «İşe alınmada eşit olanaklar ve tam istihdam kanunu – 1976» adıyla bilinen Hokins kanun tasarısının kabulü için ortak savaş yürütmeye başladılar.

Komünist Partisi şu esas ödevleri ortaya koyuyor:

- Çiftçilerin ürettiklerinin dışında, bütün malların fiyatlarında % 20 indirim sağlanması;
- Bütün Amerikalılar için yeterince beslenme olanakları yaratılması;
- Bütün işsizlere sendika tarifeleri gereğince iş verilmesi; toplu konutlarda herkese ev, sağlık yardımı, öğrenim, besin ve halen milyonlarca kişinin yoksun olduğu diğer her şeyin sağlanması;
- Siyah derili Amerikalılar ve diğer ezilen halk zümreleri için işe alınmada bir an önce eşitlik koşulları, eşit ücret sağlanması;
- Yıllık geliri 25 bin doları geçmeyen ailelerin bütün vergilerden bağışık tutulması;
- Zenginlere ve tekellere hertürlü devlet yardımının kesilmesi; vergi kaçakçılığına elveren bütün açık kapıların kapatılması;
- Askeri bütçesinin büyük ölçüde azaltılması;
- Enerji üretimi sanayiinin millileştirilmesi ve demokratik kontrol altına alınması;
- Sovyetler Birliğine, bütün diğer sosyalist ülkelere ve gelişme halindeki ülkelere karşı, ticaret ve kredi alanında hertürlü ayırıma son verilmesi ...

Partimiz bu ekonomik istemlerin yanı sıra, Yakın-Dağuda, Viyetnamda barış çağrıları, silâhsızlanma için savaş çağrıları ile anti-emperyalist sloganlar da ileri sürmüş bulunuyor.

ABD'nin ekonomik durumu haklı endişeler uyandırıyor. Burjuva ekonomistlerinin ve bu arada hükümetin kanısını yansıtanların demeçlerinde karamsarlık havası gitgide daha kuvvetle hisediliyor. «Fortune» dergisi, 1975 yılı ilk yarısında sanayi üretimi endeksinin «5–6 puan daha» düşeceğini, yılın ortasında «en alt sınırına» ineceğini haber veriyor. (7)

(7) «Fortune», January 1975, p. 9.

İşsizliğin en az % 8–10'u bulacağı tahmin ediliyor. «Business Week» dergisine göre, bu «son yirmibeş yılda görülen en derin ve sürekli gerileme»dir; bunun içinde bulunduğumuz keskin safhası «ümitsizlik uyandırmaktadır, zira herşey süratle başaşağı gitmektedir». Dergi şöyle devam ediyor: «Gerçekte bu düşüşün 1975'in ikinci yarısından önce duracağı ümidi yoktur ve giderek, daha sonra her olası canlanma da işsizlik düzeyinde düşüşün başlamasına yetmiyecek kadar zayıf ve eksik» olacaktır. ⁽⁸⁾

Beklenen odur ki, önümüzdeki yıllarda derlenip toparlanma gayet yavaş ve bölüm bölüm olacaktır. ABD Kongresi Ekonomi Karma Komisyonu'nun yargılarına göre, işsizliğin yüksek düzeyi «herhalde bu onyılin sonuna kadar memlekette ağır basan etken olacaktır. ⁽⁹⁾

1975 yılı başında üretim gerilemesinin ilk darbeleri, donatım ve araç yapımı sanayiinde, aynı zamanda çelik-döküm ve kimya sanyiiinde hissedildi. Bu kollarda üretimin önemli derecede azalması, tüketim malları üretiminde (büyük rezervlerin azalması sonucu olarak bu malların üretimini kararlı bir ölçüde canlandırma temeli meydana geldiği zaman) sağlanacak olası bir artışın etkisini sifira indirecektir.

Birleşik Amerikanın en gerici çevreleri «soğuk harp» zamanındaki anti-sovyetik politikayı diriltmeye çalışarak, Çekoslovakya ile ticareti baltalamak için özel engeller yarattılar ve sosyalist ülkelerle ticareti güçleştirmek üzere diğer bazı yasama ve yönetim tedbirleri aldılar. Petrole ambargo konulduğu taktirde harp açabileceği tehdidinde bulunan Amerikan emperyalizmi, 14 yıldır Küba'ya, Demokratik Viyetnamla ve Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'yle ticarete koyduğu ambargoyu sürdürmektedir. Bu politika yüzündendir ki, ABD, en perspektifli olan ve süratle büyüyen sosyalist ülkeler pazarlarında Batı Avrupa ve Japon sanayicileriyle rekabet mücadelesini kaybetmektedir. ABD resmi çevrelerinin, petrol ihraç eden ve geniş ekonomik gelişme programlarıyla çalışan ülkelere karşı düşmanca tutumu, memleketi onmilyonlarca dolarlık olası alışverişin önemli bir bölümünden yoksun etmektedir.

Sanayide üretim artışı görülen biricik kol (silâh üretimi kolu), tahminlere göre, en yakın gelecekte sivil ekonomi kollarında işsiz kalacak olan işçilerin ancak onda birini yutabilecek durumdadır.

ABD emperyalizminin politikası doları daha da zayıflatmakta ve onun diğer güçlü dünya dövizlerine oranla gerçek devalüasyonunu artırmaktadır.

Eğer gerçekten yeni bir harpler dönemi başlayacak ve hele bu harplere şu veya bu biçimde ABD silâhlı güçleri de katılacak olursa, ekonomik

⁽⁸⁾ «Business Week», February 3, 1975, p. 66.

⁽⁹⁾ «The Wall Street Journal», January 29, 1975.

gelişmeyi, artık barış döneminde çevrimin gidişini koşullıyanlardan daha güçlü olan etkenler belirliyecektir. Böyle bir olanaktan başka, ekonomik bunalımın bu keskin safhasından sonra sürekli ve derin bir gerilemenin başlaması olanağı da gözönünde bulundurulmalıdır. Esasen, parasal durum ve ilişkilerdeki gerilim ve dolar krizinin yeniden şiddetlenmesi, 1975'in her hangi bir döneminde üretimde eşitlenme sağlansa bile, arkasından yine yeni bir düşüşün başlayacağını ve ekonomik çevrim halkasında çizginin alt sınırı bulacağını kestirmeye olanak vermektedir.

Ekonomi ile politika arasındaki etkileşme, gelecek olayların gidişini belirliyecek, bununla beraber, emekçilerin yükselmesi kaçınılmaz yığınsal mücadelesinin örgüt yönü ve doğru yönelimi ön plânda bir rol oynıyacaktır.

Doğaldır ki, çevrimsel kriz ve onun yerini alacak olan gerileme ergeç son bulacaktır. Ekonomide yeni bir canlanma dönemi, belki de bir bum (sansasyon, gürültü) dönemi başlayacaktır. Fakat ekonomik gelişmenin uzun vadeli tempolarının azalması, son çevrimde kendini apaçık gösteren bu azalış, daha önemli ölçüler alacak; istihdam azalışı yönündeki sürekli eğilim de güçlenecektir. Dünya ticaretinde Amerikan emperyalizminin daha çok gerilemesi zorunluğu hasıl olacak, çokuluslu konsernlerin yatırım durumları zayıflamaya devam edecektir. Ford ve Kissincer «soğuk harp» döneminden kalma bir efsane olan «Amerikan dünya önderliği»yle öğünüyorlar. Fakat bu «önderlik» gitgide daha çok zayıflayacak, öteki kapitalist ülkeler kendi dış politika ve ticaretlerinde doların ve Amerikan finans sermayesinin dünyadaki rolünün azalmasına yönelik çok daha aktif bağımsızlık çizgisinden yürüyeceklerdir.

Birleşik Amerikada egemen olan sömürü ve ırkçılık sistemi, kapitalizmin genel bunalımının ekonomik çelişkilerini çözebilecek durumda değildir. Birleşik Amerikaya, sağlam bir halk ekonomisi yaratabilmesi için, sosyalizm her zamankinden daha çok gereklidir. Şimdiyse, emekçiler, ancak Komünist Partisinin programı, aynı zamanda öteki ilerici işçi ve halk örgütü ve hareketlerinin istekleri temeli üzerinde bir yığın savaşı yürüterek, ekonomik bunalımların yıkıcı sonuçlarına karşı kendilerini savunabilir ve emperyalistlere haklarını kabul ettirmede ciddi başarılarla ulaşabilirler.

Leninizm ve devrimci utkunun güçlenmesi sorunu

Konstantin Zarodov

Tarih bilimleri doktoru (SSCB)

İktidar sorunu, devrimin ana sorunu olarak, daha doğrudan doğruya politik çarpışmalar içinde çözümlenmeden önce, Marksist-Leninistlerin teorik düşüncesini daima üzerine çekmiştir. Onlar bu sorunu ele alırken, sosyalist devrime ilişkin Leninin fikirlerine, bilimsel olarak temellendirilen ve zamanın yoklamasından geçmiş olan fikirlere dayanıyorlar. Ve özellikle, Leninci teorinin, devrimin genel olgunlaşma koşullarına, devrim durumunun ortaya çıkması ve bunun devlet egemenliğini ele geçirme adına proietarya tarafından kullanılmasına ilişkin bölümleri üzerinde büyük bir dikkatle dururlar. Öte yandan, kanımızca, bilimsel yapıt ve yayınlarda, emekçilerin utkusunun pekişmesiyle, devrimin «ertesı günü»nün ödevleriyle ilişkili problemlerin işlenmesine Lenin'in yaptığı katkının alanca zenginliği her zaman gereken ölçüde dikkate alınmıyor. Oysa emekçilerin utkusunun pekişmesi ve «ertesı günü»nün ödevleri, sosyalist devrim teorisinin en önemli ve nispeten müstakil bileşik bir bölümüdür. Bu dönemde komünist partisi yeni bir nitelikte, diğer devrimci, demokratik güçlerle sıkı bir işbirliği halinde bütün toplumun işlerini yöneten iktidar partisi olarak belirir. Bu dönem ve komünist partisinin bu yeni nitelikte belirişi, yığınların gözünde, en etkili yaklama, partinin sosyalist iktidar mekanizmi ve işlevinin özlüğüne ilişkin teorik hükümlerinin, iktidara gelmeden önceki bildirilerinin ve yığınlara verdiği vaatlerin pratikte yoklanmasıdır.

Doğaldır ki, bu konuya ilişkin problemlerin bir dergi yazısı çerçevesinde topyekûn tahlili alanaksızdır. Bundan ötürü, sadece zamanımız için önemli bazı sorunlara, praletaryanın iktidarı ele geçirmesinden sonraki ilk günlerde, aylarda (belki de yıllarda) utkunun pekiştirilmesine ilişkin sorunlara değinmek isteyoruz. Biz bunları Bolşevik Partisinin, bütün ilerici insanlığın bugünlerde 105. doğum yıldönümünü andığı V. İ. Lenin'in partisinin somut deneyim kesintisinden geçirerek ele almaya çalışacağız. Böyle bir yaklaşım da herhalde tamamiyle doğrudur, zira Bolşevik Partisi tarihte ilk defa olarak, burjuva-demokratik devrimin sosyalist devrime yükselmesi sorunlarını, birçok memlekette bugün bile gündemde yer alan bu önemli sorunları başarıyla çözebildi. Bolşevikler ilk olarak yalnız iktidarın praletaryanın eline geçmesini gerçekleştirmekle kalmayıp, bu iktidarın tutunmasını, pekişmesini de sağlayabildiler (bu bakımdan Rusya'da Oktobr Devrimi'ne Paris Komünü öncelik eder). Bu evrensel-tarihi ödevlerin yerine getirilmesinde, açıkça çözülmemeleri halinde devrimin yarınki perspektiflerinin en azından belirsizleştiği birçok sorun ortaya çıkıyordu. Biz bunların sadece üçü üzerine dikkatinizi çekmek istiyoruz.

Birincisi: Utkunun ve devlet iktidarının tutunup pekişmesi için proletaryaya halk çoğunluğunun ⁽¹⁾ desteği gerekliyse, böyle bir çoğunluk nasıl meydana getirilebilir ve ne zaman yaratılmış sayılabilir?

İkincisi: Proletarya devrimi, diğer memleketlerdeki sosyalist devrimlerce desteklenmeyecek olursa, tutunabilir ve kazanımlarını geliştirebilir mi?

Üçüncüsü: Bir yandan sosyalist dönüşümden sonra da sömürücülerin proletaryaya kıyasla birçok büyük ve uzun süre kaçınılmazlıkla korudukları ⁽²⁾, öte yandan devrimden sonra her memlekette uzun süre varlığı devam eden (giderek ağır basan) küçük mal üretiminin, Lenin'in belirttiği gibi, sürekli ve kendiliğinden gelme olarak kapitalizmi dirilttiği gözönünde tutulursa, eski kapitalist düzenin restorasyonuna nasıl engel olunabilir?

Politik kavram olarak devrimci çoğunluk

V. İ. Lenin, daha Petrograd'da 1917 Ağustosunda yapılan seçimler sırasında oy toplamı içinde partinin payının yüzde 20'den 33'e, Moskova bölge belediye meclisleri seçimlerindeyse (Eylül) yüzde 11'den yaklaşık olarak 50'ye çıktığı koşullarda, yalnız devlet iktidarının ele geçirilmesi için değil, tutunma ve pekişmesi için de gerekli halk çoğunluğuna partinin sahip olduğunu tam bir güvenle söyleyebiliyordu. Lenin'in 1917 güzünde ortaya çıkan durum üzerindeki tahlilinde, yığınların politik psikolojisinde Bolşevikler yararına bir dönümün gerçekleştiğini gösteren bu veriler tümüyle gözönüne alınıyordu.

Ne var ki, çoğunluğun oluşturduğu, devrimi desteklemeye ve daha sonra da devrimin pekişmesini sağlamaya hazır olduğunu gösteren, bu kesin yargıya varıran kanıtlar yalnız rakamlardan ibaret değildi. Cephe-lerden, Bolşevik fikirlerinin asker yığınları arasında süratle kabul görüp benimsendiğini gösteren haberler geliyordu. Bütün Rusya'da köy sovyetlerinin büyük bölümü, o zaman es-er'lerin ve menşeviklerin dayattıkları burjuva partileriyle hükümet koalisyonuna karşı çıktı, yani bu sorunda Bolşeviklerin tutumunu takındı. Rusya'nın ortasında, devrimin bildirilerle, yada oylamayla değil, eylemde desteklenmesi anlamına gelen bir köylü ayaklanması oluşuyordu. Bütün bunlar, durum üzerinde Lenin'in yaptığı

(1) Bu problem yazıda yalnız devrimci kazanımları pekiştirme açısından çözümleniyor. Geniş emekçi yığınlarını Ekim Sosyalist Devrimi'nden yana çekmek, bu maksatla bütün sol ve demokratik parti ve güçler arasında bir tekcephe meydana getirme sorunları, yazar tarafından «Büyük Ekim ve tekcephe sorunu» başlıklı yazıda daha geniş planda ele alınıyor (Bak: «Barış ve Sosyalizm Problemleri» («Yeni Çağ») dergisi, sayı 10, 1973, s. 797-811.

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 37, s. 263.

değerlemede, halkın devrimci çoğunluğu kavramını, aritmetik olmaktan önce politik olan kavramı meydana getiriyordu.

V. İ. Lenin, «bütün memlekette Bolşevik Partisinin oyların tam yarısından bir fazlasını kazanacağı kendilerine temin edilmeden» ve «reel devrim durumunu zerrece hesaba katmaksızın», devrimci çoğunluğun oluşumunu kabul etmek istemiyen politikacıları eleştirdi. Lenin şöyle diyordu: «Tarih, hiç bir zaman ve hiç bir devrimde bu gibi teminatı vermiş değildir ve kesinlikle verebilecek durumda da değildir.»⁽³⁾ Hem acaba, genellikle seçim sandığı (sermayenin mutlak egemenliği altındaki toplumun koşulları gözönüne alınacak olursa), halk çoğunluğu gerçek iradesini belirlemenin en iyi ve daima en sağlam aracı mıdır? Ve burjuvazinin belirli koşullarda kabul ettiği demokrasi biçimlerinin bunlar artık kendisine hizmet etmez olduğu zaman da bu uygulamalarına göz yumacağı (ikinci Enternasyonal reformist liderlerinin umdukları gibi) ümit edilebilir mi?

Bolşevik Partisi, gerekseme oldukça çeşitli seçim kampanyalarına katılmaktan geri durmadan, oylama sonuçlarını titizlikle tahlil ederek ve dikkate alarak, aynı zamanda işçi sınıfının iktidar savaşında ileri eylemlere geçmesi sırasında oluşan, hem iktidarın ele geçirilmesi, hem de tutunup pekişmesi için gerekli olan o sağlam, savaşkan, devrimci çoğunluğun hiç bir seçim kampanyasıyla (en aktif seçim kampanyasıyla bile) sağlanamayacağını hesaba katıyordu. Ve 1917 yılı olaylarının bütün akışı bunun böyle olduğunu doğruluyordu. Özellikle, 1917 yılında (Temmuz sonunda ve Ağustosun ilk günlerinde) yapılan partinin VI. Kongresinden sonra devrimci güçlerde süratli bir gelişme başladı. Bolşeviklerin proletaryayı, köylüleri, askerleri ve bütün ezilenlerin kendi bayrakları altında toplanarak sermayeye karşı hücumla geçmeye çağırdıkları bu kongrenin kararları, aynı zamanda büyük ölçüde örgütsel ve politik çalışmalar, devrimci ajitasyonun kat kat artırılması, halk içinde Bolşeviklerin yandaşları sayısının hızla çoğalmasına, parti saflarının dolgunlaşmasına olanak verdi. ⁽⁴⁾

Oktobr Devrimi'nin' arifesinde, Lenin'i ve Bolşevikleri «iradecilik»le suçlayan, onların halk çoğunluğu iradesine karşı hareket ettiklerini savlıyanlar az değildi. Öyle ki, gericilik ve uzlaşıcılar, Bolşevik Partisine (kıskırtı niteliğinde) «hadi, iktidarı aliver» çağrılarında bile bulunuyorlardı. Bunun arkasında, devlet yönetimini ele alacak olan işçi hükümetinin halktan yeterince destek göremeyeceği ve çabucak çökeceği hesapları yatıyordu. Böyle bir başarısızlık da, statükonun yeniden canlandırılmasından başka, en kötücül belirtileriyle gericiliğin gerçek bayramı demek

(3) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 34, s. 399.

(4) Oktobr Ayaklanmasına doğru partinin 350 bin üyesinin 100 bini RSDİP (Bolşevikler)'nin VI. Kongresinden sonra saflara girmişlerdi.

oluyordu. ⁽⁵⁾ (Hemen ekliyelim ki bu metot daha sonra burjuvazl tarafından başka memleketlerde uygulandı.)

Bolşevikler, yığınların çoğunluğunun kendilerinden yana olduğunu (politik anlamıyla çoğunluk) açıkça tespit ettikten sonra silâhlı ayaklanmaya geçtiler. Bu devrimci çoğunluk, hem bizzat Oktobr Devrimi'nin başarısını, hem de Rus gericiliğinin ve uluslararası gericiliğin bütün güçlerinin çulandıkları ilk zorlu aylarda Sovyet iktidarının tutunmasını sağladı.

1919 yılı sonunda, Lenin, Bolşeviklerin utkusunun koşulları ve nedenleri sorununa tekrar dönerek, Oktobr günlerinde proletaryanın ezici çoğunluğunun, ordunun hemen hemen yarısının onlardan yana çıkmasının, başkentte ve merkeze yakın ordu cephelerinde bu güçlerin ağır basmasının kesin bir rol oynadığına işaret ediyordu. Fakat hemen ardından da bu durumun ancak «yalnız en kısa süreli ve dayanıksız utku»yu ⁽⁶⁾ sağlayabileceğini belirtiyordu. Niçin? Bu soruya cevap verebilmek için, Lenin'in, restorasyon denemelerine karşı devrimci utkunun garantileri hakkındaki görüşünün temel yargılarına değinmemiz gerekiyor.

Lenin, daha 1906'da, devrimci kazanımların korunabileceği koşullar hakkındaki görüşlerini geliştirirken, restorasyona karşı garanti kavramını nispi ve mutlak olmak üzere ikiye ayırıyordu. Birincisinin anlamı, restorasyon olanağının kendisini ortadan kaldırmıyan, ama onu daha az olası kılan, sadece güçleştiren politik koşulların yaratılmasıydı. ⁽⁷⁾ Birinci Rus Devrimi döneminde menşeviklerle tartışmalarında, Lenin, böyle bir garantinin, gericilikle uzlaşmaya değil, sadece devrimin ardıcıl biçimde tamamlanmasına olanak verdiğini söylüyordu.

Ne var ki, sosyalist devrime yükselmeye yönelik halk devrimi için buna daha fazlası gerekti. Bu devrimin politik utkuyla sonuçlanabilmesi için tam ve mutlak garanti sağlanmalıydı. Lenin bu problemin çözümünü, toplumun sosyal-ekonomik yapısı sorunuyla, her şeyden önce bu toplumda küçük mal üreticisinin durumu ve tutumu sorunuyla sınıksız bağlı görüyordu. Ve Lenin şöyle diyordu: «Demokratik devrimin tam utkusundan sonra, küçük mülk sahibi, kaçınılmazlıkla ve hem de proletaryanın ve küçük çiftçinin ortak düşmanlarının, yani sermayecilerin, pomeşçiklerin, finans burjuvazinin vb. yıkılmalarından daha büyük bir süratle proletaryaya karşı dönecektir.» ⁽⁸⁾ Bundan ötürü, burjuva-demokratik devriminin sosyalist devrime dönüşmesi ve içeriğinin derinleşmesi halinde, buna

⁽⁵⁾ Örneğin, en önde gelen burjuva partisinin (kadetler) gazetesi şunları yazdı: «Bolşevizmden kurtulmamızın ve Bolşevizmi alt etmenin en iyi tarzı, memleketin yazgısının bir kere onun önderlerinin eline teslim edilmesi olabilir.» («Reç», 16 Eylül 1917).

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 40, s. 10.

⁽⁷⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 13, s. 16.

⁽⁸⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 12, s. 362.

küçük burjuva yığını tarafından sağlam ve sürekli bir desteğin ve dolayısıyla restorasyona karşı garantinin otomatik olarak sağlanıvereceğine elbette bel bağlanamazdı. Lenin'in, küçük mal üreticilerinin proletaryadan yana çekilmeleri, yada hiç olmazsa tarafsız hale getirilmeleri sorununu ortaya koyduktan başka, bir yandan devrimin perspektiflerini ve kazanımlarına gereken karakteri verebilecek etkenleri değerlendirerek, «restorasyona yol vermemek için Rus Devrimi'ne Rus olmıyan bir rezerv, dışardan yardım gereklidir»⁽⁹⁾ yargısına varması bundan ileri geliyordu.

Demek oluyor ki, uluslararası işçi sınıfının desteği, yada (sorun daha geniş plânda ele alınırsa) devrimin gelişmesi için gerekli uluslararası koşullar, Lenin'e göre, demokratik devrimin kazanımlarının sağlamca tutunup gelişmesine, bu devrimin sosyalist devrime dönüşmesine olanak verebilecek birincil etkeni oluştuyordu.

Öyle ki, Lenin'in eski düzenin restorasyonuna karşı devrimin garantileri hakkındaki görüşü, daha Birinci Rus Devrimi döneminde, bizim burada daha ayrıntılı olarak incelemeye geçtiğimiz iki yanıyla (iç ve uluslararası) beliriyordu. Doğal olarak, Lenin, daha sonra, Rusya'nın kendi içinde ve sınırları dışında yeni durum ve koşulların oluşmasına ve devrimci hareketin yükselmesine göre, bu görüşü tamamlıyor, geliştiriyordu. Bununla birlikte, tarihsel olaylar, sözkonusu görüşün özellikle ikinci yanı, doğrudan doğruya ilk utkusal proletarya devrimine öncelik eden yıllarda ön plâna çıkacak biçimde bir akış gösterdi. Bu uluslararası garanti nelerle bağlıydı?

*«Avrupa Birleşik Devletleri» («ABD»), ya da bir tek
ülkede sosyalizm*

Bu «Avrupa Birleşik Devletleri» adı, hele «ABD» kısaltılacak olursa, elbette okuyucunun alışık olduğu bir politik gerçeklik değildir. V. İ. Lenin, böyle bir uluslararası formasyonun, kapitalizmde ya ütopya, yada gericilik olduğunu söylüyordu. Bugünse, bu formasyon, bir bakıma, aynı zamanda hem ütopya (AET üyeli ülkeler arasında giderilmesi olanaksız ve durmadan büyüyen çelişkiler gözönüne alınırsa), hem de tehlikeli bir gericilik olarak beliriyor (zira Batı Avrupa burjuvazisi, görüş ayrılıklarına karşın, kendi sınıfsal çıkarlarını savunmak maksatıyla, ekonomik ve askersel-politik bir birlik sağlamak için büyük çabalar harcıyor).

Yazımızın konusuyle ilişkisi açısından «Avrupa Birleşik Devletleri» fikri şüphesiz ki üzerinde durulmaya değer. Bu yalnızca, sözkonusu fikrin, belirli ve karmaşık bir tarih safhasında, Avrupada 1914 yılı savaş döneminde, sosyalizmin tek ve ayrı bir memlekette üstün gelmesi olanağı so-

⁽⁹⁾ Yine orada, c. 13, s. 17.

rununun ⁽¹⁰⁾, yani sosyalist devrim teori ve pratiğinde ilkesel bir rol oynayan sorunun kesin çözümüyü bağli görünmesinden ileri gelmiyor. Bu fikir, aynı zamanda «tek», «birleşik», «demokratik», bir Batı Avrupa (Ortak Pazar temeli üzerinde) yaratılmasına ilişkin çağdaş burjuva ve küçük burjuva görüşleri ışığı altında bir tartışmanın çok güncel bir önem taşımasından ötürü de durulmaya değer. Ensonu, şunu da belirtmeliyiz ki, bugün de, kapitalist egemenlik zincirinin nerelerde yeni gedikler açılabilceğı, bunların sosyalizm yoluna koyulmaları az veya çok aynı zamana rastlıyacak tek ve ayrı ülkeler mi (Örneğın Rusya ve 1950'ler sonunda Küba gibi), yada mutlaka grup halinde ülkeler mi olacaklar (İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra görüldüğü gibi) sorunu Marksist-leninist teori ve pratikte önemli yerlerden birini tutmaktadır.

«Avrupa Birleşik Devletleri» sloganı, o zamanki Avrupa kamuoyunun en genel biçimde dolaysız demokratik emellerini yansıtıyordu. İlerici, harp alehtarı çevreler için çekici oluşu dolayısıyla, kısa zamanda Bolşevikler tarafından da benimsenmiştir. Lenin'in 1914 güzünde kaleme aldığı «Harp ve Rus sosyal-demokrasisi» başlıklı RSDİP MK Manifesti'nde, bu sloganın «Avrupada sosyal-demokrasinin en yakın politik sloganı» ⁽¹¹⁾ olması gerektiğinden söz ediliyordu. Bununla beraber, «Alman, Avusturya ve Rusya krallıkları devrim yoluyla yıkılmadıkça, bu sloganın bütün yalancı ve saçma niteliğinin açıklanması» gereğı de birtililiyordu. ⁽¹²⁾ Kıscası burjuva-demokratik devriminin (krallık rejimlerinin yıkılması anlamında) bazı istemlerine cevap veren en güncel sorun sözkonusuydu.

Şu var ki, çok geçmeden, genel demokratik karakterli böyle sınırlı bir isteğın bile, uluslararası ortak eylem biçiminde gerçekleştirilmesi gereğıyle koşullu oldukça, her ulusal devrimin kendi eylemlerinde tamamiyle diğer ülkelerdeki devrimlere bağli olması gerektiğı gibi yalnız düşünceler doğurabileceğı anlaşıldı. Bunun içindir ki, Lenin bu problem üzerinde tekrar tekrar duruyordu. «Avrupa Birleşik Devletleri hakkında» ve «Proletarya devriminin askersel programı» adlı yapıtlarında bunu etraflı biçimde çözümlüyordu.

Lenin, «Avrupa Birleşik Devletleri» fikrini sosyalist devrim şiarını gölgelediğı savıyla eleştirenlere cevap vererek, Avrupa Birleşik Devletleri yaratılması çağrısının krallıkların yıkılması koşulunu içerdığı taktirde gayet sağlıklı olduğunu belirtiyordu: «Gerçekten demokratik yönde politik dönüşümler ve hele politik devrimler, hiç bir ahvalde ve hiç bir zaman,

⁽¹⁰⁾ Bilindiğı gibi, Lenin'in Birinci Rus Devrimi yıllarında etraflı olarak işlediğı burjuva demokratik devriminin sosyalist devrime dönüşmesi hakkındaki teorisinde bu yargıya ilişkin birçok hükümler yer alıyordu.

⁽¹¹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 26, s. 21.

⁽¹²⁾ Yine orada.

sosyalist devrim şiarını ne gölgeliyebilir, ne de zayıflatabilir.» ⁽¹³⁾ Buna karşın, Lenin yine de bu Avrupa Birleşik Devletleri fikrinden kesinlikle vazgeçilmesini salık verdi. Niçin? Çünkü işin açık politik yanından başka, bir de bu demokratikleşmiş Avrupa «birleşik devletleri» temeline dayanan bir kapitalist ekonomi sorunu kalıyordu. Bu temelin korunması, politik demokrasinin başarıları ne olursa olsun, Avrupa Birleşik Devletleri'nin gericiliğe dayanak ve «Avrupada sosyalizmi elbirliğiyle boğmak üzere» ⁽¹⁴⁾ Avrupa kapitalistleri arasında bir uzlaşma olması anlamına gelebilirdi. Bu, «ABD» fikrinin yanlışlığının birinci ana nedenidir.

İkincisi, diyordu Lenin, komünistlerin sosyalizmde devletsel birlik biçimi ve uluslararası özgürlüğü ideallerine genellikle uygun düşen dünya birleşik devletleri (Avrupa değil) meydana getirme çağrısının, başlıbaşına bir şiar olarak ileri sürüldükçe, özellikle «sosyalizmin tek ve ayrı bir memlekette üstün gelmesinin olanaksızlığı gibi yanlış bir yorum doğurması» ⁽¹⁵⁾ mümkündür.

Lenin'in vardığı sonuç (başlangıçta sosyalizmin hatta tek ve ayrı bir memlekette üstün gelme olanağı), kendisinin keşfettiği kanundan, yani emperyalizmde gitgide artan ekonomik ve politik gelişme düzensizliği hakkındaki kanundan doğuyordu. Bu sorunda Lenin'in getirdiği çözüm, emperyalizm çağında emekçilerin devrimci olanaklarına ilişkin görüşlerde gerçek bir dönümü oluşturuyordu. Bu çözüm, bütün ülkeler proletaryasına «kendi» burjuvazisine karşı yürüttüğü savaşın reel olarak utkuyla sona erebileceği ve kendisinin bu utkuyu pekiştirmek için de ilkesel bakımdan yeterince güce sahip bulunduğu hakkında bilimsel temele dayanır bir güvence veriyordu. Bir yandan, devrimcilerin enerji ve girişimlerini geliştiriyor, bunu diyalektik olmıyan, tekyanlı ve dolayısıyla yanlış enternasyonalizm anlayışının bukağlarından kurtarıyordu.

En ardıcıl enternasyonalistler olan Bolşevikler için, problemi böyle anlama, olanca çabaları bütün Rusyada devrimci hareketin geliştirilmesi üzerinde toplamak için bilimsel kılavuz ödevini gördü. Şüphesiz ki, Lenin'in Ekim Ayaklanmasının hangi anda başlayacağını belirlemesine dayanak olan etkenler arasında, 1917 güzüne doğru meydana gelen somut uluslararası durum üzerinde de gereken dikkatle duruldu. Dünyada devrimci yükseliş bir gerçektir ve bu olay ayaklanmaya gayet elverişliydi. Fakat gerçekten güçlü, yığınsal, burjuvazinin bütün güçlerini kendinden yana çekebilen bir devrim Almanyada da, diğer emperyalist devletlerde de yoktu. Üstelik, ayaklanan Rusya proletaryası asıl oralardan, burjuvazinin tepeleme saldırısına buralardan uğrayabilirdi. O zaman Bolşevik Par-

⁽¹³⁾ V. İ. Lenin, *Bütün eserleri*, c. 26, s. 351.

⁽¹⁴⁾ Yine orada, s. 354.

⁽¹⁵⁾ V. İ. Lenin, *Bütün eserleri*, c. 26, s. 354.

tisi Merkez Komitesinde beliren «bekleme» taktiği yandaşları, daha yalın deyişle devrim kırıncıları özellikle bu noktaya parmak basıyorlardı. Bunlar, birtürlü kurtulamadıkları korkaklıkları içinde, gerçekte oportünist, sözde enternasyonalizmden ibaret bahaneler ardına gizleniyorlardı. «Biz her şeyden önce Batının sosyalist devrim dâvasına zarar vermiş oluyoruz»⁽¹⁶⁾, ve eğer yabancı ülkelerde proletaryanın ayaklanmasını bekler ve bunu desteklersek, gerçekte dünya devrimi dâvasını ve Rusyada üstün gelmeyi güven altına almış olacağız. Tek sözle, diyorlardı oportünistler, Rusya proletaryası iktidarı ele geçirmeye muvaffak olsa bile, bunu, ne de olsa, Batının utkusal devrimleri gerçekleşmeden pekiştiremeyecektir.

Lenin, bu görüşleri yalanlıyarak, sonrasız bekleme taktiğinin proletarya enternasyonalizmiyle hiç bir ilişkisi olmadığını inandırıcı biçimde gösterdi. Bundan ötürü, Lenin'in Oktob'ndan sonra da Avrupada bir genel devrim patlaması ümit ettiğini söyleyenler haklıdılar; ama bundan, Lenin'in Rusyada devrim ve Sovyet egemenliğinin kesin yazgısını Avrupada bir sosyal döneme bağımlı kıldığı gibi bir sonuç çıkaranlar, bununla tarihi ve Lenin'in doğrudan doğruya konuşmalarını düpedüz değiştiriyorlar demektir. ⁽¹⁷⁾ Bizler, dünya genel devrimine ulusal devrimin başarıyla gelişme koşulu ve basamağı gözüyle bakmamalı, tersine, dünya devriminin reel ilerlemesini her şeyden önce kendi devrimci utkularımızı pekiştirme ve yeni bir düzeye çıkarma beceriğinde görmeliyiz. Çünkü Lenin'in belirttiği üzere, daha Oktob'ndan çok önce, üstün gelen proletarya «kapitalistlerin elindeki üretim araçlarını ve memleketinde sosyalist üretimi örgütleyerek, diğer ülkelerin ezilen sınıflarını kendinden yana çekmek suretiyle, geri kalan kapitalist dünyaya karşı dikilebilirdi.»⁽¹⁸⁾ İşte belirli bir süre düşman kapitalist çemberi içinde kaldığı koşullarda proletaryanın utkusunu pekiştirme görüşünü geliştirmenin hareket noktası olan önkoşulları da bu yargıda yer alıyordu.

Devrimci utkuyu pekiştirmenin ulusal ve enternasyonal koşulları arasındaki bağıntı sorunu, SSCB'nin sağlamlaşmasıyla, dünya sosyalist sisteminin meydana gelmesiyle elbette yeni bir içerik kazandı. Günümüzde, sosyalist topluluk devletlerinin birleşik gücü, ulusal devrimci süreçlere dış müdahale, emperyalist müdahale olanaklarını bir hayli sınırlıyan güçlü bir etken oldu; bugün gerginliğin azaltılmasına doğru dönüşle nitelenen bütün uluslararası durum üzerinde sağaltıcı bir etken yaptı.

Bugün, yirminci yüzyılın gerek utkuya ulaşmış, gerekse ulaşmamış bütün devrimcilerden oluşan deneyin ışığı altında, her devrimci iktidarın daha kuruluşu anından itibaren, kendi varlığının tehlikeye düşmesini gö-

⁽¹⁶⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 34, s. 406.

⁽¹⁷⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 37, s. 299.

⁽¹⁸⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 26, s. 354.

ze almadan, topyekûn uluslararası işçi sınıfıyla ve her şeyden önce bu sınıfın devletsel-örgütsel birlikleriyle sıkı işbirliğini geliştirme ardıcıl çizgisinden ayrılan her hangi bir dış politika yönelimi seçmeyeceği apaçık ortadadır. Bunu böylece belirtmenin özel bir önemi vardır, zira günümüzde emperyalizm *saldırgan iç niteliğini* hiç de yitirmiş değildir; birçok memlekette faşizm ve neo-faşizm tehlikesi hâlâ vardır. Gericilik ve karşı-devrim güçleri, devrimci hareketin şu veya bu kolunu bugün de vurabilmektedir. Uluslararası işçi sınıfının yapacağı dayanışmanın, komünist hareketinde birliğin gelişme ve derinleşmesi, bu koşullar altında proletaryanın her ulusal kolunun, her kardeş partinin yürüttüğü devrimci savaşın etkinliğini bir hayli artırmaktadır.

Bununla beraber, dünyada oluşan bu temelli değişimler, günümüzde devrimci utkuyu pekiştirme dâvasında başlıca rolün iç etkenlerden dış etkenlere geçtiği anlamına gelmez. Böyle bir yargı, ulusal devrimci güçleri dağıtmaya yönelmekle bir olur. Ve böyle bir yargı, burjuva düzeninin restorasyonu tehlikesinin giderilmesinde partinin iç politikasının son çözümlündeki kesin rolüne ilişkin Leninci öğretiyile de, zamanın sınavından geçmiş olan deneyle, her şeyden önce düşman kapitalist kuşatması içinde kalan ve kendi utkusu için en sağlam garantiyi yaratmanın biricik doğru yolunu (emekçi köylülerle, halkın demokratik çoğunluğuyla sağlam *bağlaşma*, bunları aktif olarak sosyalist dönüşümden yana çekme yolu) isabetle bulan Rusya devrimci proletaryanın deneyiyle de çelişir.

Restorasyona karşı iç garantiler

Daha Oktobr Ayaklanmasına hazırlık sırasında, Parti ve V. İ. Lenin, proletaryanın iktidara gelmesi halinde utkunun pekiştirilmesi için somut bir program hazırlamayı iş edinmişlerdi. Ve iktidar için kesin savaşa girişme ânının seçimi üzerinde, yalnız devrim durumunun objektif ve sübjektif etkenleri değil, dönüşüm hareketini bizzat partinin yönetmeye ve devrim hükümetinin başına geçmeye hazır oluşu da değil, aynı zamanda utkunun tutunma ve pekişmesini kendi gücümüzle sağlama koşullarının açıklanması yönünde bütün ilkesel çizgilerde ve çoğu ayrıntılarda çalışmalar tamamlanmış ve bu hedefe yönelik, iyice düşünülmüş bir eylem plânının hazırlanmış olması da etki yapmıştı. ⁽¹⁹⁾

(19) Lenin'in Oktobr'dan önce yazdığı «Devlet ve Devrim», «Tehdit eden felâket ve bununla savaş yolları», «Devrimin ödevleri», «Bolşevikler devlet iktidarını ellerinde tutabilecekler midir?», «Parti programının değişmesine doğru» gibi yapıtlarının özel bir önemi vardı. Bütün bunların ışığı altında, Bolşeviklerin eski ve şimdiki düşmanlarının nice savlarının, yani Bolşeviklerin güya devrimin utkusundan sonra pratik eyleme hazır olmadıkları, devrimin kendilerini hazırlıksız ya-

Yeni toplumun devletsel ve anayasal esaslar Sovyet iktidarı tarafından derhal belirlenmiş ve uygulanmaya konulmuştu. Bu, bilindiği gibi, Rusya'da emekçilerin yarattıkları proletarya diktatörlüğünün politik-devletsel biçimiydi. Bunun kurulması ve varlığını sürdürmesi Lenin'in nitelemesine göre, restorasyonu güçleştiren, daha az olası kılan, devrimci utku için nispi bir garanti yaratan politik koşulların oluşmasına bedeldi. Kaldı ki, devrimci kazanımların pekişmesi döneminde proletarya diktatörlüğünün çokyanlı eylemi, bu kazanımların burjuvazinin restorasyonuna karşı bütünü ve kesinlikle garantilenmesini sağlama amacına yönelmekteydi.

Proletarya diktatörlüğü, burjuva devlet makinesinin yıkılması süreci içinde oluyor, pekişiyordu. Devrilen iktidarın birçok organı ortadan kaldırılmıştı, ama devralınan nice eski idare kurullarının korunması, yapılarının yenilenmesi ve eylemlerine yeni bir sınıfsal içerik kazandırılması için de büyük çabalar harcanmıştı. Biz işin bu yanını özellikle belirtiyoruz, Zira Lenin'in, Bolşeviklerin her şeyi yıkarak silip süpürdükleri ve sonra boş alan üzerinde yapıcılığa başladıkları yolunda söylentiler bugün de hâlâ işitilmektedir. Böyle düşünmek safdillik olur. Lenin böyle bir tutumla devrim yapılamıyacağını çok iyi biliyordu. Daha Oktobr'dan önce şunları yazmıştı: «İşin örgütsel biçimini biz bulmuyor, uydurmuyoruz, bankaları, sendikaları, en iyi fabrikaları, deneme istasyonlarını, akademileri vb. kapitalizmden hazır olarak alıyoruz ...» ⁽²⁰⁾ Oktobr'dan sonra, Lenin, ileri sürmüş olduğu «tröstlerin örgütçülerinden sosyalizm öğrenelim» ⁽²¹⁾ isteğine muhalefet eden «sol komünistler»le çetin bir savaşı böylece kazanmıştı. O zaman yalnız bakanlar değil, devletsel-kapitalist birlikler («tröstler») cihazı da olanaklar ölçüsünde korunmuş, yapıları demokratik yoldan yenilenmiş ve emekçilerin hizmetine konulmuştur. Yıkılan ve ortadan kaldırılan, her şeyden önce eski iktidarın baskı makinesiydi, polisi, adliyesi vb. kurulumlarıydı.

Sömürücü devlet makinesinin yıkılmasına paralel olarak, kendi öz memleket yönetimi cihazını, Sovyet devlet cihazını yaratma çalışmaları hızla geliştiriliyordu. Yürütme ve yasama işlevlerini kendilerinde birleştiren işçi, asker ve köylü delegeleri sovyetlerinin, iktidarı tamamiyle ele almaları, devrim hükümeti ile bu hükümetin kararlarını sabote eden ve varlığını engelleyici suni güçlükler çıkaran eski devlet cihazı arasında kaçınılmazlıkla beliren kopuşmanın (birçok devrimler için ölümcül olduğu

kaladığı yolundaki savların olanca tutarsızlığı apaçık ortaya çıkıyor. Bu savları ortaya atanlardan biri de epeyce ünlü menşevik N. Suhanov'tu ve şöyle diyordu: «Bolşevikler ulaştıkları utkuyu ve elde ettikleri devleti ne yapacaklarını bilemiyorlardı.» (Nik. Suhanov. Devrim üstüne notlar. Berlin-Pb-M., 1922, sayı 7, s. 59).

⁽²⁰⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 34, s. 312.

⁽²¹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 36, s. 310.

görülen kopuşmanın) giderilmesi için gereken bütün olanakları yaratıyordu.

Karşı-devrimin sabotajları, kundaklamaları ve silâhlı direnişiyile, ala- bildiğine körüklediği terörle boğuşan Sovyet iktidarı, devlet dümenini eline geçirir geçirmez, emekçilerin politik kazanımlarını savunmak üzere enerjik tedbirler aldı. Bu cümleden olarak, kızıl muhafız birlikleri takviye edildi, halk iktidarının düşmanları üzerinde devrimci zorkullanım organı olarak Rusya Olağanüstü (tedbirler) Komisyonu kuruldu. Eski ordunun dağıtılması ve yeni, sosyalist ordunun kurulması yönünde ilk adımlar atıldı. V. İ. Lenin, halk devriminin üstün gelmesi ve bu utkunun pekiş- mesinin emekçilerden yana bir ordunun varlığına bağlı olduğu düşünce- sinden hareket ediyordu. Bütün bu tedbirlerin sonucu olarak, gericiliğin ilk silâhlı baskı çıkışları kesinlikle püskürtüldü, proletaryanın 1917 Oktobr utkusu yalnız geçici «Petrograd Komünü» olarak kalmadı, bu başarı sov- yet iktidarının utkusal akınının başlangıcı oldu.

Aynı kısa süre içinde, Lenin'in yeni iktidar için ana ödev saydığı eko- nomik hayatın yeni baştan kurulması için ilk, fakat ilkesel önemli ted- birler alındı. (22) Bununla beraber, parti, üretim üzerinde işçi kontrolü sağlanmasına, üretimin sosyalistçe yeniden örgütlenmesine geçiş tedbiri olarak büyük bir önem veriyordu. Bir yandan, memleket ölçüsünde ve be- lirlenen ekonomik bölgeler düzeyinde halk ekonomisi yönetim organları meydana getirmişti (Halk Ekonomisi Yüksek Sovyeti (Şurası) ve Halk Eko- nomisi Sovyetleri). Devlet bankasının ele geçirilmesi, özel bankaların ve başlıca sanayi kollarında iri işletmelerin ve aynı zamanda demiryolları ulaştırması ve ticaret filosunun millileştirilmesine, yiyecek ve giyecek sağ- lama sisteminin yeniden örgütlenmesine girilmiş olması gibi tedbirlerin tümü Sovyet devletin in ekonomide bütün komuta ve kilit noktalarını tut- masına olanak verdi.

Köklü sosyal-ekonomik dönüşümler, en kısa süreler içinde uygulan- sa bile, ancak üzerinden belirli bir süre geçtikten sonra gözle görülür sonuç-

(22) Devrim, ardıcıl gelişmesi boyunca, sınıf savaşı mantığı gereğince, zamanımızda da öyle bir dönüm noktasına varmaktadır ki, bu du- rumda politik kazanımları koruma adına geniş kapsamlı sosyal-eko- nomik dönüşümlerin gerekliliği sorunu kaçınılmazlıkla ortaya çıkmak- tadır. Proletaryanın, ilerici güçlerin iktidara gelmeleri, politik rejim- ler ile büyük burjuvazinin ekonomik kudreti arasında objektif bir çelişki yaratıyor ve bu çelişki de gericiliğe dayanak oluyor. Ve dene- yin de gösterdiği üzere, bu yalnız sosyalist devrimler için değil, de- mokratik, anti-monopolist devrimler için de geçerlidir. Örneğin Şili'de böyle bir durum vardı. Bu bakımdan en yeni örnek, Portekiz'- de, politik iktidarın demokratik güçlerin eline geçtiği, ekonomik ikti- darın ise hâlâ tekellerin ve lâtifundistlerin elinde kaldığı 1974 Nisa- rında başlayan demokratikleşme sürecinden sonraki iç güçler grup- laşmasında görüldü.

lar vermektedir. Devrimci utkunun pekiştirilmesi menfaatleri ise, Ekim Devrimi deneyinin (ve aynı zamanda başka memleketlerde bunu izleyen devrimciler deneyinin) gösterdiği üzere, bir de bu devrimin yığınlara hemen bir belirli yararı olmasını gerektirmektedir. V. İ. Lenin, sosyalist devrimin «işçilerin, ırgatların, küçük köylülerin durumlarında derhal ve ne pahasına olursa olsun gerçek bir iyileşme» sağlaması gereğine işaret ediyordu. ⁽²³⁾ Bu konjonktürel bir manevra değil, yeni toplumun bütün gelişme perspektifini belirleyen sosyal-ekonomik yasallıkların ilk bilinçli ve örgütlü belirtisidir. Sorunun bir de öteki yönü vardır. Bu da, devrimci iktidarın olanaklarının (hele ilk zamanlarda) objektif sınırlılığının anlaşılmasına karşılanması gerekliliğidir.

Bundan şu sonuç çıkıyor: Devrimden hemen sonraki dönemde işçi sınıfının, tüm halkın gereksemelerinin derhal elle tutulurcasına giderilmesi problemine yanışım, devrimin doğurduğu iki eğilimin birliği ve aynı zamanda diyalektik karşıtlığı dikkate almadıkça, oluşamaz. Birinci eğilim, halk yığınlarının istek, dilek ve umutlarının elden geldiğince tam olarak, süratle, azami ölçüde ve elle tutulurcasına yerine getirilmesidir. İkincisi, bütün maddi kaynakların seferber edilmesini gerektiren ve dolayısıyla belirli koşullarda (aynı zamanda karşı-devrim kuvvetlerinin eylemlerin sonucu olarak) tüketim alanında yoksunluklar ve sınırlamalar da doğurabilecek olan yapıcı çalışmaların örgütlenmesi ve her bakımdan geliştirilmesi eğilimidir.

Tarihin nice söz götürmez kanıtlar bıraktığı üzere, Ekim utkusunun tutunma ve pekişmesi için derhal alınan bütün tedbirlerden sonra da, Bolşevik Partisi, yeni iktidarın kesinlikle yerleşmesi sorununu çözülmüş ve artık sorun olmaktan çıkmış saymıyordu ve sayamazdı. Memlekette henüz «burjuvazinin artık varolamayacağı ve yeniden doğamayacağı» ⁽²⁴⁾ koşulların yaratılmasına girişilmesi gerekiyordu. Ve 1921 yılında NEP'in (olağanüstü ekonomik tedbirler) uygulanmasıyla bile, devrim ülkesinin ortagağbeğinde yer alan «kim kimi?» problemi gündemden çıkmış değildi.

Kilit noktası değeriindeki bu problemin yeni iktidar yararına kesin çözüm, halkın ara tabakalarının, küçük burjuva zümrelerinin, «orta tabakalar»ın tamamen devrimci proletaryadan yana geçmelerine bağlıydı. Rusya koşullarında bunlar öncelikle köylüydü. Lenin'in Ekim'dan hemen önceki yapıtlarında, köylülerin burjuvazinin etkisinden kurtarılmalrı gerekliliğine ısrarla parmak basılıyordu. Lenin, «devrimin kurtuluşunun garantisini yalnız bundadır» diyordu. ⁽²⁵⁾

Sovyet iktidarının daha ilk yasama eylemleri öyle bir durum yarattı ki,

⁽²³⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 38, s. 322.

⁽²⁴⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 36, s. 175.

⁽²⁵⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 34, s. 198.

bu koşullarda «proletarya diktatörlüğünden ilkönce, en çok ve birdenbire köylüler kazandılar». ⁽²⁶⁾

Küçük burjuvazinin parlâmentarizm hayallerinin dikkate alınmaması olanaksızdı. Ve bunların da yaşanılıp geçirilmesi için, Bolşevikler, burjuva Geçici Hükümetince uzun süre sürüncemede bırakılmış olan Kurucu Meclis seçimlerini yaptılar. Bu meclis de karşı-devrime dayanak olan niteliğini çabucak dışa vurdu. Brest Barış Antlaşması sorununun çözümünü zorlayan etkenler arasında, dikkate alınması gereken bir etken de «harp-ten iyice yıpranmış olan köylü ordusunun, ilk yenilgilerinden sonra (belki de birkaç ay değil, birkaç hafta sonra), sosyalist işçi hükümetinin devrilmesi» ⁽²⁷⁾ olanağıydı. NEP çerçevesinde bazı kapitalizm elemanlarına yer verilirken, «bunlar olmadan köylünün yaşayamayacağı ve çiftçilik yapamayacağı» elbette hesaba katılıyordu. ⁽²⁸⁾

Demek oluyor ki, Bolşevikler uyguladıkları politikanın en keskin dönüm noktasında, hep devrimci utkunun pekiştirilmesine ilişkin Leninci programın ana yargısını, yani devrimci proletaryanın, köylü yığını, genellikle «ara» zümreler, küçük burjuva yığınları tarafından desteklenmesi sağlanmadıkça, kapitalist restorasyona karşı kesin bir garanti elde edilemeyeceği hükümünü titizlikle kılavuz ediniyorlardı. Bunun içindir ki, parti, o zamanki Rusya halkının ağır basan bölümünü oluşturan köylülük için, aynı zamanda şehir orta tabakaları için en aktif biçimde savaş yürütüyordu.

Bu savaş epeyce güçlü. Köylüler Bolşeviklerin peşine hemen öyle birden takılıvermiyor, küçük mülkiyetçi köylü çıkarlarını yansıtan partiden (es-er'ler) birdenbire ayrılamıyordu. Fakat yine de ayrıldılar, ve bu hiç de es-er'lerin «bolşevik zorkullanım»a kurban gitmelerinden ötürü değil, emekçilerin menfaatlerine aykırı bir yol tutmaya kalkışmalarından, proletaryanın politik egemenliğini yıkma yolunu tutmalarından ötürü oldu. Aynı yazgı, aynı nedenle, öteki küçük burjuva (öncelikle «şehir» küçük burjuvazisi) partisinin, menşeviklerin de sonunu belirledi.

Bununla ilgili olarak şu olayı da belirtmek isteriz: Bolşeviklerin «iktidar yükü»nü taşıma yeteneğinde olmadıklarını gösterdikleri devrimci politik utkusu koşullarında, Rus burjuvazisi, son restorasyon ümidini kendilerinde gördüğü uzlaşıcı küçük burjuva partilerine dört elle sarılıyordu. ⁽²⁹⁾ Sosyal-sınıfsal açıdan bakılınca, bu tutum, her şeyden önce küçük burjuvaziye belbağlamak demektir. Ama bu çabalar sonuç vermedi. Bolşevik Partilerinin ilkesel ve enine boyuna düşünülmüş politikası, ger-

⁽²⁶⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 39, s. 276.

⁽²⁷⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 35, s. 250.

⁽²⁸⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 45, s. 120.

⁽²⁹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 43, s. 318.

çekleştirdiği köklü sosyal-ekonomik dönüşümler, şehir ve köy küçük burjuvazisinin kesin ve dönüşsüz olarak Sovyet iktidarından yana geçmele-
rinde güçlü birer etken oldu. Ve öyle bir durum meydana geldi ki, burjuvazi, sosyalist devrimden sonra bir süre için koruyabildiği edimsel üstünlüklerinden yararlanmaya muvaffak olamadı. Bu da proletaryanın etkusunun kesin garantisi için gereken güvenilir koşulları yarattı. Bu koşullar, özel sermayecilik âfetine, ona özgü sosyal psikoloji ve politik davranışın diriltilmesi olanağına kapalı toplumsal-ekonomik koşulların yaratılmasıyla eşanlamlıydı. ⁽³⁰⁾

Buraya kadar söylediklerimizden ne gibi sonuçlar çıkarabiliriz? Birincisi herhalde şu olabilir: Bolşeviklerin deneyi, sosyalist devrimde proletaryanın iktidarı ele geçirmesinden hemen sonra açılan dönemin olağanüstü büyük önemini doğruluyor. 1870'lerde narodniklik'ten başlayarak Rusya'da devrimci hareketüstüne Lenin'in yaptığı dönem dönem sıralamada, 1917'den 1921'e kadar dört yıl «içerik bakımından bundan önceki 40 yıldan daha fazla» olarak niteleniyor. ⁽³¹⁾ Proletaryanın etkusunun pekiştirilmesi devrimin geliştirilmesinde zorunlu bir aşamadır. Bu iş, partinin, herşeyden önce memleket içinde burjuva restorasyonu tehlikesi doğuran politik ve sosyal-ekonomik koşulları ortadan kaldırmaya yönelik özel bir tedbirler kompleksi belirleyip uygulamasını gerektirmektedir.

Çıkarabileceğimiz diğer sonuç, devrimci etkuyu pekiştirme bakımından ulusal ve uluslararası koşullar arasındaki bağıntı sorunuyla ilişkilidir. Rusyanın deneyi, sosyalist devletin kazanımlarını savunmada uluslararası proletarya dayanışmasının olağanüstü büyük önemini doğrulamaktadır. Fakat Ekim ayı etkusunun pekişmesinde Rusya proletaryasının, yeni düzenin tutunmasında yaşamsal menfaatleri olan bütün emekçilerin kahramanca savaşı çözümleyici rolü oynamıştır. Ve yirminci yüzyıl tarihine bir göz atacak olursak, emekçilerin devrimci eylemlerinin burjuva restorasyonu ile sonuçlandığı birçok hallerde, bunun yalnız dış müdahaleden değil (böylesi elbette eksik olmuyordu), en çok iç ve dış gericiliğin eylemlerine karşı koyabilecek yetenekte iç güçler bulunmayışından ileri geldiğini tespit edebiliriz.

Üçüncü sonuç olarak da şunu bir kez daha belirtmemiz gerekiyor: Devrimci partinin, emekçileri iktidarı pekiştirme yolunda gerekli eylem için vakitli, çok dikkatli ve çokyanlı hazırlığının büyük bir önemi vardır. Çünkü burjuvazinin restorasyonuna karşı devrimci kazanımları koruma garantilerini sağlama yolları sorunu, her devrimci dönemin perspektifi

⁽³⁰⁾ Hemen bir parantez açarak söyleyelim; Asıl bundan ötürüdür ki, devrimin politik etkusunu güçlendirmeye yönelik olağanüstü tedbirlerle sosyalizm kuruluşuna ilişik ödevleri bir tutmak da, metafizik olarak birbirinden koparmak da büsbütün hata olur.

⁽³¹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 43, s. 331.

sorunudur; giderek daha geniş anlamda dünyanın sosyalist temeller üzerinde yeniden kuruluşu perspektifleri sorunudur. Demek ki, devrimci hareketin yazgısı konusunda, savaşın hedefine artık ulaşıldığının düşünüldüğü anda bu harekete önderlik eden partinin omuzlarına düşen çok büyük bir sorumluluk sözkonusudur. Proletaryanın sosyal devrimi, iktidarın ele geçirilmesiyle sona ermez, ancak başlar. Bunun Bolşevikler tarafından açıkça anlaşılması ve devrimci kazanımları pekiştirme programlarını hünerle hayata geçirmeleridir ki, Büyük Oktobr'u, tarihin, kendini savunmayı, tutunmayı ve SSCB'de sosyalizmin kurulmasına doğru yol açmayı başarabilen ilk eylemsel proletarya devrimine dönüştürmüş bulunmaktadır.

Prensipsiz birlik

Sayın yazı kurulu! Bizim gazeteleri izlerken, Çin'in dış politika çizgisinde karakteristik bir durum dikkatimi çekti. Örneğin, bir komünist ülkenin liderlerinin F. Ştraus'la ve HDB-HSB'nin diğer eylem adamlarıyla görüşmelerinde dış politika görüş ve tutumlarının birbirine uygun düştüğünü söylemeleri beni epey şaşırttı. Öte yandan da, geçenlerde kabul edilen ÇHC yeni anayasasında, Çin'in barış içinde yanyana yaşama için savaşmaya kararlı olduğu duyuruluyor. Bunlar birbiriyle nasıl bağdaşabilir? HDB-HSB uluslararası hayatta bambaşka bir eğilimi simgeleştirmekte değişimler midir? Bu olup bitenlerin aslını bana bir anlatın lütfen, zira Çin'in uluslararası alanda gerçekte ne gibi hedefler güttüğünü iyice anlıyorum.

L. Andersen (Danimarka)

L. Andersen'in mektubunu, AKP Merkez Kontrol Komisyonu Başkanı GÜNTER VAYS yanıtlıyor.

Mektubun sahibi, Çin'in şimdiki yönetiminin reel politikası ile ÇHC Anayasasının (1975 Ocak ayında kabul edildi) bazı hükümleri arasındaki çelişkiye haklı olarak dikkati çekiyor.

ÇHC Anayasasına baktığımızda, gerçekten de «Çin, ayrı toplumsal düzenli memleketlerle beş prensip temeli üzerinde barış içinde yanyana yaşama yönünde çaba göstermelidir» denildiğini görüyoruz. ⁽¹⁾ Bu madde, barış içinde yanyana yaşamanın ÇHC için resmi dış politika doktrini olduğu gibi bir izlenim uyandırabilir. Üstelik anayasada bir de şunlar yazılıdır: «Uluslararası sorunlarda biz kesin proletarya enternasyonalizmi çizgisinden yürümeliyiz», «sosyalist ülkelerle birliği güçlendirmeliyiz». ⁽²⁾

ÇHC'nin ana kanunuyla ilân edilen bu dış politika hedefleri, Pekin yönetiminin işinin de bu sözlere uyması koşuluyla, FAC komünistleri ve bütün Marksist-Leninistler tarafından ancak onayla karşılanabilir ve destek görür. Fakat, ne yazık ki, her Marksist-Leninist için söz götürmez ve değerli gerçeklerin Çin yöneticileri tarafından tekrarlanması ile bu yöneticilerin hedefleri ve pratik eylemleri arasında uygunluk yoktur.

Bu uygunluk noksanlığını ÇHC yeni anayasasını iyice dikkatle daha ilk okumamızda farkedebiliyoruz. Gerçekten de birçok gözlemci, 1954 yılında kabul edilen önceki anayasanın içerdiği prensiplerin yenilenen

⁽¹⁾ The Constitution of the People's Republic of China, «Peking Review» Nr. 4, January 24, 1975, p. 13. Çin Anayasasının Almanca metni, bak: «Peking Rundschau», Nr. 4, 1975.

⁽²⁾ Yine orada.

1975 anayasasında temelli değiştirilmiş olduğunu belirtiyorlar. Çin devletin dış politika hattı konusunda (biz onun iç problemlerine elbette değinmiyeceğiz), eski anayasa metnindeki «Bütün dünyada barışı gözeten amaçlar ve bütün insanlığın ilerlemesi için savaş, memleketimizin uluslararası işlerde değişmez hareket hattıdır» ⁽³⁾ cümlesi çıkarılmış bulunuyor. Bunun yerine Maoistler «olası bir savaş için hazır olmalıyız» ⁽⁴⁾ tezini oturtmuşlardır. Gerginliğin azaltılmasını Pekin'in bir «hayalet», bir «öcü» sayan görüşünün bu maddeyle yansıtıldığını sezmek zor değildir. Maoizm, bir dünya harbini kaçınılmaz sayarak, büyük bir felâket duygusu uyandırmakta, barış için savaş yürüten kamuoyunu çözülüp dağılmaya yöneltici bir araç rolü oynamaktadır.

Anayasada, bir harbe yol açabilecek çağdaş tehlikenin kaynağı konusunda Maoistlerin çeşitli uydurmaları da yer alıyor. Onlar bu tehlikeyi, emperyalizmin ve «sosyal-emperyalizm»in izledikleri «saldırı ve harp» politikasında, «süper devletler hegemonizmi»nde görüyorlar. ⁽⁵⁾ Bu gibi savlar, Fransız «L'Hümanite» gazetesinin yeni anayasayı kabul eden Çin Halk Vekilleri Genel Meclisi toplantı dönemindeki nice sorumsuz demeçleri gözönünde tutarak yazdığı üzere, «Sovyetler Birliğini «süper devlet» diye ABD'yle aynı tahtaya koyarak kafaları karıştırıyor. «L'Hümanite» şöyle devam ediyor: «Bunu yalnız komünistler değil, yalnız SSCB'nin dünya ölçüsünde yeni bir silâhlı çatışmayı önlemek üzere harcadığı çabaları izliyen iyiniyet sahipleri değil, özellikle kendilerine yapılan Sovyet yardımının uğradıkları saldırıyı püskürtmede kesin etken olduğu ve olmaya devam ettiği Çin-Hindi ve Yakın-Doğu halkları ellerinin tersiyle iterek yalanlıyabilirler. Dünyanın bu iki kesiminde, yani hem Çin-Hindi'nde, hem de Yakın-Doğu'da içişlere silâhlı müdahale tehlike ve tehditleri Moskova'dan değil, Vaşington'dan geliyor. Ama Pekin bunu suskunlukla geçiştirmek istiyor.» ⁽⁶⁾

Dikkate değer değişikliklerden biri, önceki anayasada yeri olan Çin-Sovyet dostluğu maddesinin bu defa çıkarılmış ve anti-sovyetizmin Pekin liderlerinin resmi politik hattı olarak kanunlaştırılmış bulunmasıdır. Bu olay dünya basınında gayet çeşitli yönlerde belirtiliyor. Örneğin, Londra'da çıkan «Times» gazetesi «Sovyetler Birliğine karşı düşmanlık, şimdiki biçimiyle, bu anayasada somut olarak yansıtılmış bulunuyor» diyor. ⁽⁷⁾

Demek ki, yeni anayasa metninin iç çelişkisi ve eklektizmi göze çarpar niteliktedir. Gerçekten de, bir yasama belgesi, hem anti-sovyetizmi, hem de proletarya enternasyonalizmine bağlılığı bir arada nasıl ilân eder?

⁽³⁾ Constitution of the People's Republic of China. Peking, 1954, p. 71.

⁽⁴⁾ «Peking Review», Nr. 4, January 24, 1975, p. 13.

⁽⁵⁾ Yine orada.

⁽⁶⁾ «L'Hümanité», 21 Janvier 1975.

⁽⁷⁾ «The Times», January 21, 1975.

Maocular «sosyalist kamp varlığını yitirmiştir» ⁽⁸⁾ deyip dururlarken, şimdiki Çin yöneticileri sosyalist ülkelerle hangi birlik ve topluluktan söz edebilirler?

İşte bütün bunların, bir mektupla yazı kuruluna başvuran okuyucuda, Maocu yönetimin dış politika alanındaki gerçek hedefleri konusunda belirli bir kararsızlık uyandırdığı anlaşılıyor. O halde ÇHC'nin uluslararası alanda izlemekte olduğu politikaya bir göz atalım. Önce biz FAC komünistlerine en yakın olan iki örnekle, Pekin'in sözleri ile işleri arasındaki tutarsızlığı gösterelim.

Bunlardan biri yazı kuruluna gönderilen mektupta da belirtilmiştir. Söz konusu olan, şimdiki Çin yöneticileri ile HDB-HSB liderlerinin dış politika görüş ve tutumlarının birbirine uygunluğudur. İlk bakışta, yeni anayasaca «proletarya diktatörlüğü sosyalist devleti» ⁽⁹⁾ diye tanımlanmış olan bir devletin yönetim dümenini ellerinde tutanların, memleketimizin en gerici çevrelerinin temsilcileriyle bir ortak dil bulabilmeleri insanı elbette şaşırtmaktadır. Öyleyse, Pekin liderlerinin en saldırgan emperyalist çevrelerle eylemde yakınlaşmalarının temelinde yatan nedir? Her şeyden önce FAC sağcılar ile Pekin arasındaki birlik ve bağlaşmanın durumu ve tarihçesi üzerinde biraz duralım.

Bu birlik ve bağlaşma fikrini ortaya atma «öncelik» ve «şeref»ini neo-nazi «Deutsche National-Zeitung» kimseye kaptırmak istememektedir. Bu gazete, Pekin ile FAC sağcılar arasında birlik ve bağlaşma fikrinden 1960'ların başlarında ilk defa kendisinin söz ettiği iddiasındadır. ⁽¹⁰⁾ Ne var ki, HDB-HSB liderleri aynı şeyden artık 10 yıldır söz etmekte olduklarını ileri sürerek, öncelik «şeref»ini benimseme peşindedirler. Örneğin, HSB Başkanı F. Ştraus 1960 yılları ortalarında şunları yazmış bulunmaktadır: (Rus-Çin çelişmesi (politik anlamda) Avrupa için bir eksi değil, artıdır ... Çin ile menfaatlerimiz kısmen ve geçici olarak uygun düşmektedir. ⁽¹¹⁾)

Bu «kısmen» ve «geçici» menfaat uygunluğu 1970'lerin ortalarına doğru çoğu kez taraflarca ayarlanan sürekli bir nitelik alıyor. HDB'nin en aktif eylemcilerinden biri olan G. Şröderin 1972 yılında Pekin'i ziyaretinden sonra karşılıklı temaslar ve heyetlerin gidip gelmeleri artık günlük olay halini aldı. Ve bunlar, sağcıların barışa karşı savaşa katılma önerilerinin şimdiki Pekin yönetiminin dış politika emellerine uygun düştüğünü gösterdi.

⁽⁸⁾ Rede von Deng Hsiao-ping, dem Leiter der Delegation der Volksrepublik China. «Peking Rundschau», Nr. 15, 16. April 1974, s. 8.

⁽⁹⁾ «Peking Review», Nr. 4, January 24, 1975, p. 13.

⁽¹⁰⁾ «Deutsche National-Zeitung», Nr. 42, 11. Oktober 1974.

⁽¹¹⁾ F. J. Ştrauss, Herausforderung und Antwort. Stuttgart, 1968, S. 110 bis 110.

Batı Alman burjuva gazetelerinin Ştraus'un Çin ziyareti üstüne yazdıkları dikkate değer. (Hemen söyleyelim ki, bu ziyaret yeni ÇHC Anayasasının kabulü günlerine rastladı. Mao Tze-Tung Çin Halk Vekilleri Genel Meclisi'nin anayasayı onaylama toplantı dönemine katılmadı, ama FAC sağcılarının liderini ayrıca kabul ederek görüştü.) «Rheinische Post», «Deutsche Volkszeitung», «General Anzeiger» vb. gibi gazetelere göre, Ştraus'un ÇHC ziyareti günlerinde Alman muhalefet politikacıları ile Çin yönetimi temsilcileri arasında yakın bir mânevi birlik havası doğdu ve uluslararası durumu değerlendirmede hedef ve görüş birliği kendini gösterdi. Aynı gazeteler, hiç bir resmi devlet görevi olmayan Ştraus'un Mao Tze-Tung tarafından kabul edilen ilk Alman politikacısı olmasına, bu olayın büyük anlamına dikkati çektiler. «Frankfurter Rundschau» apaçık şunları yazdı: «Ştraus ve Pekin yöneticileri SSCB'nin kişiliğinde bir numaralı düşmanlarını gördüklerinden, tarafların tutumlarında şimdi bir uyumlaşma görülüyor.» ⁽¹²⁾ «Vorwärts» şunu belirtti «HSB'nin şefi Çin yöneticilerinin gerçek sevgilisiydi ve sevgilisi olarak kalıyor, çünkü Ştraus yararlı Almanın kişiliğinde Çin yöneticilerinin görmek emelinde oldukları her şeyi (kaskatı Moskof düşmanı kanıları) önerebilmektedir.» ⁽¹³⁾ «Der Spiegel» dergisi de, Ştraus ile Pekin yöneticilerinin, «yayılıcı süper devlet» gözüyle baktıkları Sovyetler Birliği konusundaki görüşlerinin uygunluğu üzerinde durdu. ⁽¹⁴⁾ Ştraus'u gösterişli bir biçimde ağırlayan ve destekliyen Pekin yöneticileri, Avrupada gerginliğin azaltılması konusundaki olumsuz tutumlarını hiç bir ikircime meydan bırakmıyacak biçimde bir kez daha belirttiler. «Frankfurter Allgemeine» şunları yazdı: «Pekin HSB Başkanını iyice koltukladı, komplimana boğdu ... Bu bir bakıma, Şmidt hükümetinin politik yumuşama ve Doğu politikasına karşı Ştraus tarafından yöneltilen eleştiriyi Pekin yöneticilerinin açıkça onayladıkları anlamına gelmektedir.» ⁽¹⁵⁾

Gerçekten de, FAC ile SSCB, PHC, ADC ve ÇSSC arasında antlaşmalar ve Batı Berlin DörtlÜ Anlaşması'nın imzalanmış olması, sağcıları rahatsız ettiği kadar, Pekin'i de rahatsız etmektedir. Pekin, silâhlanma yarışının devam edebilmesi için, Orta Avrupada silâhlı güçler sayısının ve bu arada Amerikan birlikleri kontenjanının korunmasından yanadır. Pekin yöneticileri, FAC intikamcılarının da desteğiyle, Ortak Pazar'ın kişiliğinde «üçüncü devlet»le politik ilişkiler kurma ve ileride kendi hegemonyası için savaşta bu örgütten yararlanma plânları tasarlıyorlar.

Pekin yöneticileri ile FAC gericiğinin elebaşlarının görüş ve tutumları saldırgan NATO bloku konusunda da birbirine uymaktadır. HDB

⁽¹²⁾ «Frankfurter Rundschau», 18. Januar 1975.

⁽¹³⁾ «Vorwärts», 23. Januar 1975, S. 5.

⁽¹⁴⁾ «Der Spiegel», 27. Januar 1975, S. 23.

⁽¹⁵⁾ «Frankfurter Allgemeine», 16. Januar 1975.

Başkanı H. Kol, «Çin Halk Cumhuriyeti hükümetinin NATO'ya akıllı bir politika için temel önkoşul gözüyle bakması büyük bir önem taşır», diye biliyor. ⁽¹⁶⁾ Fransız «Quotidien de Paris» gazetesi şöyle yorumluyor: «Çin Halk Vekilleri Meclisi toplantı döneminde (Ocak 1975) hükümetin hesap verme raporunu okuyan Çou En-lay, Avrupaya, bir an önce politik birlik sağlaması çağrısında bulundu.» Bu gazeteye göre, Çou En-lay'a, Batı Avrupaya yönelik Sovyet tehdidine ilişkin uyarı, «korku yardımı»yle politik birleşme fikrini canlandırmak için gerekmiştir. Niçin? Çünkü «Pekin, çoktan beri, Moskova'yı durdurmanın biricik çaresinin Sovyetler Birliği'ni Çin-Avrupa kısılcasına almak olduğu kanısındadır.» ⁽¹⁷⁾

Bu kanıtların ışığı altında, yeni anayasada, barışı, dünya sosyalizminin ve ulusal kurtuluş hareketinin mevzilerini güçlendirme dâvasına ÇHC'nin katkıda bulunmaya niyetli olup olmadığına dair en küçük bir işaret bile bırakılmamış olmasının nedeni açıkça anlaşılıyor. Maocular «dünyadaki büyük kargaşalıklar»ın ⁽¹⁸⁾ şimdiki uluslararası durumu karakterize ettiği, «süper devletler» arasında çatışmanın ergeç yeni bir dünya harbine döküleceği savını ileri sürerek, insanlığı düpedüz bir harp felâketine doğru itme yolundan yürümekte olmalarını âdeta ideolojik bakımdan haklı göstermeye çalışıyorlar. İşte Maocu yöneticilerin FAC sağcı ve intikamcı güçleriyle bağlaşması ancak anti-sovyetizmin temel olduğu bu serüveni ve anti-hümanist hareket hattına dayanıyor. Berikiler de, ötekiler de Sovyetler Birliğinden nefret ediyorlar. Berikiler de, ötekiler de, yeni bir dünya yangınından kârlı çıkacaklarını ümit ediyorlar. Bununla ilgili olarak, AKP'nin Hamburg Kongresi'nde (1973) okunan Yönetim Kurulu eylem raporunda şunlar belirtildi: «Körükörüne anti-sovyetizm, Pekin Maocu grupunu artık Batı Alman emperyalizminin en gerici çevrelerinin plân ve emellerini açıktan açığa desteklemeye başlayacak kadar ileri götürdü. Pekin, silâhlanma yarışında daha da gemi aزی almalarında ve Bundesfer'i Sovyetler Birliğine karşı bir vurucu güç haline getirmelerinde onları durmadan koltukluyor. Pekin, emperyalist Batı Avrupayı sosyalist devletler topluluğuna karşı savaşıyan «üçüncü güç» olarak görmek istiyor.» ⁽¹⁹⁾

Maocu yönetimin gerçek hedeflerini ortaya çıkaran ve biz FAC komünistleri için birinci derecede önem taşıyan başka bir örnek de, bu yönetimin, Almanya toprağında kurulu sosyalist devlet sıfatıyla ADC'nin düne ve bugününe olan ilişkisidir. Çin yöneticileri uzun süre ADC'nin menfaatlerinin savunucusu olarak göründüler. Daha 1960 yılları sonunda

⁽¹⁶⁾ «Die Welt», 19. September 1974.

⁽¹⁷⁾ «Quotidien de Paris», 21. Janvier 1975.

⁽¹⁸⁾ Press Communiqué of the First Session of the Fourth National People's Congress of the People's Republic of China, «Peking Review», Nr. 4, January 24, 1975, p. 7.

⁽¹⁹⁾ «Protokol des Hamburger Parteitage der DKP», 1973, S. 73.

ADC'ye dayanışma gösterdiklerini açıklayıp duruyorlardı. Bugün, Ştraus'un, Pekin'i ziyareti sırasında, «Alman ulusunun birliği» sorusunda kendisine destek gösterdiklerinden ötürü Maocu yöneticilere tekrar tekrar teşekkür ettiği bakılırsa, Maocuların görüşlerini temelli değiştirmiş olduklarına hükmetmek gerekir. «Die Welt» gazetesine göre, intikamcılarının elebaşısı, iki öğütten ötürü Çin yöneticilerine özellikle teşekkür etmiştir. Birincisi «Alman ulusunun birliği tezi»ne ilişkin öğüt; ikincisi «Avrupanın politik ve askersel birliği konusunda Çin çağrısı»dır. (20)

Sağcılarla Pekin'in «Alman ulusunun birliği» sorunu üzerindeki görüş birliği daha önce HDB Başkanı H. Kol'un ÇHC'ni ziyareti sırasında belirtmişti. Ştraus'un ziyareti bunu ancak pekiştirdi. Hristiyan Demokrat Birliği'nin başkanı ilk ziyaretten dönüşünde, «Pekin, ADC'nin iki Alman ulusu ve iki Alman devletine ilişkin tezini kesinlikle silkip atıyor, bunu bilmek gerekir», demişti. (21) Öte yandan, Çin Dışişleri Bakanı Tschiao Kuan-hua (o zaman bakan yardımcısıydı), geçen yıl FAC'yi ziyaretinde, Pekin'in «Alman ulusunun birliği» tezini savunduğunu belirtmek fırsatını kaçırmadı. (22)

Bütün bunlar, Almanyanın «birleştirilmesi»ni amaçlayan intikamcı özentili plânların Maocular tarafından açıkça teşvikinden ve desteklenmesinden başka bir şey değildir. Pekin yönetimi şimdi sosyalist Alman devletinin en azılı düşmanlarından biridir. Ve bununla da, 1955 yılında imzalan ve taraflardan her birinin egemenliğini saptayan ADC'yle Dostluk ve İşbirliği Antlaşması'na aykırı hareket etmektedir.

HDB Başkanı H. Kol'un ÇHC'ni ziyareti vesilesiyle AKP Yönetim Kurulu tarafından yayımlanan bildiride şöyle deniliyor: «Maocu yöneticiler, HDB-HSB'nin kundakçılığa eşit hareket hattını «tamamen anladıkları»ni söylediklerine ve en önemli sorunlarda HDB-HSB'yle görüş birliğinde olduklarını belirttiklerine göre, bu olay, onların, komünist ve işçi hareketinin düşmanı olarak, dünya anti-emperyalist hareketinin ve halkların barış hareketinin düşmanı olarak eylem gösterdiklerini ve artık emperyalizme yardımcılık rolüne de eriştiklerini bir kez daha göstermektedir.» (23) Ştraus, Kol' ve Maocu partnörleri, yaptıkları görüşmelerde, son yıllarda barışçı güçlerin büyük çabalarıyla ulaşılan sonucu, yani Avrupada sınırların ve bu arada ADC sınırlarının bugünkü durumuyla tanınmasını şüpheye düşürmeye çalıştılar; bütün Almanyanın tek bir devlet halinde temsil edilmesi yolunda FAC egemen çevrelerinin Adenauer zamanından kalma ilfâs etmiş savlarını desteklediler.

Maocu yönetimin ADC'ye olan ilişkisi örneğinin gösterdiği üzere, bu

(20) «Die Welt», 23. Januar 1975.

(21) «Die Welt», 13. September 1974.

(22) DKP Pressedienst, Nr. 117/74, 11. Oktober 1974.

(23) «Unsere Zeit», 18. September 1974.

yönetim, sosyalist ülkelerle birlik ve dayanışmayı güçlendirme isteklerinden söz eden deklârasyonların arkasında, gerçekte sosyalizmin menfaatlerine karşı işliyen politikasını gizlemeye çalışmaktadır.

Uluslararası politika alanındaki eylemlerinde milliyetçiliği ve anti-sovyetizmi kılavuz edinenlerin, kaçınılmaz olarak, sınıf savaşı prensiplerine ihanet edeceği ve emperyalist gericiliğin kesimine düşeceği söz götürmez bir gerçektir. Alman Komünist Partisi elbette Çin Komünist Partisi'nin işlerine karışmak istemez. Fakat, biz, Çin yönetiminin dış politika aksiyonlarının bir sosyalist devletin dış politikasının kurulmasına temel olması gereken prensipleri anlama tarzımızla bağdaşmazlığını, bu acı gerçeği belirtmeyi enternasyonal bir ödev sayıyoruz.

Maoizm uygulamakta olduğu dış politika hattını, yani yumuşama ve barışa karşı olan tutumunu, iki devletin, yani SSCB ve Çin'in ulusal menfaatleri arasındaki ayrımların belirtisi olarak göstermeye çalışıyor. Pekin yöneticileri, tek tek komünist partilerini ve sosyalist ülkeleri, Maoizmden yana geçmeseler bile, hiç olmazsa ona karşı tarafsız bir tutum takınmaya zorlama çabasındadırlar. Bunun ideolojik örtüsü de, dış politika programında anti-sovyetizmi proletarya enternasyonalizmine sadakat deklârasyonlarıyla bağdaştırma denemesidir. Bunun ÇHC yeni anayasasına yansıdığını da yukarıda belirtmiş bulunuyoruz. FAC komünistleri, Maoçu propagandanın bu oyununu bütün içyüzüyle açığa vuruyor, bugün iki devletin ulusal menfaatleri arasında bir çatışmanın değil, iki politikanın, iki ideolojinin, yani proletarya enternasyonalizmi ile Maoizm hegemonist emellerinin çarpışmasının sözkonusu olduğunu belirtiyorlar.

AKP Başkanı Herbert Mis şunları belirtti: «Son zamanlarda, Pekin Maoçu yönetiminin politika ve pratiğinin işçi sınıfının menfaatlerine karşı işlediğine, Marks, Engels ve Lenin öğretisine ters düştüğüne, proletarya enternasyonalizmi ve anti-emperyalist dayanışmayla çeliştiğine dair yeni ve inandırıcı kanıtlar elde etmiş bulunuyoruz. Mao-Ştraus görüşmesi, tarafların yumuşama politikası konusundaki görüşlerinin uygun düştüğünün tespiti ve anti-sovyetizmde birleşmeleri Pekin yöneticilerin hangi mevzilerde bulunduklarını apaçık göstermiştir. Pekin emperyalizmin gerici güçleriyle aynı safta ve hizadadır.» ⁽²⁴⁾

Pekin'in, «birleşebileceğimiz bütün güçlerle birleşelim» ⁽²⁵⁾ Mao sloganını kılavuz edinen prensipsiz politikası (gerçekten de bugün yalnız FAC

⁽²⁴⁾ Herbert Mies. Aufgaben und Perspektiven des Kampfes der DKP gegen die Abwälzung der Krisenlasten auf das arbeitende Volk. Bericht an die 6. Tagung des Parteivorstands der DKP am 22.–23. Februar 1975. «Unsere Zeit», 27. Februar 1975.

⁽²⁵⁾ Press Communique of the First Session of the Fourth National People's Congress of the People's Republic of China. «Peking Review», Nr. 4, January 24, 1975, p. 8.

sağcı güçleriyle değil, diğer memleketlerin aşırı gerici çevreleri temsilcileriyle, bu arada Şili cuntasıyla, İngiltere'de ve Birleşik Amerikada emperyalist burjuvazinin sağ kanadı liderleriyle de birleşip bağlaşıp bu politika), FAC'nin iç politik hayatı üzerinde dolaysız bir etki yapıyor. Devletler arasındaki ilişkilerde her şeyden önce sosyalist topluluk ülkelerinin ardıcıl barışsever politikası sayesinde oluşan olumlu değişimler HDB-HSB tarafından öfke ve dirençle karşılandı. Springer gazetecilik konserni ve tüm tekeli basın tarafından geliştirilen anti-komünist ve anti-demokratik propaganda, büyük sermaye gerici çevrelerinin, bunların HDB-HSB mensubu politik yandaşlarının ve diğer sağcı örgütlerin ⁽²⁶⁾ eylemlerine yardım ediyordu. Öyle ki, yumuşama problemi, bir bütün olarak, memlekette politik parti ve grupların ayırdedici yandaşlarını eskisinden daha belirgin biçimde ortaya koyan bir ayrım çizgisi oldu.

İktidar yolunu zorlayıp duran sağ gericilik, hükümeti, Sovyetler Birliği'yle, sosyalist toplulukla açık cepheleşme çizgisine girmeye zorluyor, Burjuva basını «sağa sapma»dan söz etmeye başlamış bulunuyor. Bütün sağduyu sahipleri açıkça görüyorlar ki, sağcılar, yalnız yumuşama politikasını ve Avrupada kolektif güvenlik fikrini baltalamak için değil, aynı zamanda kendi saflarını ve iç politika mevzilerini güçlendirmek için, bütün araçlardan (Pekin'le temaslar da dahil) yararlanmaya çalışıyorlar. Görülüyor ki, başkasının işlerine karışmaya kalkışan AKP değil, Pekin yöneticileridir.

Gerici güçlerle savaşın mantığı, Maocu yönetimin politik hattına karşı direniş gösterilmesini gerektiriyor. Sayın mektup sahibi, siz kendiniz bir düşünün, FAC komünistleri, Maocuların ideolojisine ve dış politika hattına karşı savaştan geri durabilirler mi? Böyle bir savaştan geri durmak, FAC'de tekeli sermayenin gerici çevreleri konusunda bizim tarafsız bir tutum takınmamız ve onlara karşı savaştan vazgeçmemiz demek olur. Marksist-Leninistlerin, barış ve sosyal ilerilik dâvasını, işçi sınıfının menfaatlerini savunan bir partinin böyle bir gaflete düşmeleri olacak iş midir?

Pekin'in dış politika hattı konusunda, başlıca yönleriyle FAC'de en gerici emperyalist çevrelerin stratejilerine uygun düşen bu politika konusunda eleştirel bir tutum takınmak, AKP'nin sağcılara karşı, Avrupada güvenlik ve barış için yürüttüğü iç politik savaşın bileşen bir bölümüdür.

⁽²⁶⁾ Bugün FAC'de çokyanlı ilişkilerle birbirine bağlı yüzden fazla sağcı örgüt vardır. İntikamcı birlikler, toplam tirajı 2 milyonu bulan 360 kadar gazete, dergi, bülten ve takvim yayımlıyorlar.

Faşizm ve neo-faşizm (2)

A. Saydan

Türkiye bugün neo-faşizm yöntemlerinde bir tırmanma aşamasındadır. Demirel hükümeti büyük aferist çevrelerin vurucu gücünü temsil ediyor. Türkiye Odalar Birliğinin son kongresinde tekelci, holdingci ve yabancı sermaye ile bağlı aferist çevreler Demirel ortaklığından hoşnut olduklarını, işçi hareketine, sendikalara karşı daha kesin tedbirler alınmasını istediler. Büyük işbirlikçi sermaye çevrelerinin egemen olduğu Odalar Birliğinin yöneticileri, sıkıyönetimlerin işçi sınıfının zararına, grevleri ertele-yen, yasaklayan lokavtlara kanat geren politikaları ile bile yetinmiyor-lar. Sendika seçme özgürlüğünden elde kalanları, grev hakkını fiilen ortadan kaldırarak tedbirler alınmasını istiyorlar. Bu büyük sermaye çev-releri CHP yöneticilerinin reformizminden bile hoşnut değil.

Türkiye’de faşist yöntemlerde tırmanma, toprak beyleri ile Odalar Bir-liği’ne egemen olan büyük sermaye çevrelerinden geldiğine, bunları da NATO ve hakim çevrelerle emperyalizmin desteklediğine şüphe yoktur. Bu çevreler için bugünkü Demirel-Erbakan-Feyzioğlu-Türkeş ortaklığı son kademe midir? Bunlar daha açık, daha çıplak bir faşist yöntemi gözle-miyorlar mı? Olaylar, komando baskınlarının sıklaşması, Milli Güvenlik Kurulu denen ve askeri cuntanın hakim olduğu organın faşist saldırı-lara kanat germesi, bütün solcu yurtsever, devrimci güçlere karşı cephe alması, büyük vurgun çevrelerinin militarist klikle kaynaşmış olduklarını göstermekle kalmıyor. Aynı zamanda faşist yöntemlere doğru sürekli bir tırmanmanın varlığını da gösteriyor.

Demirel ortaklığı yalnız komando baskınlarını, cinayetlerini örgütle-mekle yetinmiyor. Kendine sosyal bir taban da hazırlamayı gözönünde tutuyor. Hazineyi yağma ederek «ucuzluk» yaratmak çabaları bu sosyal taban yaratma ihtiyacının bir sonucudur. Ama gübre fiyatlarındaki ucuz-lama büyük toprak beylerine milyonlar vurmak olanaklarını verdiği gibi, örneğin demir çelik fiyatlarında yapılan indirim, bir avuç ithalatçıya, fab-rikatöre açıktan milyonlar vurmak olanaklarını açmıştır. Çünkü uzman-ların belirttiğine göre demir-çelik üreten fabrikaların depolarında yeterli

kadar stok vardı. Stokları olan demir çeliğin ithali için hiç bir neden yoktu.

Aşırı gerici, faşist politikacıların bu tırmanma tabanı üzerinde MHP genel kurulunda bu faşist akımın elebaşı Türkiye'yi baklayı ağızından çıkardı. Türkiye'ye göre bugünkü ortaklık bir aşamadır, esas hedef tek başına iktidara gelmektir. Türkiye'nin bu «ifşaatı» neo-faşizmin Türkiye'de iktidara yerleşmekte kararlı olduğunu gösteriyor. Buna Ankara'da yapılan SENTO Bakanlar Konseyi toplantısının, Amerikan emperyalizminin bir gövde gösterisi niteliğini almasını da katmak gerek.

Genel kanıya göre Demirel öteki ortaklarını yani MHP'yi, CGP'yi ve MSP'yi yutmak kararında, Türkiye ise AP'de Demirel grubunu izole etmek, AP'nin ve oradan da hükümetin başına geçmek umudunda. Bu yeni kutuplaşma olur mu, yoksa birbirini yutma çabaları her taraf için yıkıma mı sonuçlanır. Bunları şimdiden kestirmek imkânsız. Ama Demirel hükümeti eliyle büyük sermaye çevrelerinin seçimler için yatırım yaptıkları da görülüyor. Bunlar havanın kendilerine elverişli olduğunu kestirdiler mi, bir yıl içinde seçimlere gidebilirler. Olmadı mı Türkiye grubu her hangi bir müdahale ile iktidara getirilebilir.

Aşırı gerici burjuvazinin güçleri arasında bu boğuşma gelişirken, faşist ve neo-faşist yöntemleri birbirinden ayıran niteliklere bir daha dönmekte fayda vardır. Her şeyden önce Dimitroff'un da tespit ettiği gibi bu yöntemler, zamana, zemine ve memleketten memlekete değişir. Her ülkenin kendi şartlarına göre uygulanır. Ama gerek faşizm, gerekse neo-faşizm kapitalizmin, emperyalizmin genel bunalımlarının gelişmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Birinci Dünya Harbi sonunda kapitalizmin bunalımı İtalya ve Almanya'da faşizmi doğurdu. Onu daha sonra İspanya ve Portekiz izledi. Emperyalizmin Birinci Dünya Harbi dönemindeki bunalımı ile bugünkü dönemdeki bunalımlarının esas karakteri bir olmakla beraber bunların ayrı nitelikleri de vardır. Birinci Dünya Harbi sonunda kapitalist alemin dayanaklarından biri ve aynı zamanda yüksek derecede gelişmiş bir ülke olan Almanyada kapitalizm çökmek üzereydi. İşçi sınıfının iktidarı almasına ramak kalmıştı. Kapitalist dünya kurtuluşu Hitler çetelerini işbaşına getirmekte buldu. Alman burjuvazisinin, Prusya militarizminin gelenekleriyle de yoğrulan Hitler çetelerinin iktidarı bilindiği gibi, gerek Alman, gerekse Avrupa halklarına karşı kanlı oldu. Gerek Almanya'da, gerek İtalya'da, gerekse İspanya ve Portekiz'de faşizmin bu ülkelerin özellikle göre ayrı nitelikleri vardı, ama onlarda ortak bir nitelik de vardı; bu da merkezîyetçi, otoriter, totaliter, burjuva muhalefetine bile tahammül edemiyen taraflarıydı.

İşçi sınıfına karşı tutumlarıyla bu faşist yöntemler birleşiyordu. İşçi sendikalarının sınıfsal niteliğine son vermek, onu sermayeci sınıfın işbirlik-

çisi haline getirmek, emek-sermaye ortaklığı masalını dayatmak, faşist yöntemlerin işçi sınıfına karşı uygulanan bir yönüdür.

İkinci Dünya Harbi sonunda değişik ülkelerde beliren faşist yöntemleri birleştiren üçüncü nokta, reform demagojisiydi. Faşistler emekçi halkı, orta tabakaları kazanmak için reform demagojisini, anti-kapitalist gezvelikleri en yüksek noktasına vardiıyorlardı. Göbels bu yalancılığın ve demagojinin teorisini de yapıyordu. «Büyük yalan söyleyin, iz bırakır», di-yordu. Faşistler geniş emekçi yığınlarını aldatan bu yalan ve demagoji paravanası ardında büyük tekellerin, silâh fabrikatörlerinin egemenliğini güçlendiriyorlardı.

Bu faşist yöntemlerde ortak olan harpçilik, silâhlanma yarışı, ırkçılık gibi daha başka noktalar da vardır.

Kapitalizmin üçüncü bunalım devresine rastlıyan baskı yöntemleri yer yer klasik faşist biçimi, yer yer neo-faşist biçiminde beliriyor.

Neo-faşizmin özelliklerinden biri de, bugünlerde Türkiye’de görüldüğü gibi, parlâmentonun işçi sınıfına kapatılmasıdır. Burjuva muhalefetine muayyen ölçüde yer veriliyor, hattâ zayıf ve sayıları çok olmak şartıyla bazı legal sosyalist partilerin varlığına da tahammül ediliyor, ama faşist saldırılarla ve yöntemlerle yasal hakların kullanılmasını kısıtlama, hattâ yok etme yoluna gidiliyor.

Neo-faşist yöntemler, yaşadığımız dönemde daha fazla az gelişmiş ülkelerde uygulanıyor. Emperyalizm ve ona bağlı olan burjuva çevreleri, örneğin Türkiye gibi, az gelişmiş ülkelerde güçlenen anti-emperyalist, demokratik ve sosyalist hareketleri, işçi sınıfının güçlenen savaşını bastırmak için uyguluyorlar.

İkinci Dünya Harbinden önce İspanyol halkına dayatılan kanlı faşist yöntemlerde neo-faşizme doğru bir gelişme vardı. Bu ülkede legal olmakla beraber bazı sosyalist akımların illegal varlığına, sendikalara ve aydınlar arasında ilerici akımlara göz yumma eğilimi gelişiyor. Bu gelişmenin başlıca nedeni, işçi hareketinin ve öteki devrimci hareketlerin gelişmesi, ulusal kurtuluş savaşlarının güçlenmesi, Avrupa ve dünyada sosyalist cephenin etki alanını genişletmesi, barış ve güvenliğin daha fazla egemen olmasıdır.

İşçi sınıfını parçalamak, sarı sendikacılığı alabildiğine beslemek ve palazlandırmak, işçi hareketi içine de gangsterliği, komandoculuğu sokmak ve bu yöntemlerle işçi hareketini bastırmaya çalışmak neo-faşizmin yöntemleri arasındadır.

Neo-faşist yöntemlerin işçi sınıfı arasında uygulanmasında Maoculuk, Troçkizm, anarşizm gibi sapık akımlar önemli bir unsur olarak beliriyor.

Büyük burjuvazi, emperyalizm, bu akımları işçi hareketini politik bakımdan bölmek için kullanıyor. Örneğin, Türkiye’de son günlerde TKP R gibi bir sahte komünist partisi kurdurduğu gibi, yine TKP adına halkı ayaklanmaya çağıran bildiriler yayınlamaya başladı. Demirel hükümetinin programında, anti-komünizm başta gelen ilkelerden biridir, hatta başlıcasıdır. Bu hükümetin iktidarı ele almasından hemen sonradır ki, sahte komünist partileri kurulmaya başlandı. Legal işçi hareketini parçalama yöntemlerinden sonra illegal hareketi de parçalama ve bölme hareketleri başgösterdi.

Türkiye’de neo-faşist yöntemler bu biçimlerle beliriyor. Demek oluyor ki, neo-faşizmin hiç olmazsa ilk aşamada hedefi işçi sınıfını, gerek sendikal, gerek politik, gerekse ideolojik bakımlardan parçalamaktır.

İşçi sınıfının birliğinden anlaşılan, onun sayısal birliği değildir. Hiçbir kapitalist ülkede işçi sınıfının tek bir örgüt etrafında sayısal birliği sağlanamamıştır. Şüphe yok ki, ideal olan gerçekleşmesi özlenen bu birliğin sağlanmasıdır. Fakat kapitalist ülkelerdeki koşullar burjuvazinin basın, din, gelenekler, kör inançlar, ekonomik çıkarlar gibi elemanları kullanarak işçi sınıfından bir kısmına ideolojisini aşılama ve onun doğal politik ve sendikal örgütlerinden ayırmayı başaran bir ortam yaratıyor. Bu şartlarda önemli olan işçi sınıfının öncü, başı çekici kısmının Marksçı-Leninci partisinde birleşmesi ve örgütlenmesidir. Bu örgütte bilimsel sosyalizm ilkelerine göre muayyen bir birlik sağlandığı takdirde, işçi sınıfının daha geniş bir kısmını zamanla kucaklamak ve emekçi yığınları aydınlatmak, örgütlemek de mümkün oluyor. Burjuvazi bundan ötürüdür ki, işçi sınıfının ideolojik birliğini sağlayacak olan Komünist Partisine saldırıyor, Türkiye örneğinde de görüldüğü gibi, onu yasaklıyor, Marksizmi-Leninizmi kanun dışı ilân ediyor. Ama, yasakların, faşist yasaların hüküm geçiremediği illegal şartlarda çalışan TKP ile başa çıkamayınca, partinin geniş emekçi yığınlarını sarmaya başladığını görünce de yeni yeni sahte partileri piyasaya sürmek taktiğini uyguluyor. Burjuvazinin burada da hedefi, işçi sınıfının ve emekçi yığınlarının örgütsel ve ideolojik birliğini sağlayacak partiyi arkadan vurmaktır, yani işçi sınıfının savaşını dumura uğratmaktır.

İşçi sınıfının savaşı birliğe yöneliktir. İşçiler, hangi sendikada olursa olsun pahalılığa, enflasyona, sömürüye, yerli yabancı sermayenin egemenliğine, faşist baskılara, emperyalizmin hegemonyasına karşı, demokratik haklarını savunmak, insanca bir yaşam düzeyine ulaşmak için savaşıyorlar. Hatta işçi yığınının çoğu bu hedeflere ulaşmak için iktidarı ele almak, işçi sınıfının geniş ölçüde katılacağı bütün demokratik güçlerden kurulacak bir hükümeti işbaşına getirmek çabasıındadırlar. Ve bu uğurda savaşıyorlar. Örneğin, bu istemler DİSK’in 5. Genel Kurul toplantısında geniş ölçüde dile getirildi. İşçi sınıfının istemlerine, savaş hedeflerine

ancak sosyalist toplum içinde erişebileceği belirtildi. İşçi sınıfının enternasyonalist dayanışması da bu kongrede dünya işçi hareketinin, Sovyetler Birliğinin, öteki sosyalist ülkeler delegelerinin katılmasıyla dile getirildi. Bundan başka, işçi sınıfının faşizme ve emperyalizme karşı öteki ilerici güçlerle, hatta burjuvazinin ilerici koluyla bağlaşıklığı sorunu ortaya kondu ve olumlu bir sonuca bağlandı. CHP temsilcisi de bütün demokratik güçlerin bağlaşıklığının gereğini belirtti.

İşçi sınıfının bölünmesi tabanda değil, ya sarı sendikacılarda, ya da sıra sıra yığından uzak kalan sosyalist partilerin belirmesindedir.

Türkiye İşçi Partisinin Programı (1)

A. S.

1973 yılının Eylül ayında biten ve 29 ay süren sıkıyönetim devrini geri bırakalı çok olmadı. Bu 29 aylık süre cumhuriyet devrinin kanlı ve yığınsal baskı ve faşist yöntemlerin yoğunlaştığı dönemlerden biriydi. Sıkıyönetimsiz devir uzun sürmedi. Kıbrıs olayları vesilesiyle geçen yılın Temmuz ayında tekrar sıkıyönetime dönüldü. Sıkıyönetimle burjuvazi egemenliğini daha rahat, daha kaygısız sürdürebiliyor. İşçi sınıfını daha dolaylı bir biçimde baskı altına alabiliyor. Büyük sermayenin, yabancı tekellerin, emperyalizmin çıkarlarını daha kolaylıkla koruyabiliyor.

TİP 29 aylık sıkıyönetim terörü devrinde, faşist yöntemlerin yoğunlaştığı zaman Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmıştı. Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılması işin yasal örtüsüydü. Anayasa Mahkemesi yargıçlarının TİP'i kapatma kararı haksızdı. Yalınıştı.

İşçi sınıfına karşı sınıf savaşında burjuvazinin insafı yoktur. Burjuvaziden insaf beklemek de esasen yersizdir. Sınıf savaşının mantığı, morali budur. Ne var ki, sınıf savaşında burjuvaziye insafa getirmek mümkündür. İşçi sınıfı kuvvetli olduğu her yerde varlığını burjuvaziye zorla kabul ettirmiştir. Türkiye'de de bu yasallık geçerlidir. İşçi sınıfı uzun savaşlar sonucunda grev, toplu sözleşme, sendikalaşma haklarını kabul ettirmiş, sınıfsal nitelikte dernek ve parti kurmak olanaklarını elde etmiştir.

Burjuvazi, hiç olmazsa burjuvazinin aşırı gerici kolu, işçi sınıfının Marksçı, Leninci partisine legal çalışma olanağını hâlâ faşist maddelerle yasaklamaktadır. Reformcu, küçük burjuva sosyalizmine yeşil ışık tutmaktadır. Burjuvazi bu politikasında birkaç hedef birden güdüyor. Başta gelen hedef işçi sınıfını en keskin silâhından, Bilimsel Sosyalizmden yoksun bırakmaktır. Egemen zümreler için bu çok önemlidir Türkiye'de ve öteki kapitalist ülkelerde örneğin Portekiz, Fransa gibi güçlü komünist partilerinin bulunduğu ülkelerde de gerici çevrelerin anti-komünizmi alevlendirmeleri, komünist partileri tecrit etmeye kalkışmaları da bu hedefe yönelik bir tutumdur. Türkiye de dahil olmak üzere gerici çevreler reformizme, küçük burjuva sosyalizmine yeşil ışık tutmak, Marksizmi, Leninizmi ya yasaklamak, ya da izole etmek taktiklerini güdüyorlar.

Türk burjuvazisinin ayrıca legal sosyalist partilerin varlığını «demokrasi» süsü diye dünya kamuoyuna karşı kullanmak, işkencelerin belgelerle ispatlanması ile kaybedilen prestiji yeniden kazanmak için kullandığı da açıktır. Ama bu bile burjuvazinin Türkiyede içinde bocaladığı

çelişkileri gösteriyor. Bu çelişkilerden yararlanmak gerek. Türkiye Komünist Partisi her zaman bu çelişkilerden yararlanmaya taraftardır. Legal olanaklardan yararlanmaya da taraftar olduğu gibi. Ama legal olanaklardan yararlanırken faşist kanun maddelerinin varlığını, burjuvazinin yakın geçmişte de olduğu gibi bu maddeleri ve elindeki daha birçok anti-demokratik yöntemleri legal sosyalist akıma karşı harekete geçirmek olanaklarına sahip olduğunu unutmamak şartıyla.

Türkiye Komünist Partisi, bu şartlarda, içtenlikle sosyalist ilkelere inananlar arasında geniş diyalogların açılması, ideolojik, teorik alanda belirmiş olan ayrılıkların giderilmesine çalışılması, işçi sınıfının, sendikaların bir de legal sosyalist partiler eliyle parçalanmasının önlenmesi önerilerinde bulundu. İyi niyet sahibi olanlar bir araya geldiklerinde hatalarını ve eksiklerini kabul eder, burjuvaziye, hele emperyalizme karşı sosyalist akımın ve işçi hareketinin birliğini koruyacak yolu bulabilirlerdi. Legal sosyalist partileri kuranlar arasında Maocular, Troçkistler, oportünistler bulunduğu gibi, işçi sınıfının davasına kendini adanmış, sosyalizm davasına inanmış, teröre yiğitçe göğüs germiş namuslu sosyalistler de vardı.

İktidarın aşırı gerici, faşist politikacılar kurulu Demirel hükümetine geçmesi sosyalist akımın birliğine yönelik bu gibi diyalogları daha da zorunlu kılıyordu. Şüphe yok ki özellikle Türkiye şartlarında bunu başarmak çok zordu. Ama imkânsız değildi. Dünya işçi tarihinde bunun örnekleri çoktur.

Legalizm alışkanlığı, 270 bin kadar oya sahip çıkmak kaygısı, sosyalist akımı rakip grup veya gruplara kaptırmamak çabası ile legal sosyalist partiler kurulmaya başladı. Buna paralel olarak sendikaları parçalamak ve çatışmalarını sendikalara aşılama çabaları da aldı yürüdü.

Biz bu yazıda, bu kısa girişten sonra, yeni kurulan legal sosyalist partilerden TIP'in programı hakkında fikirlerimizi söylemek istiyoruz.

Programın başlangıcında şöyle deniyor: «Egemen üretim ilişkileri bakımından Türkiye kapitalist bir ülkedir. Burjuvazi uzun süredir iktidardadır ve zamanla iktidarını güçlendirmiştir. Cumhuriyet dönemi, feodalizmin tasfiyesi, kapitalizmin ve onunla birlikte burjuva iktidarının güçlenmesi ve Türkiye'nin, bütününde, dışa bağımlı ve geri de olsa, kapitalist topluma dönüşmesi dönemi olmuştur. Bu süreç içinde feodal ilişkiler içindeki toprak ağaları sınıfı, büyük ve egemen kesimiyle, kapitalist işletmecilik yapan büyük toprak sahipleri sınıfına dönüşmüş, burjuvalaşmıştır.»

Alıntının ikinci cümlesinde burjuva iktidarının güçlenmesi sorunu çok yönlüdür. Önce burjuvazinin hangi kolunun iktidarı güçlenmiştir? Burjuvazi içindeki ayrışmaların genel niteliği nedir? Bu ayrışmalar üretim ilişkilerinin ve üretici güçlerin ne gibi bir gelişmesine dayanıyor? TIP programı,

bu gibi sorunların ortaya konması, devrimci strateji ve taktik için gerekli olan bu gibi ayırışmayı kabul ediyor mu?

Bu sorunların cevaplarını daha sonra aramaya çalışacağız. 'Bu yazımızda daha fazla «cumhuriyet döneminde feodalizmin tasfiyesi» sorunu üzerinde durmak istiyoruz. Bu dönemde, «feodal ilişkiler içindeki toprak ağaları sınıfı (!) büyük ve egemen kesimiyle kapitalist işletmecilik yapan büyük toprak sahipleri sınıfına (!) dönüşmüş, burjuvalaşmıştır.»

1950'lerden sonra özellikle Batı ve Güney Anadolu'da toprak ağalarının hızlı bir işletmeciliğe dönüştüğü doğrudur. Toprak ağaları Marşal Plânından, AİD'den ve bunlara benzer Amerikan «yardım» girişimlerinden alınan araç ve gereçlerle topraklarından, marabacı, yarıcı, kiracı durumunda olanları kovdular, işletmelerinde genellikle ilkel biçimde kullanılan insan gücü yerine makineyi koydular. Yani Almanya'da, Macaristan'da 19. yüzyıla 20. yüzyılın başlarında görülen «Yunker» tipi bir dönüşüme geçtiler. Bu ülkelerde, Fransa'da ve burjuva demokratik devrimini bütünleyen ülkelerin aksine, toprak ağalığı ortadan kalkıp onun yerini burjuva toprak işletmeciliği almıyor, toprak ağaları, toprak asilzadeleri işletmeciliğe dönüşüyordu. Ama Türkiye'deki bu dönüşüm Almanya ve Macaristan'dakinin aksine bir sanayileşme, ağır üretim aracı üreten sanayileşme devrimine dayanmıyordu. Amerikadan ve öteki gelişmiş kapitalist ülkelerden getirilen traktör, kamyon ve öteki tarım araç ve gereçlerine, veya Türkiye'de montajcıların ürettiği araçlara dayanıyordu. Bunun için de artık kıymetin önemli bir kısmı yurt dışına gidiyor, makineler çiftlikçilerin ekonomisini altüst ediyor, maliyet bakımından hatta bazan yarıcılardan, marabacılarından, pahalıya geliyordu. Üstelik ilk furya geçtikten sonra, ucuza ve hemen yedek parça bulmak bir sorun olarak belirliyordu. Bundan ötürü birçok zayıf işletmeci traktör ve öteki makineleri terketmek, marabacıları yeniden geri almak yoluna gittiler. Gerçekte bu bir gerilemeydi. Ama toprak ağalarının işletmeciliğe dönüşme sürecinin durduğu anlamına gelmiyordu. Ama gelişme topal, sakat ve zayıftı. Türkiye'nin üretim aracı üreten sanayileşme sürecine dayanmıyordu.

Bundan ötürü bugün Türkiye'de feodalizm tamamen tasfiye edilmiş değildir. Kalıntıları en çok Doğu Anadolu'da hâlâ kuvvetle hissedilmektedir. Resmi devlet istatistiklerine göre hâlâ topraksız, yani marabacı, yarıcı v.s. olan köylü ailesinin sayısı 2 milyonun üstündedir. Yine resmi istatistiklere göre 742 köy özel mülkiyete konudur. Bunlar alınıp satılabilir. İnsanları ile. Daha önemlisi de işletmeciliğe dönüşen toprak beylerini politik bakımdan tam bir burjuva işletmecileri olarak kabul etmeye imkân yoktur. Bunlarda burjuvazinin değil, feodal kalıntısı gelenek ve en gerici eğilimler egemendir. Toprak ağaları, burjuvaziye dönüşmüş, ama ortaçağ kalıntısı eğilim ve geneleklerinden silkinmiş değildirler. Almanya'da ve Macaristan'da böyleydi. Bunlar faşizmin, Naziliğin en gerici,

en saldırgan, en kanlı politik eğilimlerin temel dayanağı olarak belirmişlerdir. Yeni toprak ağaları burjuvalaşmakla, geleneksel burjuvazinin genel niteliğini almıyor. Çiftlik beylerine sanayi burjuvazisinin niteliğini tanımak, bu zümrenin aşırı gerici, faşizan bir düzenin temel dayanağı olabileceği gerçeğini unutmak ve devrimci güçlere unutturmak, yarın çok acı sonuçlar verebilir.

İkinci Dünya Harbi sonunda Demokratik Partiyi Celâl Bayar'ın temsil ettiği komprador zümre ile birleşen ve iktidara yerleşen zümre toprakçılık beyleridir. Bu zümre emperyalizmle işbirlikçiliğin özünü, çekirdeğini oluşturdu. İşletmeciliğe, burjuvaziye dönüşen toprak ağalarının aynı zamanda sanayiciliğe yöneldiklerini de unutmamak gerek. Emperyalizme bağlı montajcılık ve ambalajcılık gibi sanayi kollarını geliştiren komprador burjuvazi ile birlikte bu zümrenin bağlaşıklığıdır. Menderes-Bayar iktidarını oluşturan, Türkiye'yi Kore katliamına sürükleyen, NATO'ya bağlayan, NATO'nun, Amerikan emperyalizminin sabit uçak gemisi, nükleer silâh deposu haline getiren, ikili anlaşmaların en tehlikelilerini imzalayanın bu aşırı gerici ittifakın olduğunu da hatırdan çıkarmamak gerek.

Yani TIP programında olduğu gibi toprak ağalarının burjuvalaşmış olduğunu tesbit etmek, Türkiye'de bu zümrenin temsil ettiği ekonomik, sosyal, politik gerçekleri yansıtmıyor. Bu tesbit eksiktir. Gerek halkı gerekse devrimcileri aldatacak, onları yanlış politik hedeflere yöneltecek niteliktedir.

Türkiye'nin kendine özgü bir gelişmeye sahip bir memleket olduğu görüşü doğrudur.

Türkiye reform hareketlerinin, devrimci eğilimlerin biri bitmeden ötekine geçtiği, bu hareket ve akımların birbirine geçtiği, karıştığı bir ülkedir. Kesin ve kanlı bir hareketle toprak beyliğinin Ortaçağ kalıntılarının ortadan kaldırıldığı Fransız Burjuva Devrimi hariç, hemen bütün burjuva devrimlerinde kendilerine has özel şartları gözönünde tutmak şartı ile bu niteliği görmek mümkündür.

Türkiye'de bütün aksaklıklara rağmen, tarımda tipik olan, gelişmekte olan kapitalist ilişkilerdir. Geriliyen ağalıktır. Ama Türkiye kapitalist ülkeler içinde burjuva devrim ve reform hareketleri biri sonuçlanmadan, bitmeden ötekinin başladığı, bu hareketlerin sımsıkı birbirine girdiği bir ülkedir. Bundan ötürü «Türkiye'de feodalizm tasfiye edilmiştir» gibi kesin hükümler vermek doğru değildir. Herşeyden önce bu gibi kesin yargılar devrimcileri, devrim hareketini şaşırtır.

Burjuva devrim hareketlerinin biri bitmeden ötekinin izlemesi, genellikle burjuvazinin işçi hareketi karşısında tedirgin, dönecek, ödelek tutumunu yansıtır. Ama işçi hareketinin gelişmesi, emperyalizmin büyük burjuvazi ve sermayecilerle ittifak kurması, daha doğrusu büyük burjuvazinin

emperyalist tekellerin hegemonyasını kabullenmesi, ona bağılı duruma geçmesi, özellikle Türkiye gibi ekonomik olanakları zengin bir ülkede burjuvazi arasında çatışmalara yol açıyor. Bugün CHP ile AP ve öteki işbirlikçi partiler arasında kanlı bir uçurum var. Herhangi sosyalist bir partinin programını okurken bu görüntünün izahını bulmak gerekir. Ak it kara it anlayışı ile toplumdaki diyalektik gelişmeleri izah etmeye ve onlardan gereken devrimci sonuçları çıkarmaya olanak yoktur. Burjuvazinin iki kolu arasında bir egemenlik yarışması vardır.

Bu yarışma Malatya, Tokat olaylarında olduğu gibi zaman zaman kanlı bir nitelik kazanıyor. TKP'nin yeni programını okurken bu gelişmenin izahını bulmak, onu anlamak mümkündür. TKP programında burjuvazinin iki kolu arasındaki bu kanlı çelişme ve çatışmaların izahı yapılmıştır. Bu bir zorunluktur. Çünkü bu çelişkiler ve çatışmalar toplum düzenini etkileyecek niteliktedir. İşçi hareketi karşısında bundan böyle, yani uzun yıllar görüldüğü gibi, burjuvazinin yekpara egemenliği yoktur. Burjuvazinin yekpara diktatörlüğü ile onun bölünmüşlüğü özellikle 1950'lerden sonra, 1960'dan yani 27 Mayıs'tan sonra daha da güçlenen bir etken olarak belirmiştir. 1965 yılında CHP'de İnönü yönetimi bu bölünmüşlük içinde solunda kendine bir dayanak, daha doğrusu AP yöneticilerine karşı bir güç daha kazanmak için Seçim Kanununa «Milli Bakiye»yi getirdi. O zaman AP yöneticileri boşuna buna karşı şiddetle direnmediler. «Milli Bakiye»de hegemonyalarına yönelik bir saldırı görüyorlardı. TİP bu kanun sayesinde aldığı oyları daha iyi kıymetlendirmek ve 15 kişilik bir grupla Meclise girmek olanağını buldu. Bu, Türkiye tarihinde görülmemiş bir başarıydı. Cumhuriyet tarihinde Birinci ve İkinci Büyük Millet Meclisleri dışında ilk defa 15 kişilik sosyalist bir grup Meclise giriyor, grup kurma ve söz sahibi olmak hakkını kazanıyordu. TİP'in o zaman hakim olan yöneticileri bu durumu kıymetlendirmek ve ondan gereken sonuçları çıkarmak yeteneğini göstermediler. Baş düşmanı seçemediler. Baş düşman o zaman iktidarı ele geçirmiş olan Demirel grubu muydu, yoksa CHP miydi? O zaman TİP yöneticileri CHP yöneticilerine «taşlaşmış» faşist diyerek saldırdılar. Oysa 1965'lerin CHP'si ile Milli Şeflik devrinin CHP'si arasında fark vardı. Bu fark, üretici güçlerde en başta işçi sınıfında, öteki devrimci güçlerde kaydedilen gelişmelerin baskısıyla oluşmuştu.

AP yöneticileri kanlı bir saldırı serisine başlamış, 12 Mart askersel müdahaleye ve onu izliyen sıkıyönetim faşizmine zemin hazırlamaya koyulmuşken, iktidarda olmayan bir burjuva partisine sırf kadroları korumak, yığınları ona kaptırmak kaygısı ile saldırmak, bir ölçüde TİP'i tecrit etti, anti-faşist güçleri dağıttı.

Oysa 1965'den sonra, yani Demirel hükümetinin işbaşına gelmesinden sonra, o zamanki belgeler incelendiğinde, TİP'in sürekli olarak faşizm tehlikesine karşı bütün devrimcileri, kamuoyunu uyardığı görüldü. TKP

burjuvazide meydana gelen çatlakların sosyal ekonomik kökenlerini göstermekte, işçi sınıfının izole edilmesine karşı çıkmakta, anti-emperyalist, anti-faşist bir ulusal güçler işbirliğini uyarmaktadır.

Burjuvazinin ilerici kolunu, en gerici, en talancı kolundan ayırmak, namlunun ağzını burjuvazinin en gerici koluna çevirmeyi, o zamanki TIP yöneticileri, özellikle Aybar grubu sol ve sekter bir tutumla reddediyordu. CHP yöneticilerinin AP yöneticilerinden bir farkı yoktu. AP yöneticileri «Taşlaşmış faşistlerdi». Savaş burjuvazinin ilerici ve en gerici kollarına karşı aynı şiddetle sürdürülüyordu. Ama öte yandan aynı Aybar grubu burjuvazinin en sağ kolunun hayranlığını çekmekte de gecikmedi. AP ideologları Aybar grubunun bu oportünizmini «yerli sosyalizm» «istenen sosyalizm» Güler yüzlü sosyalizm'diye nitelemekte gecikmediler. Aybar kendisi sıkıyönetimin en karanlık, en kanlı döneminde katiiyen rahatsız edilmedi. Bu demektir ki, sol sekterlikle sağ oportünizm arasındaki mesafe pek fazla değildir. Birinden ötekine sıçramak pek kolay oluyor. Hatta sapık akımların çoğu bu iki hastalığı anti-marksist, anti-leninist tutumu birlikte taşıyor. Maocularda da olduğu gibi.

Savaşın ağırlığını burjuvazinin en saldırgan, en gerici koluna yöneltmek, burjuvazinin ilerici kolu ile belirli ve açık hedefler etrafında anlaşmak, onunla barışmak, sınıf savaşında taviz anlamına gelmez. Aksine işçi sınıfını sınıf savaşında yeni yeni demokratik haklar kazanımlarıyla güçlendirmek anlamına gelir. İşçi sınıfı, burjuvazinin en gerici en saldırgan kolunun gerilemesi için demokratik haklarına kavuşmak ve daha da güçlenmek olanağına daha çabuk erişir. Emperyalizmin, işbirlikçilerin hegemonyasını yenmek için daha elverişli şartlar yaratılır.

İşçi sınıfının devrimci, ilerici güçlerle ittifaklar kurma politikasının ilk ve başta gelen sonuçları bunlardır. Bu politikanın olumluluğunu ve geçerliliğini, devrimci niteliğini 1960'dan bu yana gelişen olaylar doğrulamıştır.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Sayın okurlar,

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Biz bu istekleri elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okurlarımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını titizlikle belirtmelerini rica ederiz. Adreslerini değiştirenler, yeni adreslerini bize derhal bildirmelidirler.

Dergiye abone olmak ve diğer yayınlarımızı edinmek isteyenler adresimize bir mektupla bildirebilirler. Sonra Avrupadaki okurlarımız aşağıdaki adrese başvurabilirler:

1 Berlin 10

Postfach 100 229

West Berlin

Ödemeler şu konto numarasına yapılır:

Postscheckkonto 342 441

West Berlin

1. L. I. Brejnev, «LENİN'İN 100. YILDÖNÜMÜ, SBKP'NİN XXIV. KONGRESİ, SSCB'NİN 50. YILI»
2. NAZIM HIKMET, BÜTÜN ESERLERİ (Şimdiye kadar 8 cilt çıkmıştır),
3. BİLİMSEL KOMÜNİZM,
4. LENİN (Biografisi),
5. BÜYÜK OKTOBR 50 YAŞINDA
6. S. Üstüngel, «SAVAŞ YOLU» (3. baskı)
7. S. Üstüngel, «GÜNÜMÜZDE TKP»
8. S. Üstüngel, «GÜNEŞLİ DÜNYA»
9. A. Saydan, «ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ»
10. A. Saydan, «YEDİ SOSYALİST ÜLKEDE DÜN-BUGÜN-YARIN»
11. A. Saydan, «SOVYETLER BİRLİĞİNDE 12 GÜN»

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozsiravani tisku,
Praha 6, Thakurova 3, Czechoslovakia

«Yeni Çağ» dan okurlara

İngiltere'deki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçıılardan satın alabilirler:

Central Books Ltd.
37 Gray's Inn Rd.
London W.C.İ.

Collet's London Bookshop
64–66, Charing Cross Rd.
London W.C. 2

Key Boaks
25, Essex St.
Birmingham B 5

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUTU

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Gustav Husak

Dünya tarihinde yüce bir aşama	373
xx: İkinci Dünya Savaşının istatistiği	386
xx: Çağımızın Marksist-Leninist partisi	398

Herbert Mis

Federal Alman Cumhuriyetinde sosyal çatışmalar artıyor	409
--	-----

Viktor Perlo

Birleşik Amerikada ekonomik çelişkiler sertleşiyor	420
--	-----

Konstantin Zarodov

Leninizm ve devrimci utkunun güçlenmesi sorunu	432
--	-----

Günter Vays

Prensipsiz birlik	447
-----------------------------	-----

ÖZEL SAYFALAR

A. Saydan

Faşizm ve neo-faşizm (2)	455
------------------------------------	-----

A. S.

Türkiye İşçi Partisinin Programı (1)	460
--	-----

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi 27 dilde çıkıyor ve dünyanın her tarafında okunuyor.

Fiyatı 5 lira